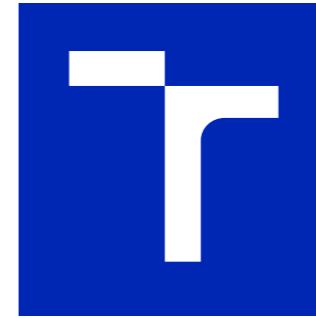

CO BUDE, NEŽ BUDE BRNO

?

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV NAVRHOVÁNÍ

DEPARTMENT OF DESIGN

BRNO CONNECTIVITY / BRNO DEMOCRATIC CITY

BRNO CONNECTIVITY / BRNO DEMOCRATIC CITY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Anežka Jirků

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. arch. Vítězslav Nový

BRNO 2023

/čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce s názvem „BRNO CONNECTIVITY/BRNO DEMOCRATIC CITY“ je mým autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně, pod vedením Ing. arch. Vítězslava Nového.

Prohlašuji také, že veškerá literatura a ostatní prameny, ze kterých jsem v průběhu tvorby této práce čerpala, jsou uvedeny v seznamu zdrojů nebo na příslušném místě v dokumentaci.

Zároveň prohlašuji, že podklady pro diplomovou práci, které mi byly poskytnuty Odborem městské informatiky, oddělením GIS Magistrátu města Brna jsem použila pouze v souladu s podmínkami využití.

V Brně, dne 06.05. 2023

Amélie Jirků

/poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat panu architektovi Vítězslavu Novému za trpělivé vedení mé práce, cenné rady a čas, který mi ochotně věnoval.

Děkuji také pracovníkům Magistrátu města Brna za poskytnutí potřebných dat, příjemnou komunikaci a za jejich ochotu.

Můj velký dík patří také Tereze Vaňa za grafickou konzultaci a Anetě Chytkové za pomoc s korekturou textu.

A v neposlední řadě děkuji své rodině, která mi byla neochvějnou oporou.

Bc. Anežka Jirků
studentka

Ing. arch. Vítězslav Nový
vedoucí práce
vedoucí ústavu

Ing. arch. Radek Suchánek, Ph.D.
děkan

diplomový projekt

Bc. Anežka Jirků

Termín zadání diplomové práce:
13. 2. 2023

Termín odevzdání diplomové práce:
09. 5. 2022

/téma

Jako lidé, jednotlivci i společnosti, se potřebujeme propojovat – proč? Aby se objekty a subjekty sblížily, aby jeden druhému rozuměl, aby umožnily komunikaci. Jsme stále schopni se vzájemně propojovat a jakým způsobem? Jsme ještě schopni umožnit spojení ostatním? Chceme to vůbec? Co pozorujeme v dnešních městech? V Brně je prostor mezi domy zdánlivě prázdný. Přitom je to jeden velký „obývací“ prostor. Práce se zaměřuje na překlenutí tohoto fenoménu akupunktturními zásahy do organismu města.

/cíl

Cílem práce je najít ve městě vhodné místo a navrhnout intervenci. Esenciální částí návrhu je zamyšlení se nad spojitostí mezi stavebními objekty a lidmi mezi nimi.

**/BRNO CONNECTIVITY
/BRNO DEMOCRATIC CITY**

Město. Hlavní centrum všeho lidského dění, v jehož architektuře se odráží nejen um a vyspělost místních obyvatel napříč staletími, ale především hodnoty společnosti, ve které vzniklo. Je obrazem toho, jak žijeme a přemýšlíme. Čemu věnujeme naši pozornost a co naopak upozadujeme.

Existuje nespočet přístupů a teorií, jak by správné město mělo vypadat a jak by mělo fungovat. Jan Gehl ve své knize Města pro lidi říká: „Dobré město se v mnohém podobá dobrému večírku: hosté zůstávají, protože se baví.“

Je to ovšem opravdu tak prosté? A co nám tedy brání užívat si našeho města a bavit se v jeho ulicích?

Ve své diplomové práci jsem se rozhodla podívat se na téma městského prostoru z trochu jiného úhlu, než je tomu zvykem a skrz potenciál malých zásahů se pokusit podpořit život mezi budovami.

/úvodem

/část první

democratic and connectivity city /str. 16
záměr /str. 20
koloběh života budov /str. 22
sběr dat /str. 26
mapování /str. 28

kde se tu vzaly? /str. 30
mapa brownfieldů /str. 32
mapa technických sítí /str. 34
mapa vlastnických poměrů /str. 36

výzvy ve veřejném prostoru /str. 38
teplotní mapa /str. 40
mapa hluku /str. 42
doprava /str. 44

definice kategorií zásahů /str. 46
mapa kategorií zásahů /str. 48
mapa druhů zmapovaných míst /str. 50

/část druhá

výběr míst /str. 54

zásah 1, Vídeňská /str. 58
zásah 2, Staré kasárny /str. 80
zásah 3, Za klášteřem /str. 104
zásah 4, Třída Kpt. Jaroše /str. 126

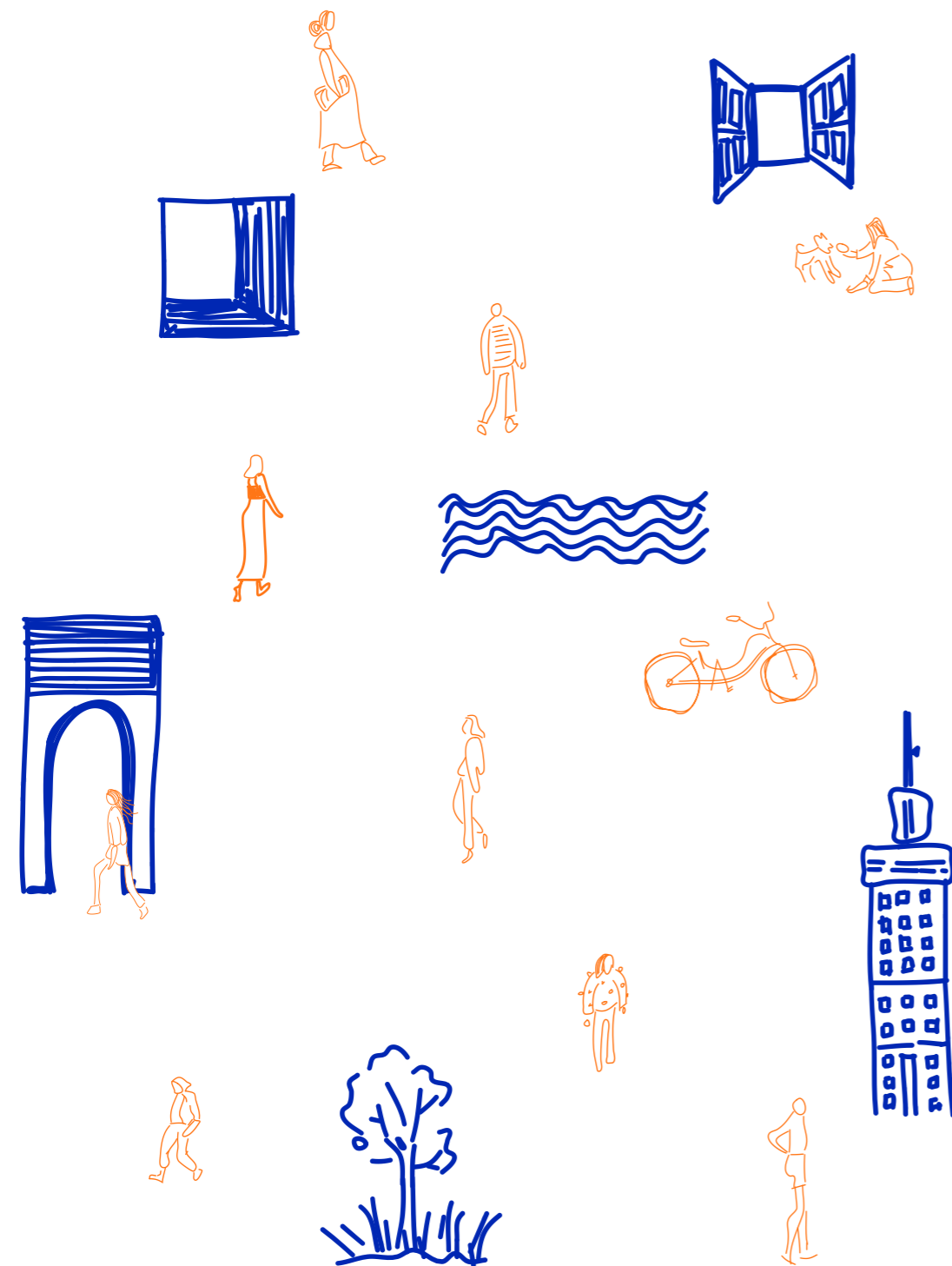
slovo závěrem /str. 149

zdroje /str. 150

/obsah

ČÁST PRVNÍ

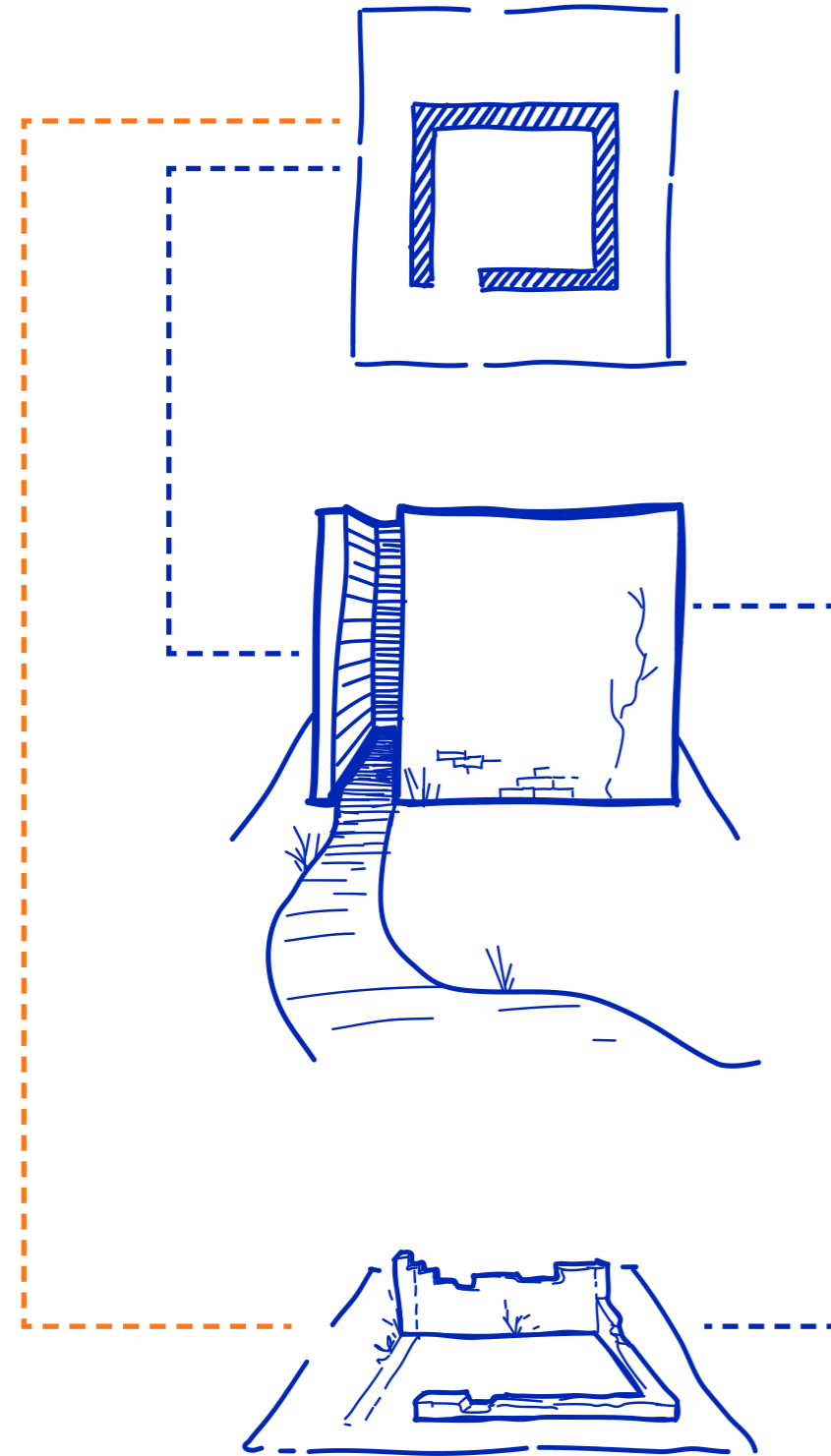
Jako architekti často přemýšlíme o našich městech v kontextu horizontu ne několika let, ale spíše několika dekát, generací. A je to tak správně. Musíme rozumět váze našich rozhodnutí a s patřičnou zodpovědností vytvářet dlouhodobé a komplexní plány.

U mnohých zapomenutých míst, která jsou nejen vadami na kráse města, ale často také nefunkčními bariérami ve struktuře zástavby, ovšem trvá roky, než projdou proměnou a zacelí tak trhliny veřejného prostoru. Právě tyto kouty však dotváří kvalitu života ve městě a dávají prostor pro neformální setkávání a interakci obyvatel. Výsadou demokracie je, že každý z nás se svým kouskem podílí na rozhodování a tvorbě. Proč by tomu tak nemělo být i ve veřejném prostoru?

Pokud dáme za pravdu výroku, že stejně jako my utváříme prostředí, ve kterém žijeme, tak i prostředí následně formuje nás, tak se také můžeme bez pochyby ztotožnit s názorem, že péče o podobu a typ využití veřejného prostoru je zároveň prostředkem péče o společnost a její hodnoty.

/democratic and
connectivity city

Mnohá města včetně Brna samotného vytváří manuály, jak pracovat s veřejným prostorem a spravovat jej. Žádné regule ovšem nestačí k tomu, aby se všechny problémy ve veřejném prostoru zcela napravily.

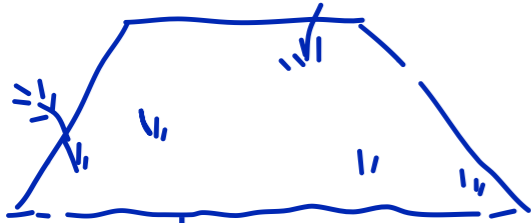
Město je živý organismus, který prochází nepřetržitým vývojem. Vždy se bude měnit a přestavovat. Funkce, která byla klíčová pro jedno období, ztratí v dalším své využití. Objeví se nová technika stavění, změní se nároky bydlení, přehodnotí se typologické koncepty nebo se naskytnou jiné okolnosti, které pozmění tvář našeho města podobně, jak se tomu dělo i v minulosti. A právě tento proces neustálé proměny vytváří ve struktuře města malé či větší trhlinky, které dlouhá léta hledají své využití a tvář.

Musí tomu tak ale být? Nedal by se čas jejich chátrání aktivně využít? Nemohly by se stát z bariér příležitosti? Toto byly otázky, které jsem si kladla při tvorbě této práce, a na které jsem se snažila najít odpovědi.

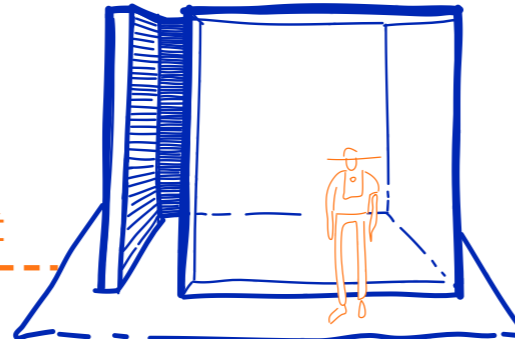
V analytické části jsem tyto zapomenuté plochy, prázdná prostranství a místa s nevyužitým potenciálem detailně zmapovala a následně jsem je zhodnotila dle vybraných kritérií. Takto získaná data se poté stala základem pro návrhovou část mé práce.

/záměr

GREENFIELD:
na začátku není nic,
jen zelená louka

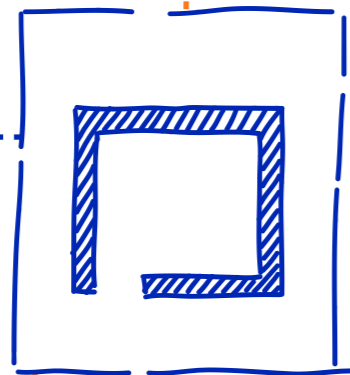
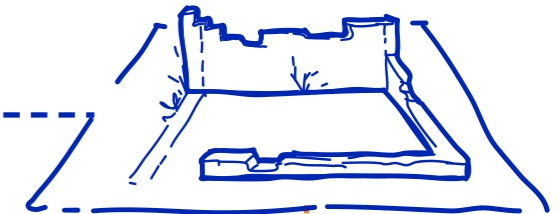

VÝSTAVBA:
s novou výstavbou
může započít i nová
éra daného místa

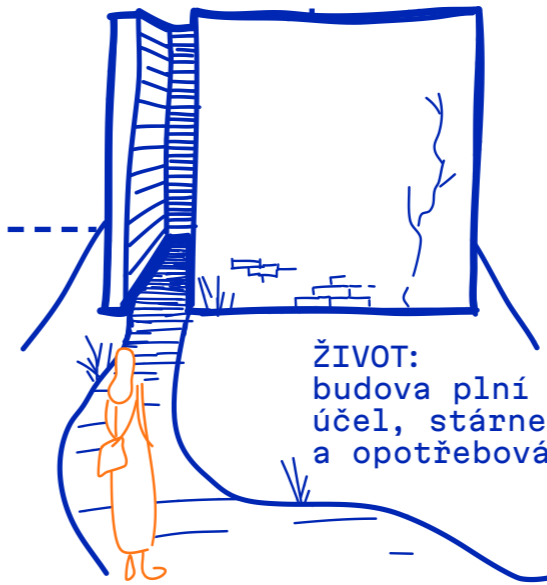

MEZIDOBÍ

BROWNFIELD:
až do chvíle,
kdy ztratí své
upotřebení a stane
se místem čekajícím
na nové plány

PLÁNY:
prvním krokem
ke změně je
vytvoření plánů

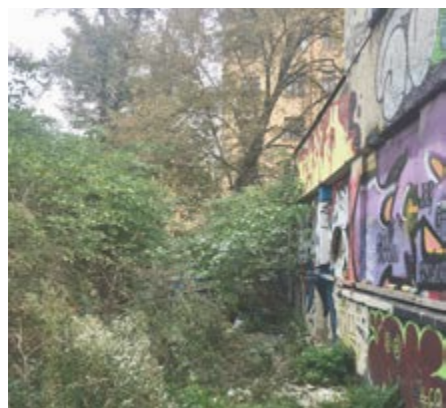
ŽIVOT:
budova plní svůj
účel, stárne
a opotřebovává se

MEZIDOBÍ

/koloběh života budov

Dva měsíce
jsem zkoumala
brněnské ulice
a zákoutí.
Zaznamenávala
jsem místa,
která tvoří
trhliny,
bariéry,
vyloučené
lokality.

Když člověk
prochází městem,
vnímavý ke všem
jeho podobám,
začne si všimát
detailů,
které
do té doby
přehlížel.

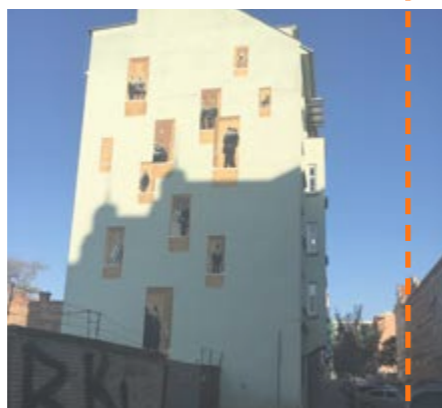
28 h 31 m
v terénu

32 km
projitých po městě

276
zaznamenaných míst

63,2 ha
zanedbané plochy

Nejde o to, najít
univerzální řešení,
které napraví
všechny problémy
a zacelí všechny
trhliny.

Ale o to, změnit
úhel pohledu,
namísto bariér
vidět příležitosti.

Sběr dat byl založen na přímém pozorování prostředí.

S tužkou a mapou v ruce jsem procházela městem, pečlivě pozorovala strukturu zástavby, život na veřejných prostranstvích i podobu méně významných zákoutí.

Postupně jsem do mapy zaznamenávala ta místa, která negativně poutala moji pozornost, tvořila prostorové bariéry nebo jejichž potenciál nebyl plně naplněn.

Hlavní kritéria, podle kterých jsem místa hodnotila byla

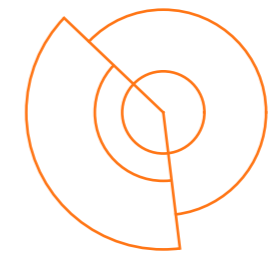
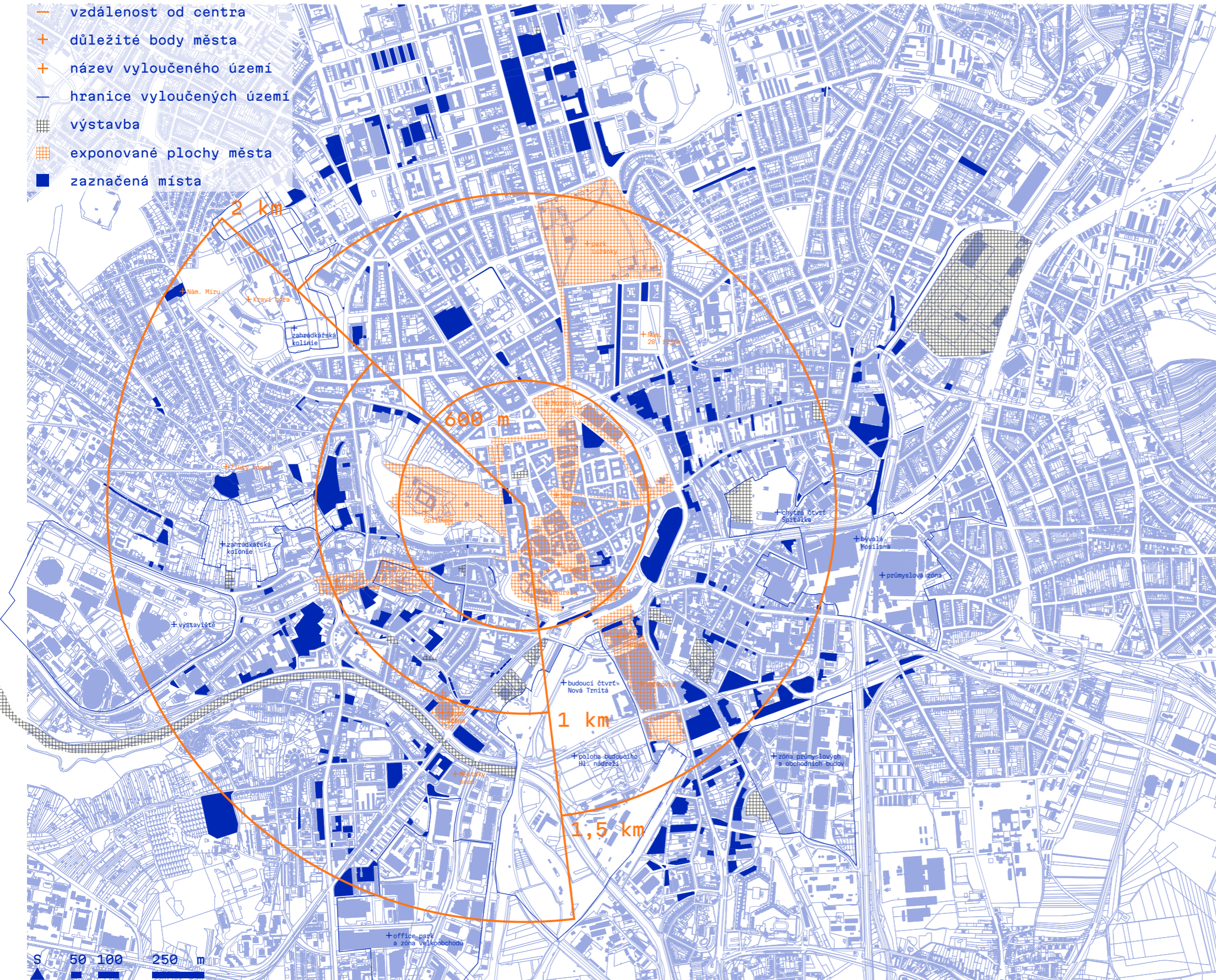
- praktické využití místa a jeho reálný přínos,
- schopnost propojování skupin,
- pěší prostupnost,
- efektivní práce se zelení.

Město Brno je rozsáhlým historickým centrem, jenž prošlo složitým vývojem, který je dovedl až do dnešní podoby. Jsem si vědoma, že probádat všechna jeho zákoutí a pochopit souvislosti mezi jednotlivými budovami a prostranstvími vyžaduje dobu delší, než je období zpracování diplomové práce.

I přesto přínos této práce může spočívat ve vytvoření obecné databáze míst, která v současné fázi vývoje města zasluhují naši zvýšenou pozornost. A upozornit tak nejen na jejich množství, ale především nabídnout inspirativní přístup k takovým prostorům.

/sběr dat

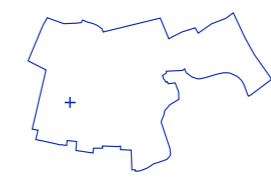
- vzdálenost od centra
- + důležité body města
- + název vyloučeného území
- hranice vyloučených území
- ▨ výstavba
- ▨ exponované plochy města
- zaznačená místa

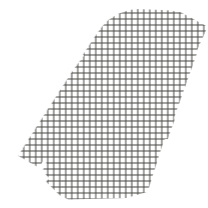
Do komplexní analýzy města Brna jsem zahrnula plochu o rozloze přibližně 1256 ha ohraničenou pomyslným okruhem s poloměrem 2 km od centra města.

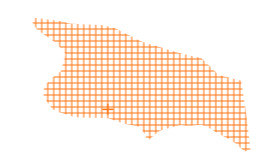
V tomto výseku jsem zaznamenala 276 zanedbaných míst o celové rozloze 63,2 ha.

Z okruhu byly vyloučeny některé specifické lokality, které tvoří ucelenou zónu či nepřístupný areál.

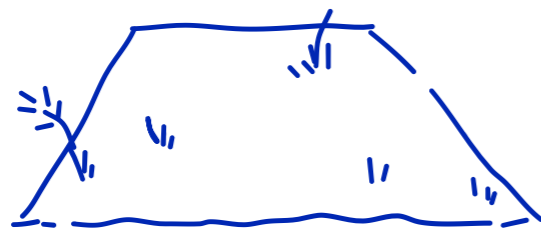
Vynechány byly přirozeně i lokality procházející v současné době výstavbou.

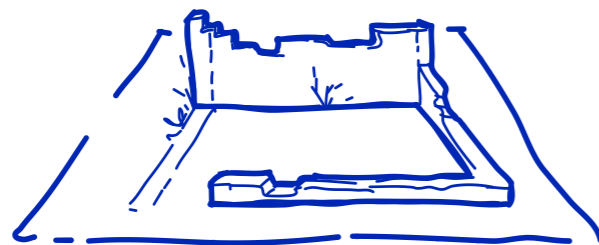
Na mapě nalezneme také body zvláštního významu a nejvíce exponovaná prostranství města.

S 50 100 250 m

/mapování

?

Jak tato místa vznikají?

Brno bylo v minulosti významnou průmyslovou baštou, ne nadarmo se mu přezdívalo moravský Manchester. Tato éra už je ovšem nenávratně pryč a mnohá místa, která dříve sloužila pro výrobu, leží dnes bez využití ladem. Těmto plochám se říká brownfiel-
dy. V současné době jsme svědky velkolepých přestaveb největších zástupců této kategorie, jako je Špitálka a nebo bývalá Zbrojovka, na jejichž místě vznikají nové obytné čtvrti. Stále je tu ovšem mnoho dalších míst, kterým je tato pozornost zatím odepřena.

Kromě zaniklé funkce je dalším faktorem vzniku nevyužitých ploch nemožnost zástavby kvůli technickým komplikacím. Tyto komplikace mohou být způsobeny například vedením technických sítí danou parcelou.

Analýze byly podrobeny také historická sklepení a podzemní prostory, které by zasahovaly do vybraných parcel, ty ale nepředstavovaly zásadní faktor vzniku těchto míst a tak jejich mapu neuvádím.

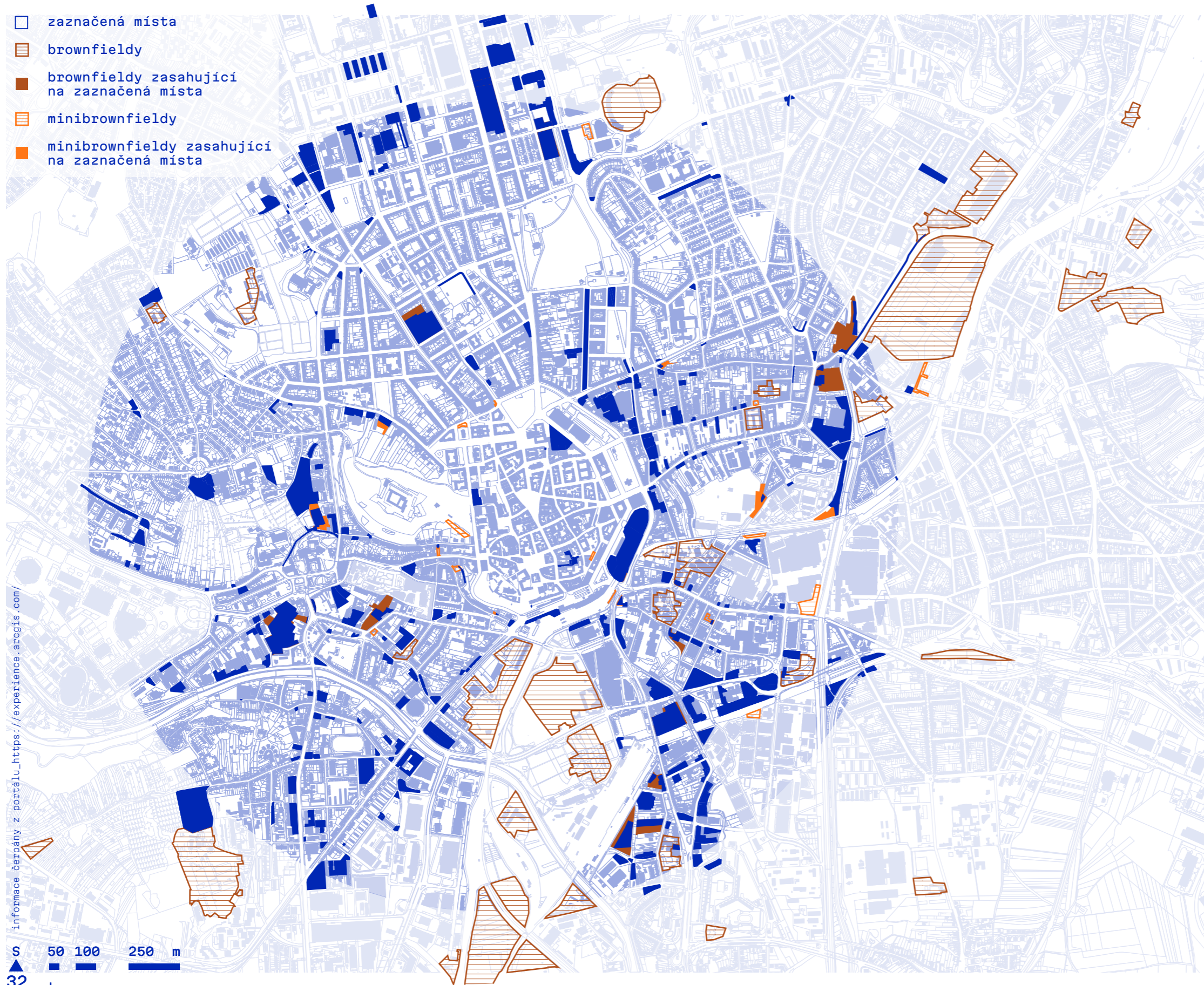
V neposlední řadě je nutné zmínit majetkové poměry, které často komplikují rozhodování o naložení s danou parcelou a blokují tak jakýkoli vývoj místa. Tento faktor nelze jednoduše zmapovat ani následně řešit a tak je nutné ke každému místu přistupovat individuálně a nepředpokládat obecný postup.

Co z majetkového hlediska určit jde, je rozdělení vybraných míst na majetek soukromý a majetek v rukou města. Tento rozbor je součástí urbanistických analýz.

/kde se tu vzaly

- zaznačená místa
- brownfieldy
- brownfieldy zasahující na zaznačená místa
- minibrownfieldy
- minibrownfieldy zasahující na zaznačená místa

13
výskytů

Brownfield překrývající se se zaznačenými místy.

12
výskytů

Minibrownfield překrývající se se zaznačenými místy.

V databázi města Brna je aktuálně jako brownfield vedeno 107 lokalit o celkové rozloze téměř 292 ha. To je sice jen něco přes 1 % rozlohy města, i tak se ale představuje jedná o plochu velikosti 292 náměstí Svobody, 16 kopců Špilberk nebo 13 parků Lužánky. Celkem 25 z těchto ploch se nachází také na území, které jsem podrobila urbanistickému rozboru.

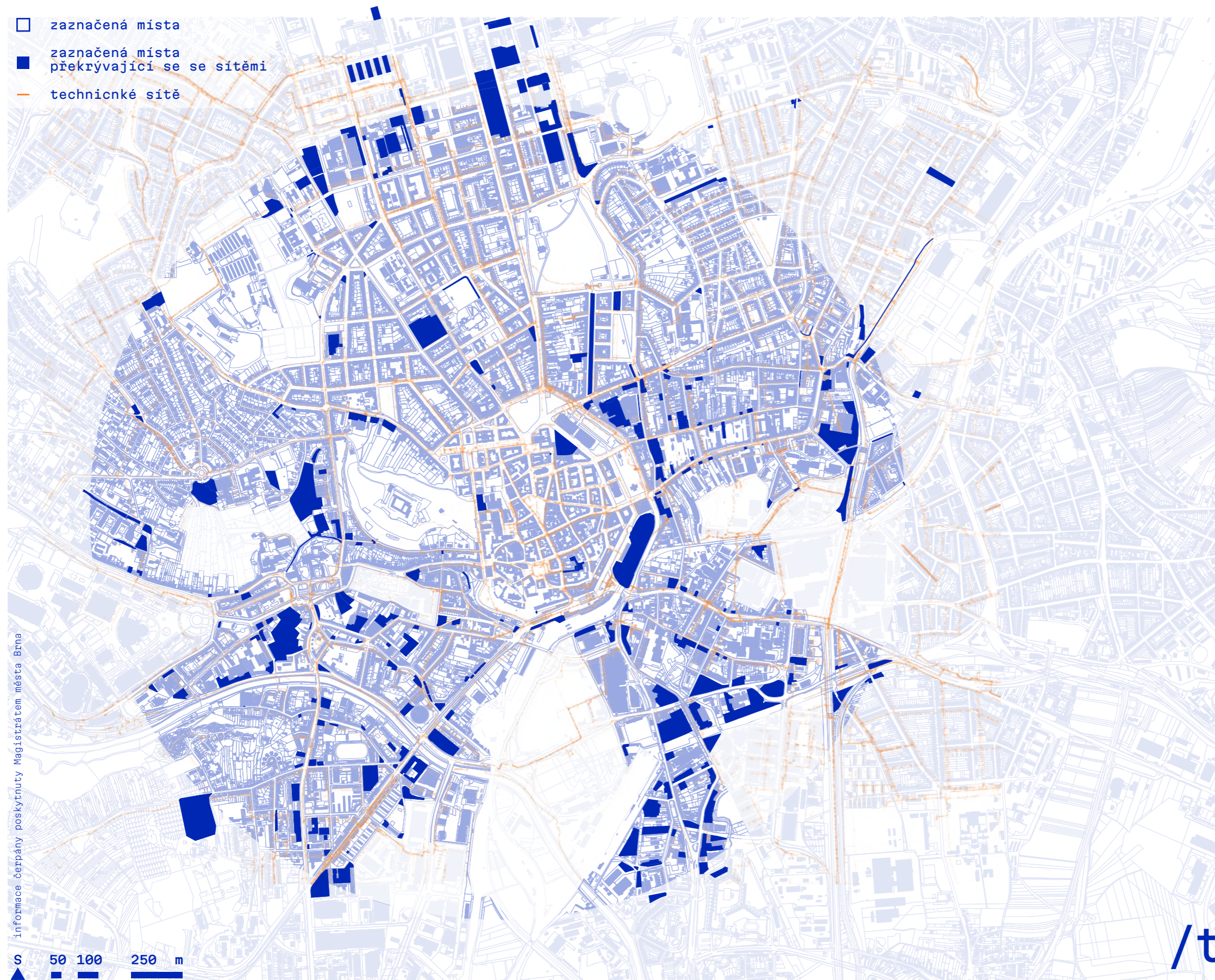
Počet brněnských brownfieldů dle původního využití

„Každý brownfield znamená novou příležitost pro město. Jde o skrytou rezervu, se kterou se předtím nepočítalo. Je to, jako když najednou uprostřed města najdete poklad.“⁵

/brownfieldy

- značená místa
- značená místa překrývající se se sítěmi
- technické sítě

63
výskytů

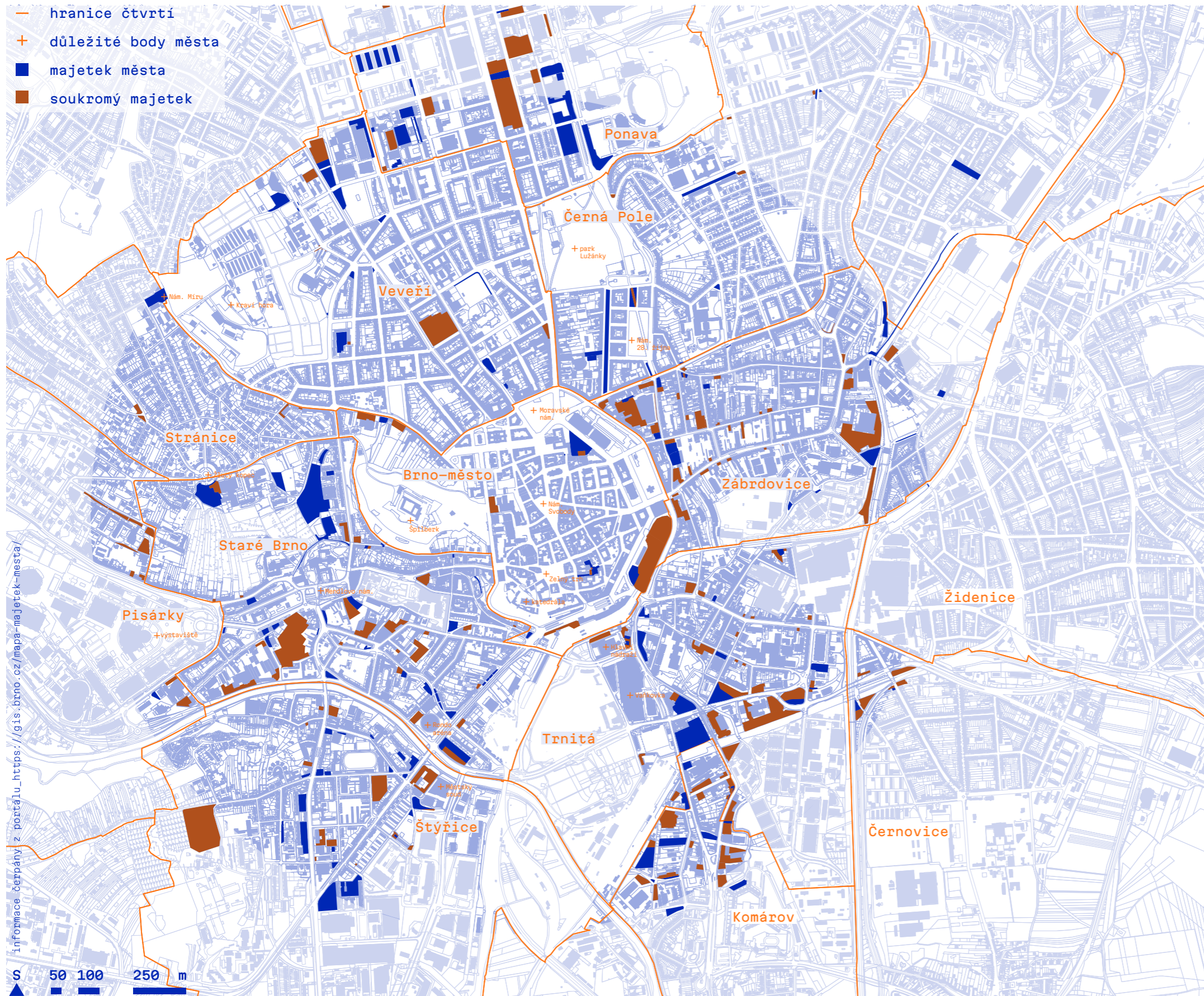

Parcel, na kterých se kříží více technických sítí.

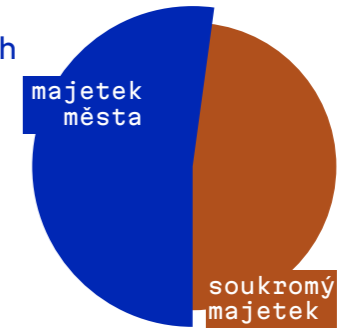
Spletitý systém technických sítí města Brna, který distribuuje všechny nezbytné „živiny“, které moderní metropole k fungování potřebuje, je povětšinou očím obyvatel skrytý. Přesto může hrát v rozvoji některých míst zásadní roli.

Na mapě jsou zobrazeny ty parcely, na kterých se technické sítě kříží a mohou tak být potenciální komplikací v jejich dalším vývoji.

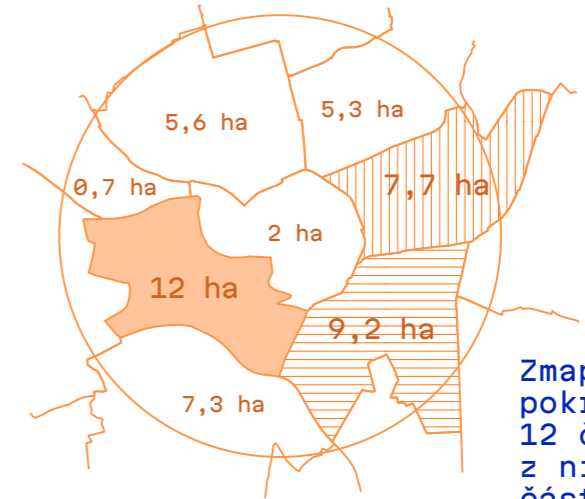
/technické sítě

52 %
zmapovaných
míst je
majetkem
města Brna

48 %
se nachází
v soukromých
rukou

Zmapovaný úsek
pokrývá území
12 čtvrtí, osmi
z nich jen
částečně.

V tabulce vidíme pořadí všech čtvrtí,
jejich procentuální podíl na celkové ploše
zásahů a poměr městských a soukromých
parcel na jejich území.

pořadí dle součtu ploch vyznačených míst		% z celkové plochy míst	městský:soukromý	
1	Staré Brno	19 %	72%	28%
2	Trnitá	14,5 %	43%	57%
3	Zábřovice	12,4 %	23%	77%
4	Štýřice	11,7 %	44%	56%
5	Ponava	11 %	56%	44%
6	Veverí	9 %	48%	52%
7	Černá pole	8,6 %	97%	3%
8	Komárov	7 %	34%	66%
9	Brno město		60%	40%
10	Pisárky		6%	94%
11	Černovice		10%	90%
12	Stránice		67%	33%

/vlastnictví

Rychlost změn, kolísavý životní rytmus, nejistota, ekologické dopady na prostředí, postpandemická sociální a technologická izolace, generační rozdíly, rostoucí odělenost bohatých a chudých lidí, četnost destrukce, spontánnost rozpadu...

Veřejný prostor se potýká s mnohými výzvami, které jsou signifikantní pro současnou dobu a s jinými, které trvají už po generace. Následující urbanistický rozbor jsem věnovala problémům, které jsem v kontextu Brna vyhodnotila jako nejadekvátnější.

/vizuální smog

Ve veřejném prostoru probíhá boj o naši pozornost. Protože, co je vidět, to má vliv. A tak vzniká „nepořádný“ zmatek, ve kterém se nikdo dobře neorientuje. Velkou částí k tomu přispívá také reklama, se kterou se, kromě polepů výloh, billboardů a jiných reklamních ploch, setkáváme také na lavičkách, stojanech na kola, na sloupech pouličního osvětlení atd. Reklama ve veřejném prostoru funguje obdobně jako spam, jedná se o nevyžádaný materiál. Na veřejnosti nemáme na výběr, všechno je aktivováno pouhým pohledem.

/hluk

Nikdy dříve se lidé nepotýkali s tak značným hlukovým smogem, jaký panuje ve městech dnes. Veškeré stroje od sbíječek na staveništi přes dopravní prostředky po rádia v obchodech vydávají svým provozem zvuk. Jen s obtíží nalezneme ve městech kout, kde by panovalo ticho. Není divu, že mnozí lidé před hlukem ulice preferují poslech své oblíbené hudby ze sluchátek. Tento stav s sebou nese nejen nepřetržitou nepohodu, ale i nebezpečí.

/teploty

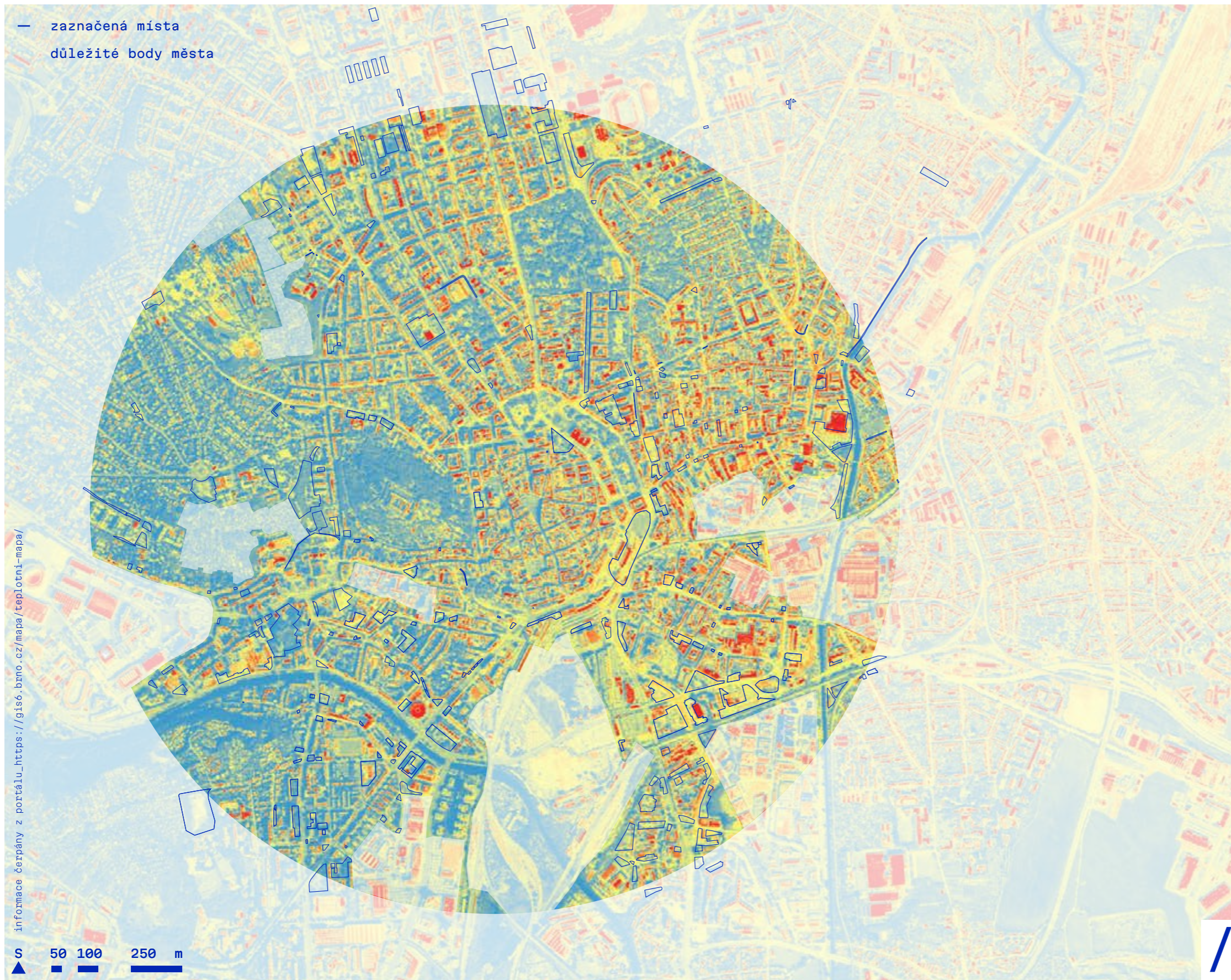
Rychlost oteplování naší planety je vysoká. Podle Světové meteorologické organizace může globální oteplování už v příštích pěti letech překročit hranici 1,5 °C. S touto hranicí je spojeno mnoho dopadů mezi které se řadí i to, že se klima stane nepředvídatelným. Všichni tyto informace dobře známe. Přehodnocení hospodaření s vodou, užívaných povrchů či práce se zelení ve městě není jen ušlechtilým krokem, ale nutností. Jakákoli změna, která může inspirovat k ucelenému přemýšlení nad prostředím, které všichni sdílíme, je potřebné udělat nyní.

/doprava

Mnoho nedostatků veřejného prostoru je spjatých s nadměrnou automobilovou dopravou. 90 % ulic Brna je zaplněno zaparkovanými auty. Většina volných parcel slouží jako parkoviště bez kousku stínu, což v letních měsících přispívá k vyšším teplotám uvnitř města. Automobily se na vnitrostátní dopravě podílí až ze 74 % (měřeno v osobokm). Přitom 21 % cest autem je kratších než 2 km. Už dlouhá léta jsou velkým tématem kola a cyklistická propojenost města. Dochází i k postupným změnám. Otázkou zůstává, jestli tyto snahy budou pro opravdovou změnu stačit.

/výzvy ve veřejném prostoru

— zaznačená místa
důležité body města

Mapa zobrazuje teploty, kterých jednotlivé plochy dosahují během letních měsíců. Měřeno v roce 2019.

Teplotní škála:

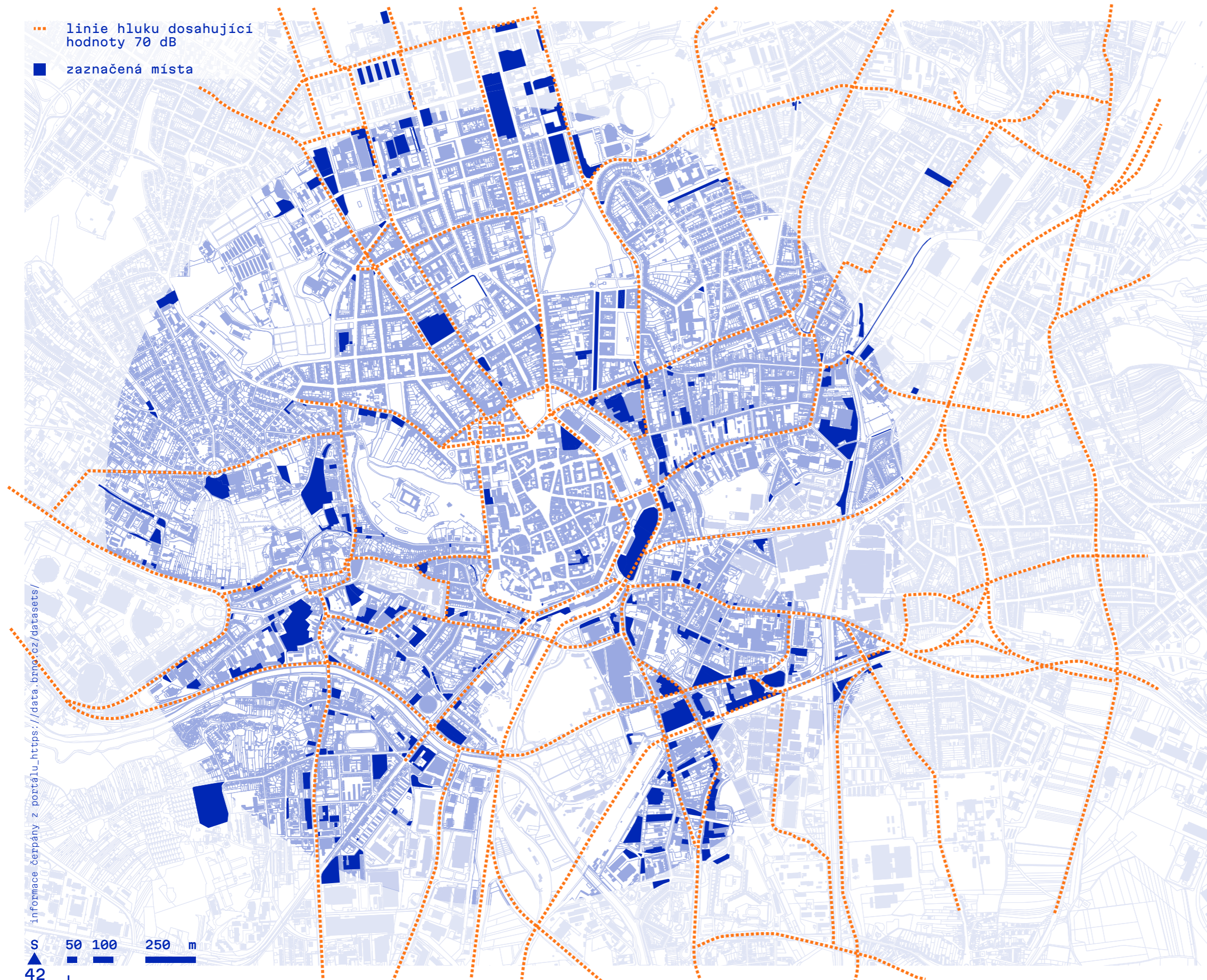

Toto porovnání je důležité pro zhodnocení potenciálu některých zaznamenaných ploch. Nezastavěné parcely zarostlé zelení mohou poskytnout chladný stín během letních měsíců. Pokud tomu tedy nebrání jiná zásadní překážka, není důvod této výhody plně nevyužít a zapojit tak prostor v jeho vývojovém mezidobí do života města.

Místům, která se naopak potýkají s vysokými teplotami povrchů a oteplují tak i své okolí, je možné od této zátěže drobným zásahem ulehčit. A zpříjemnit tak život všem jejich uživatelům.

informace čerpány z portálu <https://gis6.brno.cz/mapa/teplotni-mapa/>

50 100 250 m

Hladina hluku na úrovni 60 dB se uvádí jako horní limit, kdy spolu mohou lidé ještě normálně hovořit v obvyklé konverzační vzdálenosti. Každé zvýšení o 8 dB vede k pocitu, že se hladina hluku zdvojnásobila. Jinými slovy, lidské ucho slyší 68 dB dvakrát hlasitěji než 60 dB. A 76 dB pociťuje jako čtyřikrát hlasitější než 60 dB.³

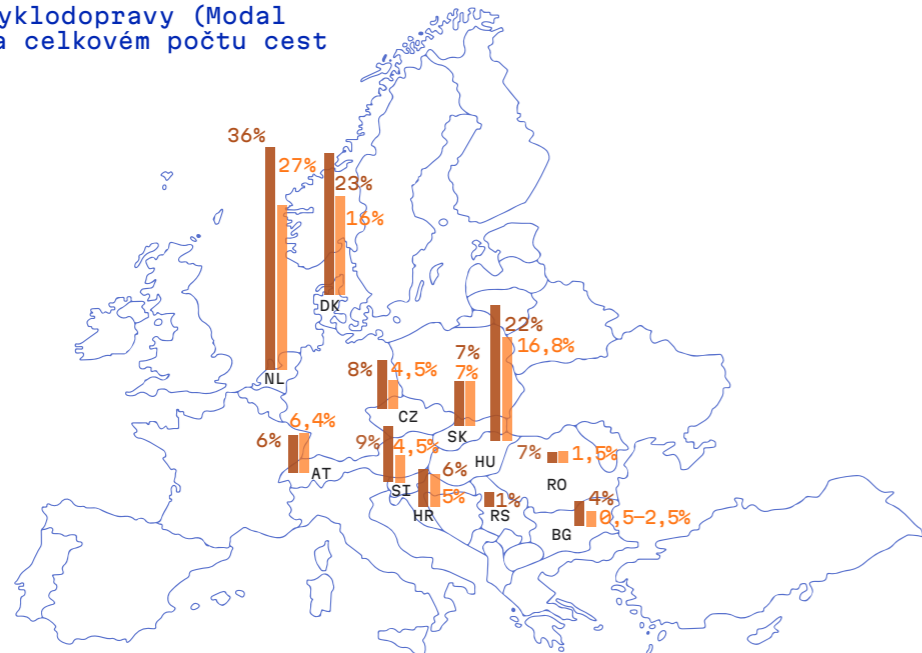
Hluk má velký dopad na pohodu prostředí. Ochota trávit na daném místě více času se se zvyšujícím se hlukem snižuje. Místa, která jsou vystavena velkému hluku si jen málo lidí vybere jako trasu pro procházku nebo cestu do práce. I proto lidé mnohdy zvolí jiný dopravní prostředek, než jakým je chůze nebo kolo.

Linie hluku dosahující hodnoty 70 dB, které jsou na mapě zaznačeny, zcela zřetelně kopíruje trasy nejvytíženějších dopravních komunikací. Od jiných velkých zdrojů hluku se automobilová doprava liší tím, že je její působení během dne téměř nepřetržité.

/mapa hluku

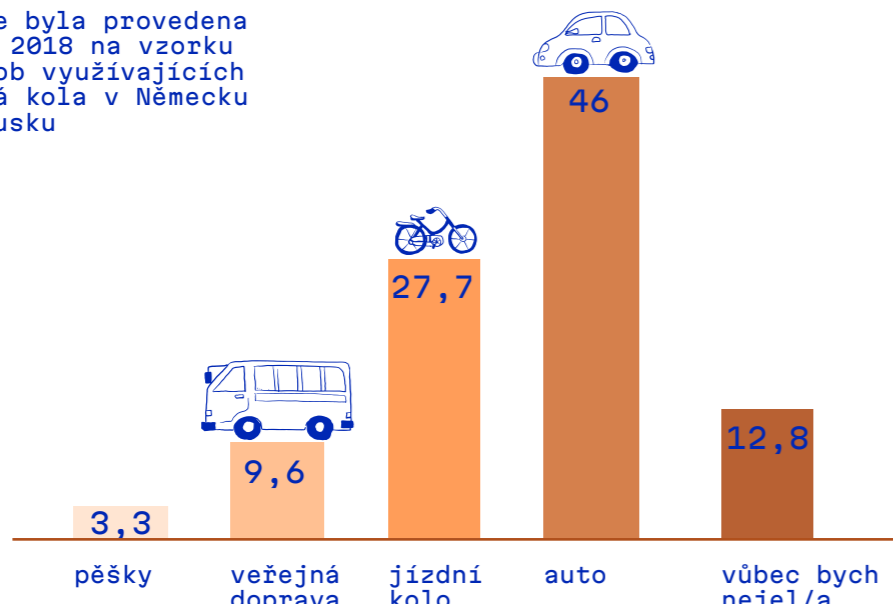
Eurobarometr: kolo jako nejčastější dopravní prostředek.

Podíl cyklodopravy (Modal Split) na celkovém počtu cest

/podíl cyklistické dopravy ve vybraných evropských zemích

*Studie byla provedena v roce 2018 na vzorku 931 osob využívajících sdílená kola v Německu a Rakousku

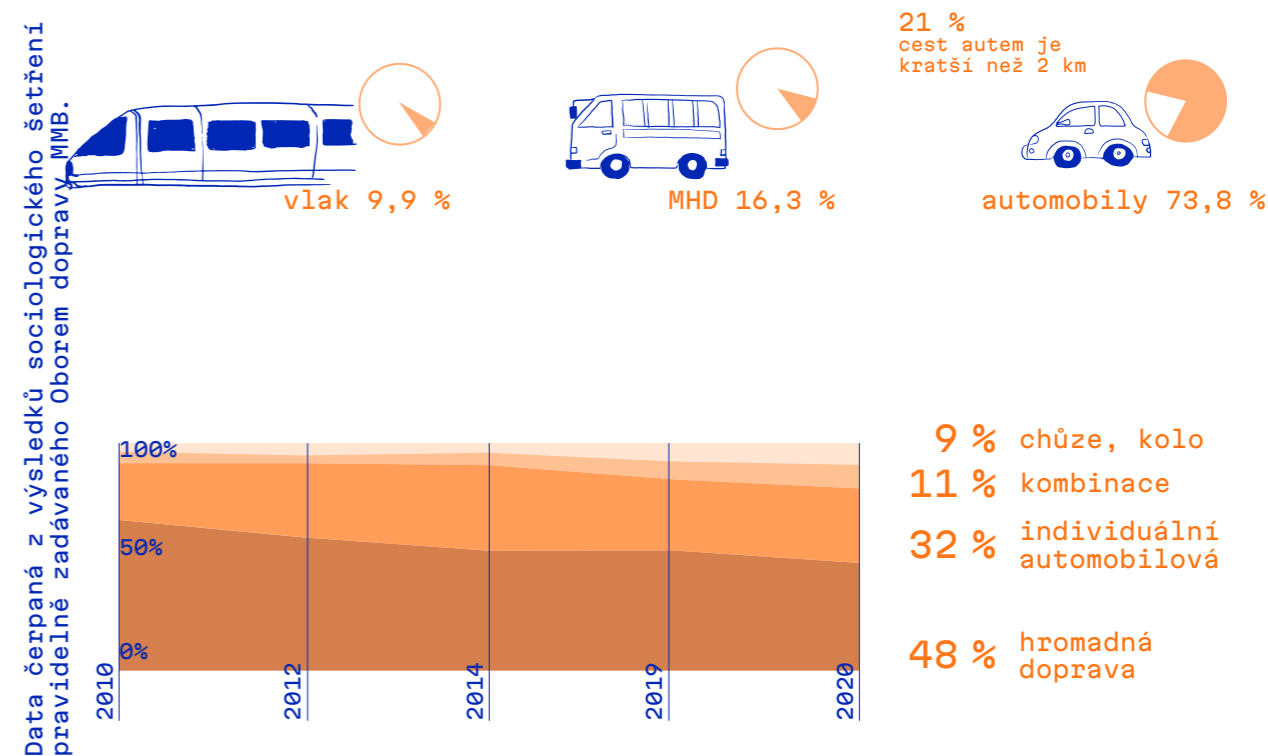

Skutečná alternativa aut: „Jak jinak byste cestovali, kdybyste neměli k dispozici sdílená kola?“ (%)

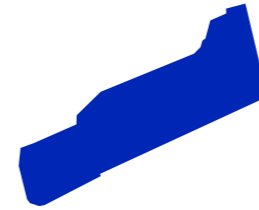
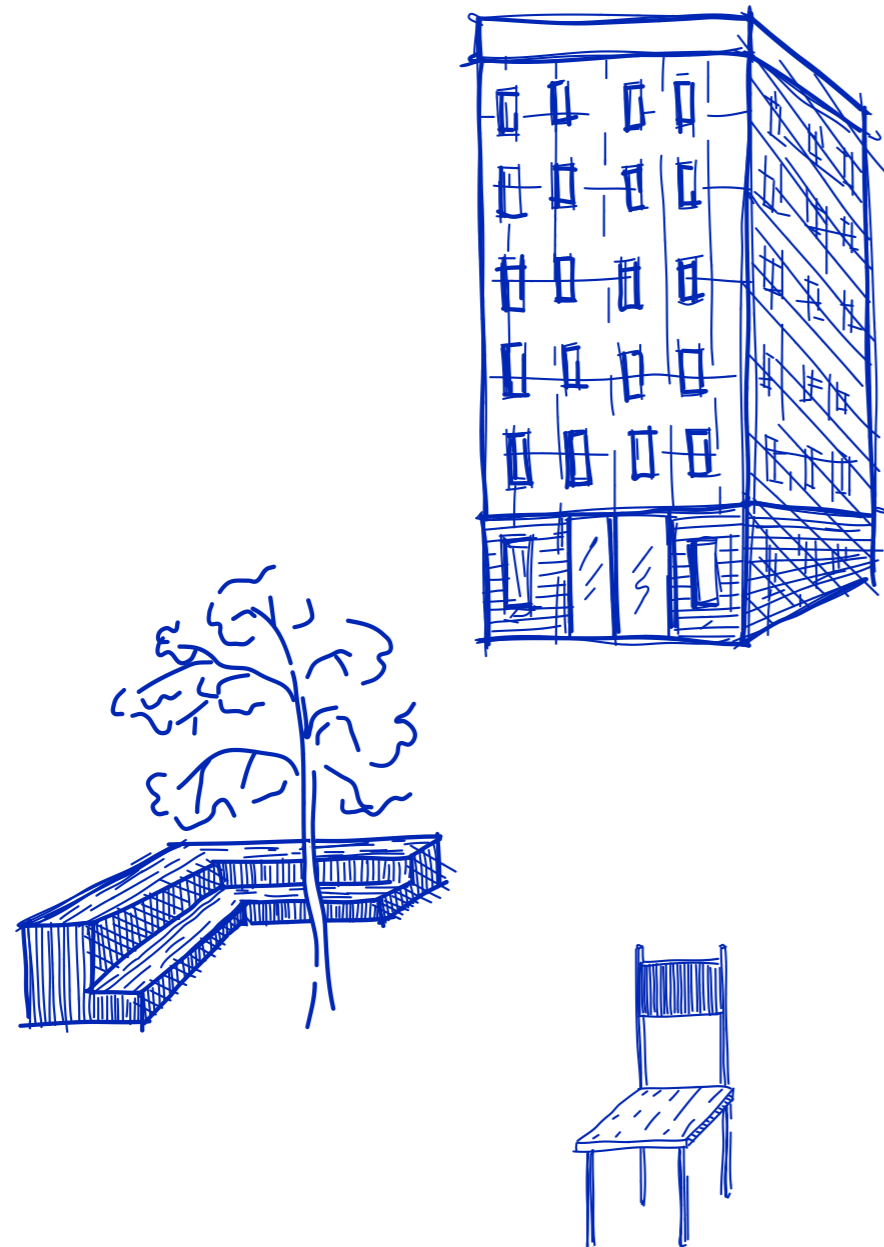
Zátěž, kterou s sebou automobilová doprava nese, nespočívá pouze v hluku, ale také ve znečištění ovzduší a velkých nároků na plochu. Pěší doprava a doprava na kolech ušetří ve městě mnoho prostoru. Cyklostezky mají prostor pro 5x větší provoz než jízdní pruh pro automobily. Chodníky mají prostor pro 2x více cestujících než automobilové jízdní pruhy. 10 parkujících bicyklů se snadno vejde na 1 parkovací místo pro auto. Důraz na pěší a cyklistickou dopravu je již v brněnském veřejném prostoru patrný. Obě tyto formy přepravy totiž přispívají také ke zdravému pohybu obyvatel. Uvedené grafy přesto dokládají, že v porovnání s ostatními evropskými zeměmi máme ještě na čem pracovat.

Celkem 63 % dotázaných se po Brně pravidelně přepravuje do práce nebo do školy. 75 % dotázaných jezdí v autě samo bez spolujezdce. Pouhá 1/3 dotázaných má k dispozici jízdní kola a celých 73 % z nich je má především ke sportovnímu užití, nikoli pro každodenní přepravu.

Jako hlavní bariéry rozvoje cyklistické dopravy v Brně mnoho lidí udává nepropojenost sítě cyklistických stezek a tras, náročnost terénu, časté křížení se zatíženými komunikacemi a neohleduplnost řidičů motorových vozidel. To jen potvrzuje, že aby myšlenka městských kol dobře zafungovala, musí navazovat na snahu vybudovat a podpořit cyklistickou kulturu – nikoli ji předcházet.

/doprava

/zásah velkého rozsahu

Jedná se o změny, které vyžadují komplexní plán s patřičným rozpočtem. Jejich situaci nelze vyřešit jednoduchým zásahem. Jsou to místa volající po trvalé změně, jakou je např. výstavba nového domu. Do této kategorie jsem zahrнула nepřístupné proluky, velké plochy parkovišť či rozsáhlé brownfieldy.

/zásah středně velkého rozsahu

Tato kategorie zásahů nevyžaduje kompletní změnu ani obrovský rozpočet. Jedná se ovšem o zásah, který ve svém řešení musí zahrnout i své okolí a posílit to, co už na místě je, ale nefunguje, jak by mělo. Jedná se např. o některé větší plochy zeleně, které neslouží plnohodnotně jako park, neboť nenabízí různorodé vyžití. Zahrнула jsem sem i některé nárožní proluky, které lze snadno dočasně využít jako místa setkávání, posezení či např. jako venkovní výstavní prostor.

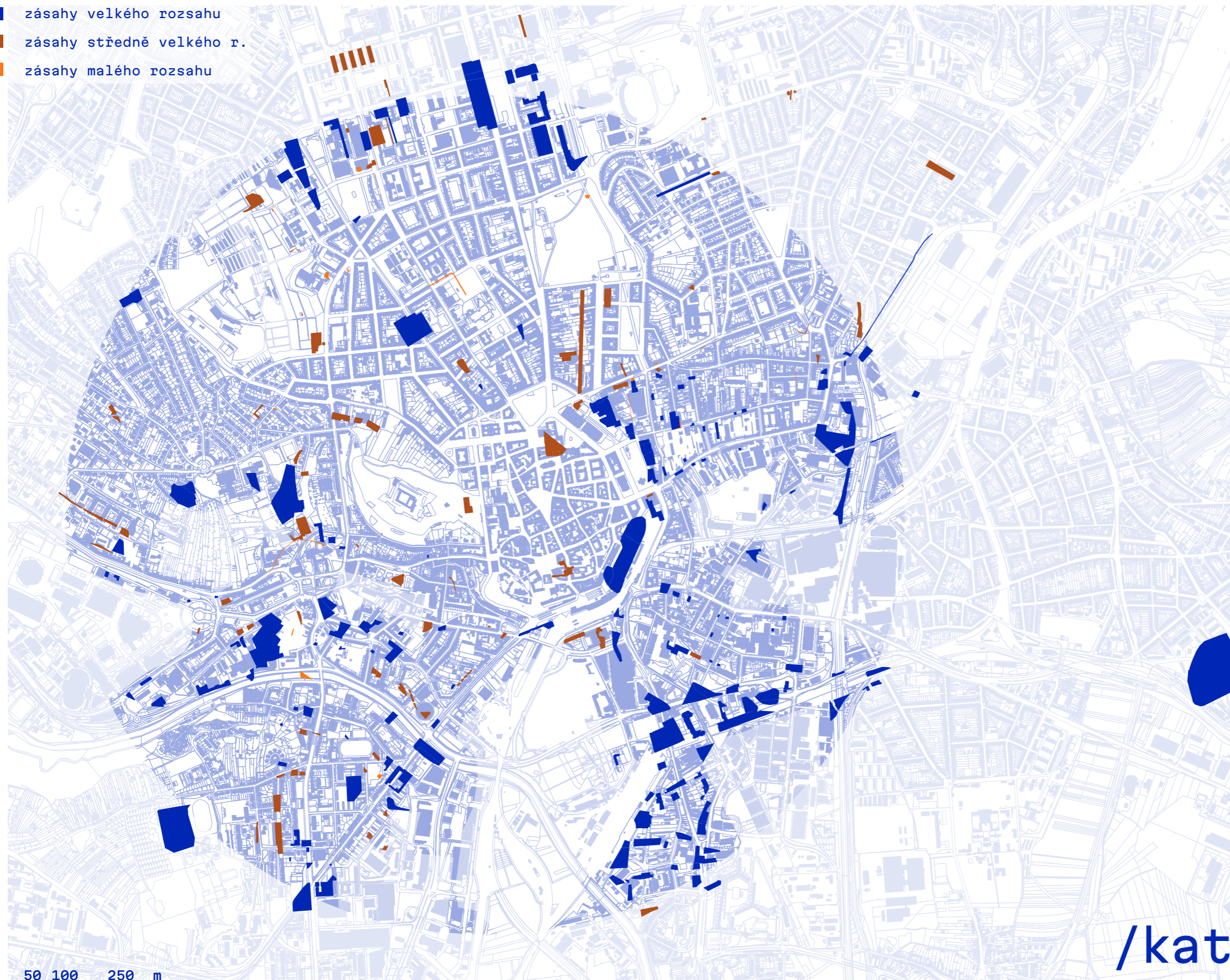
/zásah malého rozsahu

Do této kategorie spadají všechny drobné nápady, které dodají život zákoutím, které nejsou sami o sobě velkým problémem, ale skrývají v sobě větší potenciál, než jaký je jim dáván. Tyto zásahy mohou dopomoci ke zvýraznění genia loci daného prostoru, odstranit bariéru hyzdící své okolí nebo inspirovat ke změně přemýšlení nad veřejným prostorem a prostředím obecně. Zásahy jsou dosažitelné za minimálního nebo nulového rozpočtu.

/definice kategorií zásahů

- zásahy velkého rozsahu
- zásahy středně velkého r.
- zásahy malého rozsahu

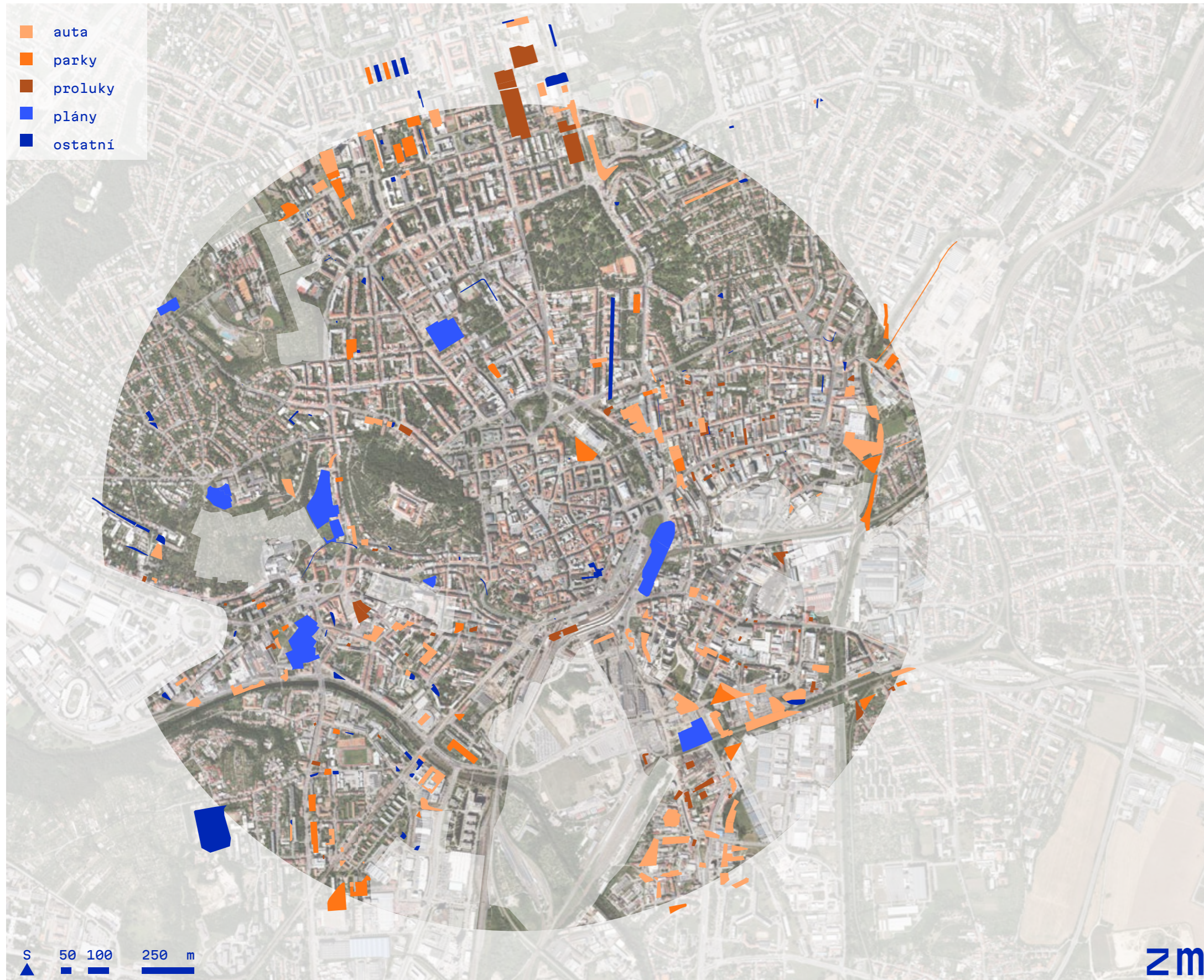
ZÁSAHY MALÉHO ROZSAHU
I díky tomu, že se ze své podstaty jedná o rozlohou nevelké parcely, tvoří tato kategorie zásahů pouze 1 % z celkového součtu ploch. Ovšem podíl vlastnictví je zde nejvýhodnější pro realizaci zásahu, neboť 82 % ploch patří městu.

ZÁSAHY STŘEDNĚ VELKÉHO ROZSAHU
Těmto zásahům připadá 12 % zmapovaných ploch, zabírají tedy necelých 7,5 ha. Podíl vlastnictví je 1:3, soukromé:městskému.

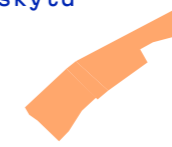
ZÁSAHY VELKÉHO ROZSAHU
Celkově zabírají plochu 55,1 ha, což činí 87 % ze všech vyznačených ploch. Vlastnická práva na tyto parcely jsou velmi vyrovnaná a tvoří podíl 13:12, soukromé:městské.

/kategorie zásahů

- auta
- parky
- proluky
- plány
- ostatní

97
výskytů

Auta kam se podíváš...
Parkoviště a odstavné
plochy, místa plná
asfaltu bez kousku
zeleně, nadmíru
potřebná ale často
silně zanedbaná.

40
výskytů

Takový hezký park by to
byl...
Často velkorysé plochy
zeleně, kde nikdo
netráví svůj volný čas,
proč asi?

58
výskytů

Čekám na svou chvíli...
Proluky, zapomenuté
parcely a jiné díry v
zástavbě.

7
výskytů

Jednou se to určitě
postaví...
Plánovalo se,
připravovalo se,
stavělo se, ale
nedotáhlo se to do
konce.

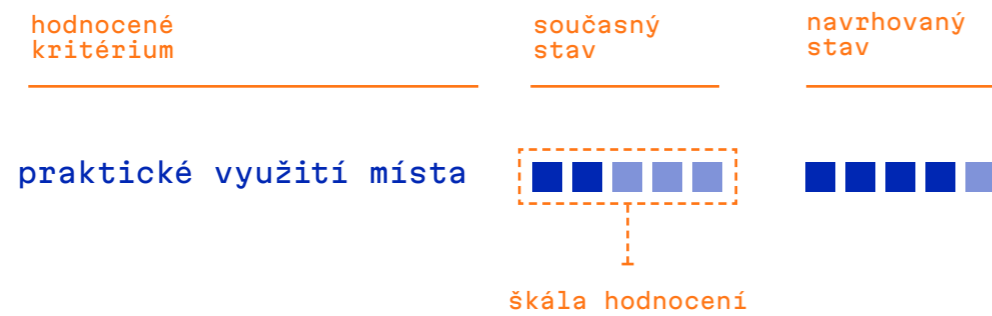
74
výskytů

Jako bych tu nebyl...
Travnaté plochy a vše
zbývající, co nespadá
do žádné z uvedených
kategorií.

**/druhy
zmapovaných míst**

ČÁST DRUHÁ

Druhá část mé práce je věnována několika příkladům, jak lze k zanedbaným místům ve městě přistupovat. Ze všech zaznamenaných ploch jsem vybarala čtyři pozemky a ty detailněji poznávala a hodnotila. Na základě tohoto zkoumání jsem následně zpracovala náměty na jejich proměnu.

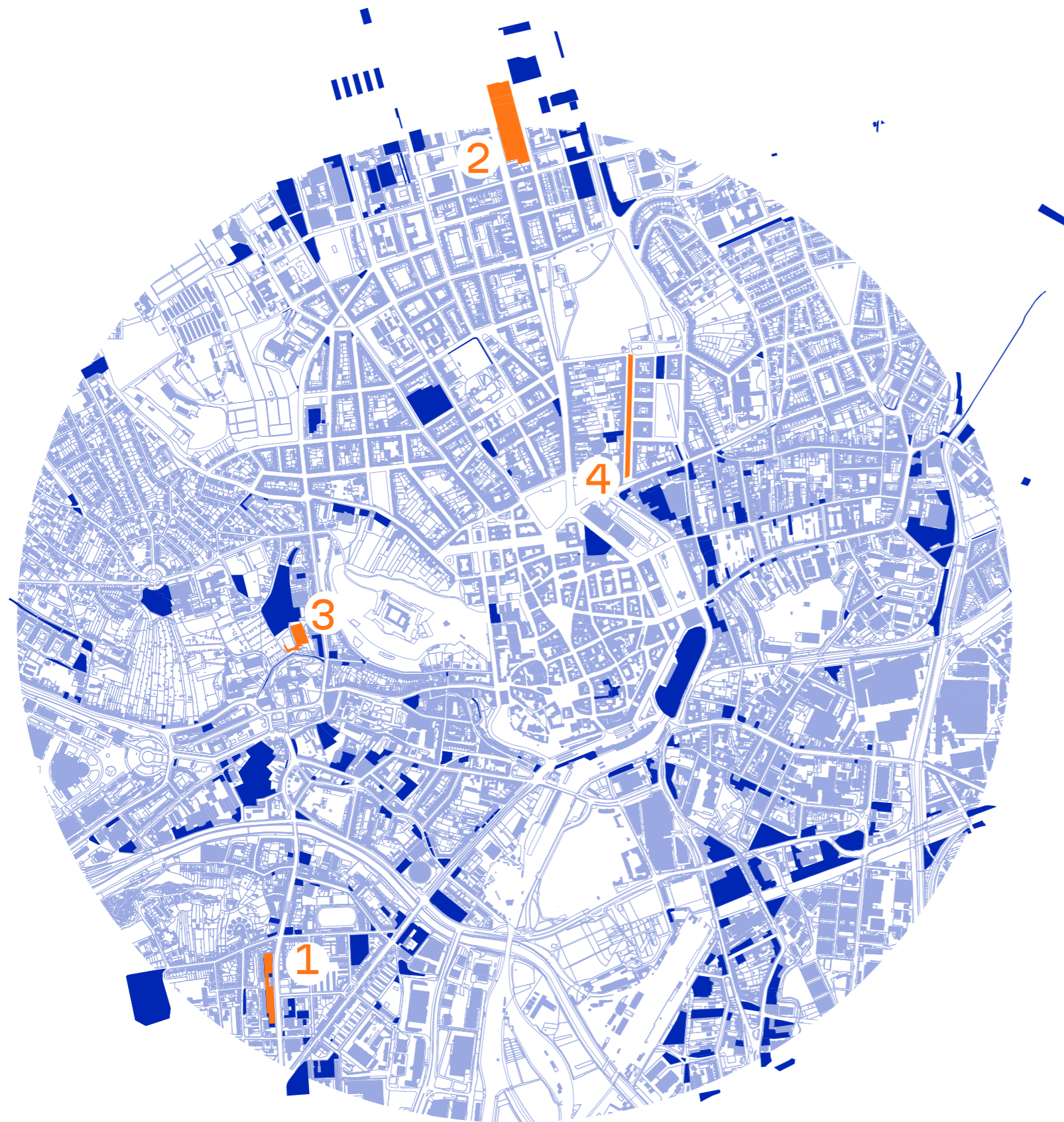
Každý pozemek zastupuje jiný druh zmapovaných míst, jejichž rozdělení jsme mohli vidět na předchozí mapě. Jeden z navržených zásahů řeší zelenou plochu, ze které by se mohl stát park, druhý se věnuje dlouhodobě nevyužívané proluce, další parcele, na jejíž zástavbu již existují plány, ale začátek jejich realizace ještě není stanoven a poslední vybrané místo řeší ustálený městský prostor, jehož potenciál je silně potlačen.

Návrhy zásahů těchto prostranství nejsou universálním řešením pro daný druh míst, ale spíše inspirací a podmětem ke kreativnímu přístupu k využití takovýchto parcel.

Všechny navržené zásahy jsou založeny na jednoduchých zásadách, které vycházejí z myšlenky „democratic and connectivity city“. Jejich hlavním cílem je vytvářet spojení mezi místy i lidmi a dát tak vzniknout prostoru, který odpovídá na potřeby demokratické společnosti.

Efektivitu těchto zásahů jsem se snažila zhodnotit porovnáním současného a navrženého stavu podle vytyčených kritérií. Tato kritéria jsou: praktické využití místa, propojení skupin, pěší propojení a využití benefitu zeleně.

/výběr míst

1/Vídeňská

druh místa: takový hezký park by to byl...
potenciál: venkovní galerie
kategorie zásahu: středně velký rozsah
výměra: 8 890 m²
vzdálenost od centra: 1,5 km
vlastnictví: městský majetek
příčina vzniku: urbanistická koncepce
území
doba trvání současného stavu: 43 let

2/Staré kasárny

druh místa: čekám na svou chvíli...
potenciál: kreativní prostor
kategorie zásahu: malý rozsah
výměra: 30 735 m²
vzdálenost od centra: 2 km
vlastnictví: soukromý majetek
příčina vzniku: soudní spor mezi městem
a investorem
doba trvání současného stavu: 16 let

3/Za klášterem

druh místa: jednou se to určitě postaví...
potenciál: kreativní prostor
kategorie zásahu: středně velký rozsah
výměra: 4 675 m²
vzdálenost od centra: 1 km
vlastnictví: městský majetek
příčina vzniku: zaniknutí zahrádek
bez náhrady funkce
doba trvání současného stavu: 13 let

4/Třída Kpt. Jaroše

druh místa: jako bych tu nebyl...
potenciál: městská promenáda
kategorie zásahu: středně velký rozsah
výměra: 13 155 m²
vzdálenost od centra: 1,2 km
vlastnictví: městský majetek
příčina vzniku: zanedbání péče o povrchy
a zeleň
doba trvání současného stavu: desítky let

1/Vídeňská

galerie pod korunami stromů

Vídeňská je ulice nacházející se na jihu Brna. Její celková délka dosahuje 5,5 km. Představuje výpadovou komunikaci směřující ze čtvrti Staré Brno až do Modřic. Zasa- huje na území městských částí Brno-střed a Brno-jih.

Ulice byla od roku 1785 pojmenována Vác- lavská podle již zaniklé kaple sv. Václa- va. Od 19. století až do současnosti je ulice známa jako Vídeňská dle směru silni- ce vedoucí na Vídeň.

Její vývoj, a to především proměna typu zástavby ve 2. polovině minulého stolec- tí, byl zásadní pro vznik současné situa- ce. Tou dobou se část tradiční kompaktní zástavby přeměnila na kompozici moder- nistického typu. Nízkopodlažní domy byly zbourány a nahrazeny mnohapatrovými pane- lovými domy. Soukromé vnitrobloky nahradil pás zeleně, který oddělil budovy od silni- ce. Z původní řadové zástavby zůstala jen osamocená budova dnešní ZUŠ Fr. Jílka.

Ulice Vídeňská je bezesporu důležitou ko- munitační osou města. Kvůli své návaznos- ti na dálnici slouží především jako vysoce frekventovaná dopravní tepna, po které denně projedou stovky aut. I kvůli hluku z dopravy to ovšem není trasa, kterou byste si vybrali pro procházku městem, i když podél ní naleznete významné domi- nanty jako je klášter Milosrdných bratří s věží kostela sv. Leopolda, budovu Ing- stav, další významné administrativní budovy nebo Ústřední hřbitov Brno.

Nemohlo by se to ovšem změnit?

Administrativa Vídeňská

Administrativní a provozní budova Ingstav

ZUŠ Fr. Jílka

Gymnázium Vídeňská

vybrané místo zásahu

druh místa: takový hezký park by to byl...
 potenciál: venkovní galerie
 kategorie zásahu: středně velký rozsah
 výměra: 8 890 m²
 vzdálenost od centra: 1,5 km
 vlastnictví: městský majetek
 příčina vzniku: urbanistická koncepce území
 doba trvání současného stavu: 43 let

Mešita Brno

Klášter Milosrdných bratří

/popis lokality
 1 Vídeňská

r. 1815

Brünn mit den Vorstädten und der Umliegenden

Parcela se nachází na samém okraji města. Mapa dokládá existenci cesty (dnes ulice Vídeňská) i prvních budov na vyznačeném území.

r. 1858

Plan der Landes - Hauptstadt Brünn

Rozšíření zástavby. Na mapě je zřetelně vidět později zaniklá spojka mezi ulicemi Wienergasse (Vídeňská) a Rothenberggasse.

r. 1937

Jančův plán Vel. Brna

Území již zcela zastavěno. Můžeme si povšimnout již existující budovy školy sv. Zdislavy (dnešní ZUŠ) a umístění dnes již zaniklé kaple sv. Václava, která stála v blízkosti vybrané parcely.

r. 1959

archiv Encyklopedie Brna

Fotka zachycuje pohled na protější stranu silnice, kde stávala kaple.

r. 1962

archiv Encyklopedie Brna

Na pravé straně můžeme vidět již zmíněnou kapli a na straně pravé původní zástavbu nízkých zpravidla jedno až dvou patrových budov, které byly později odstraněny a nahrazeny panelovými domy.

r. 1980

BRNO - plán města

Nové rozložení budov blízké dnešnímu stavu. Vystavěny panelové domy s odstupem od silnice. Spojovací ulice Ve strži definitivně zaniká.

r. 1997

archiv Encyklopedie Brna

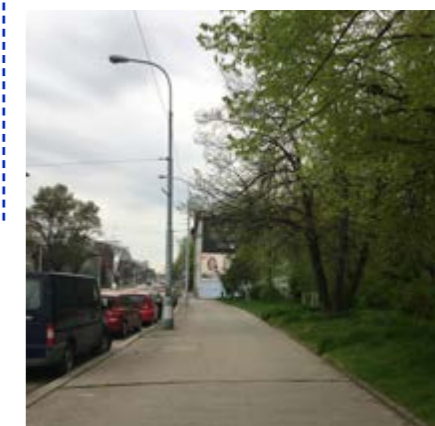
V dále podél silnice vidíme vzrostlé stromy nacházející se na řešeném území.

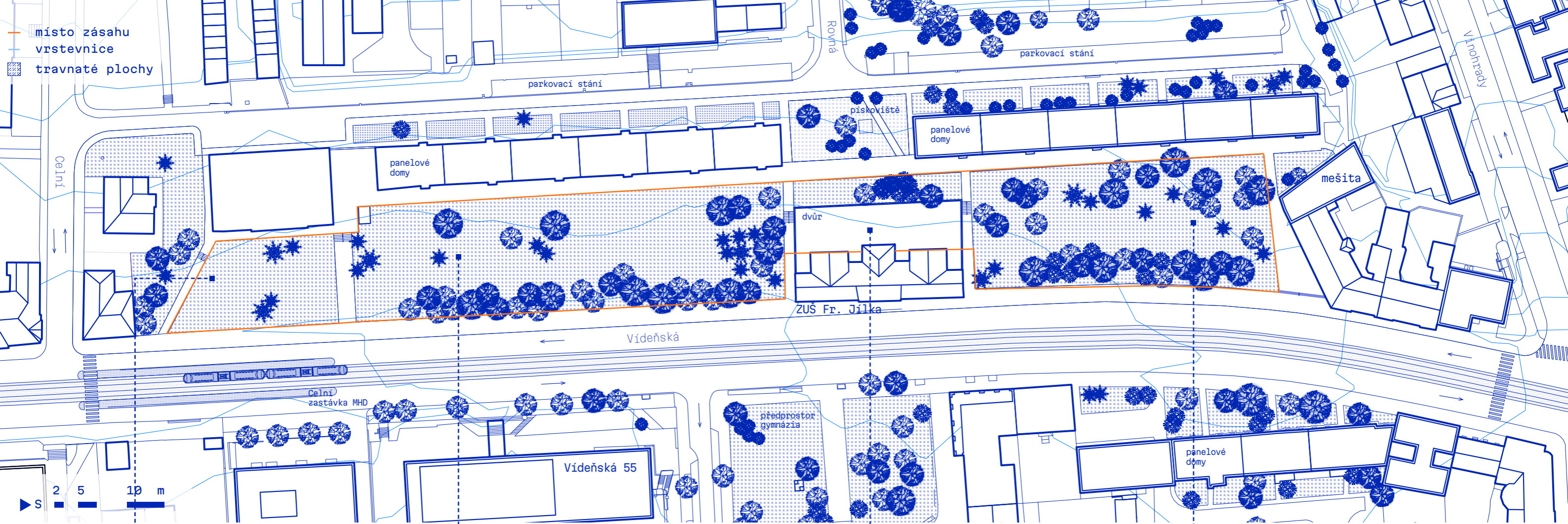
současnost

vlastní archiv

Tento stav přetrval až do současnosti.

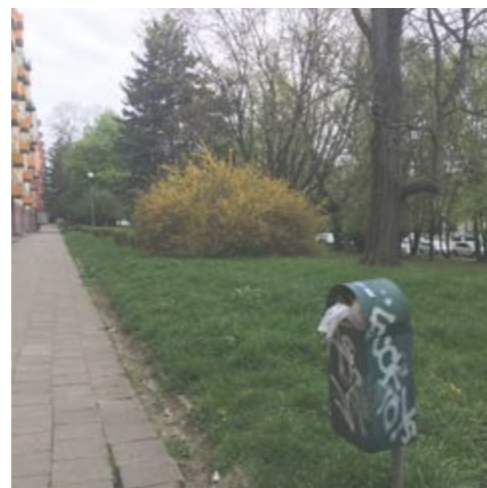
/historický vývoj
1 Vídeňská

Předprostor nízkého obchodního domu není jasně artikulován.

Volný prostor pod stromy není nijak využit. V keřích i na travnatých plochách se zachycují volně poletující odpadky.

Vstup do budovy ZUŠ umožněn jen přes jednu ze zadních branek. Budova je tak izolovaná od svého okolí. ZUŠ také dlouhodobě řeší nedostatek výstavních ploch pro díla svých žáků.

Chodníky nekopírují preferované trasy chodců, v důsledku toho vznikají blátivé zkratky, které snižují úroveň vizuální stránky veřejného prostoru.

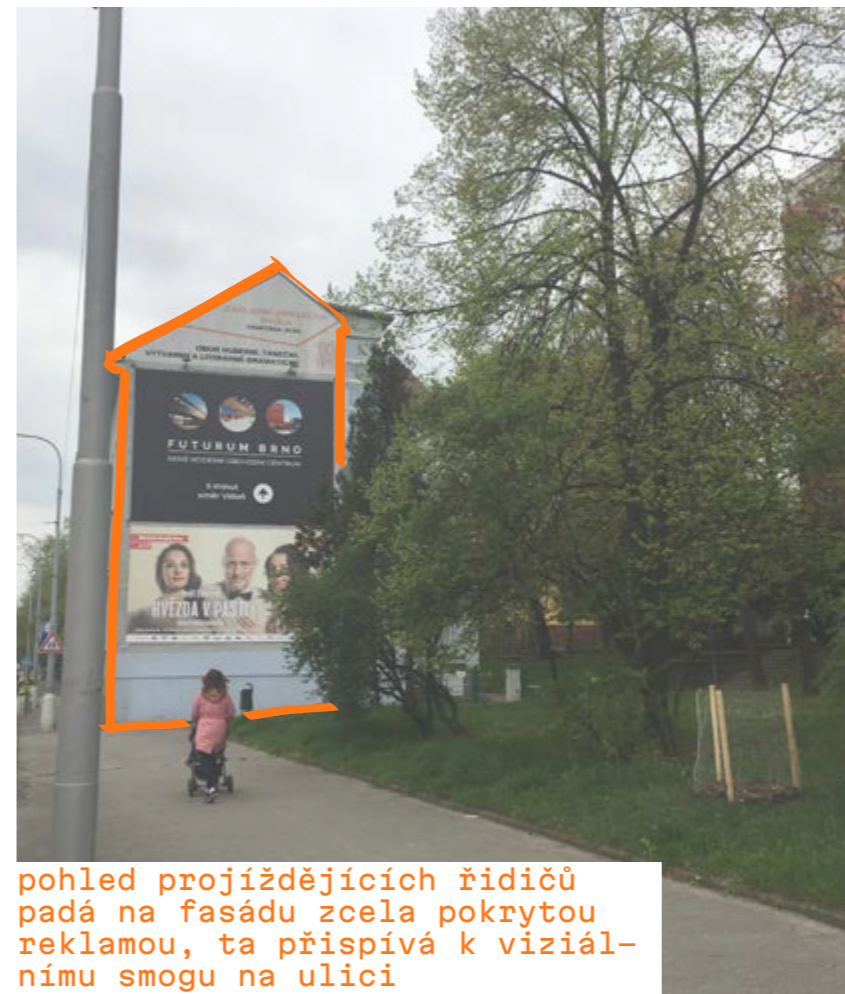
/současný stav
1 Vídeňská

prázdný prostor
uprostřed

chůze po schodech je
méně přirozená než chůze
do kopce, proto vznikají
tyto zkratky

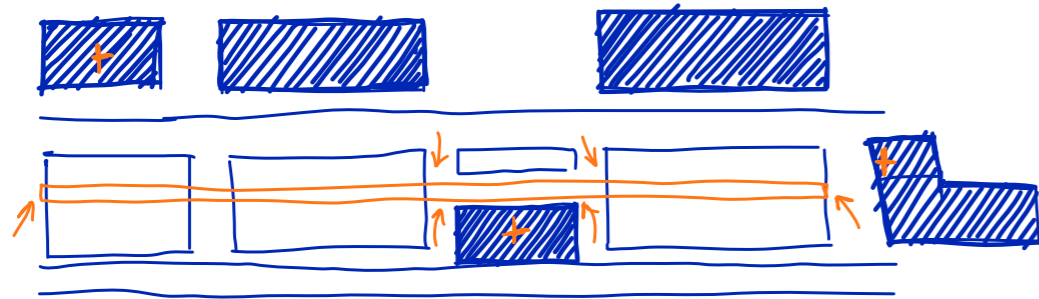
pohled projíždějících řidičů
padá na fasádu zcela pokrytou
reklamou, ta přispívá k viziálnímu
smogu na ulici

nedostatečně řešená místa
pro kontejnery na odpad
způsobují poletování od-
padků po travnaté ploše
a okolí

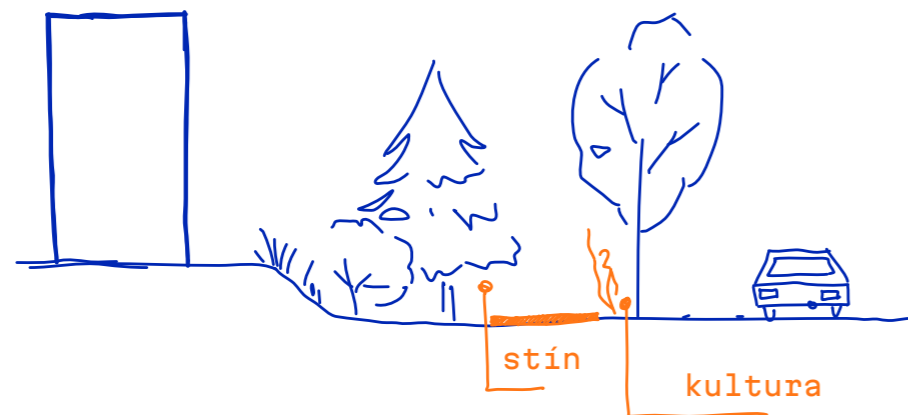

propojení prostoru

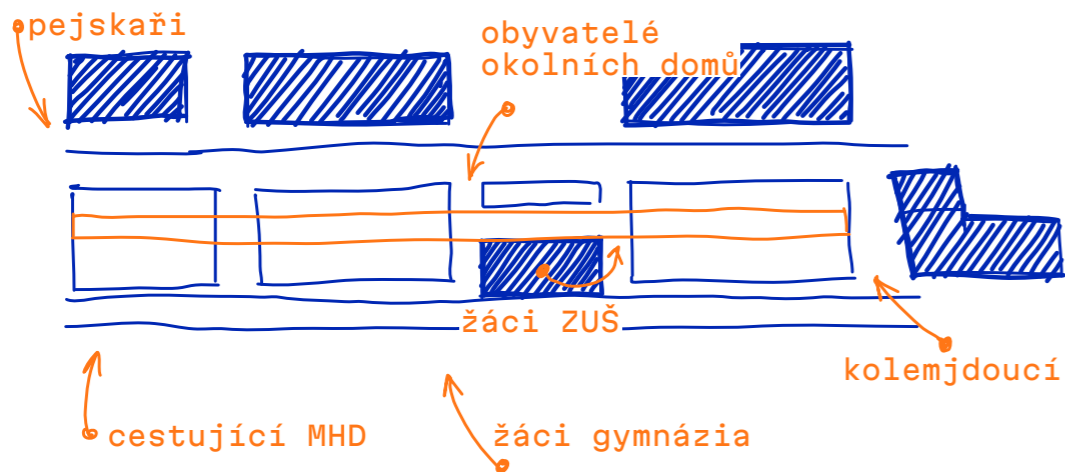

+

vzdálenost od ruchu a hluku silnice

propojení lidí

Když člověk prochází kolem pásů zeleně na ulici Vídeňská, říká si, jak příjemné by bylo projít se pod korunami vzrostlých stromů namísto po chodníku, který vede přímo vedle vytížené silnice.

PROMENÁDA: A přesně toto zamýšlený zásah umožňuje. Na první pohled se může zdát, že jde o velmi prostou intervenci – molo uprostřed zelené plochy. Ve skutečnosti jde ovšem o šikvný tah, který napomůže k propojení prostoru, lidí i jejich různých zájmů a zároveň respektuje moderní urbanistickou kompozici, která zde byla navržena.

Promenáda prochází středem zarostlé plochy a je ukryta ve stínu stromů. Prochází dvorem přiléhajícím k budově ZUŠ a tak školu spojuje s jejím okolím. Podél mola žáci z umělecké školy mohou vystavovat svá díla a tak informovat a inspirovat svými pracemi širší veřejnost. Molo by mělo být provedeno bezbariérově. Zároveň by mělo být vyvýšené, aby pod ním dále mohla růst tráva a nebylo tak ubráno ze zelené plochy.

ZKRATKY: Cesty, které v průběhu let lidé vyšlapali, by měly dostat formální podobu a v místech křížení se vhodně napojit na promenádu.

Případné lavičky či jiné formy posezení by měly být umístěny tak, aby sedící člověk měl výhled na vystavená díla. Umístění dalších prvků jako například soch by se mělo řídit kompozičními zásadami.

hodnocená kritéria

současnost

návrh

praktické využití místa

propojení skupin

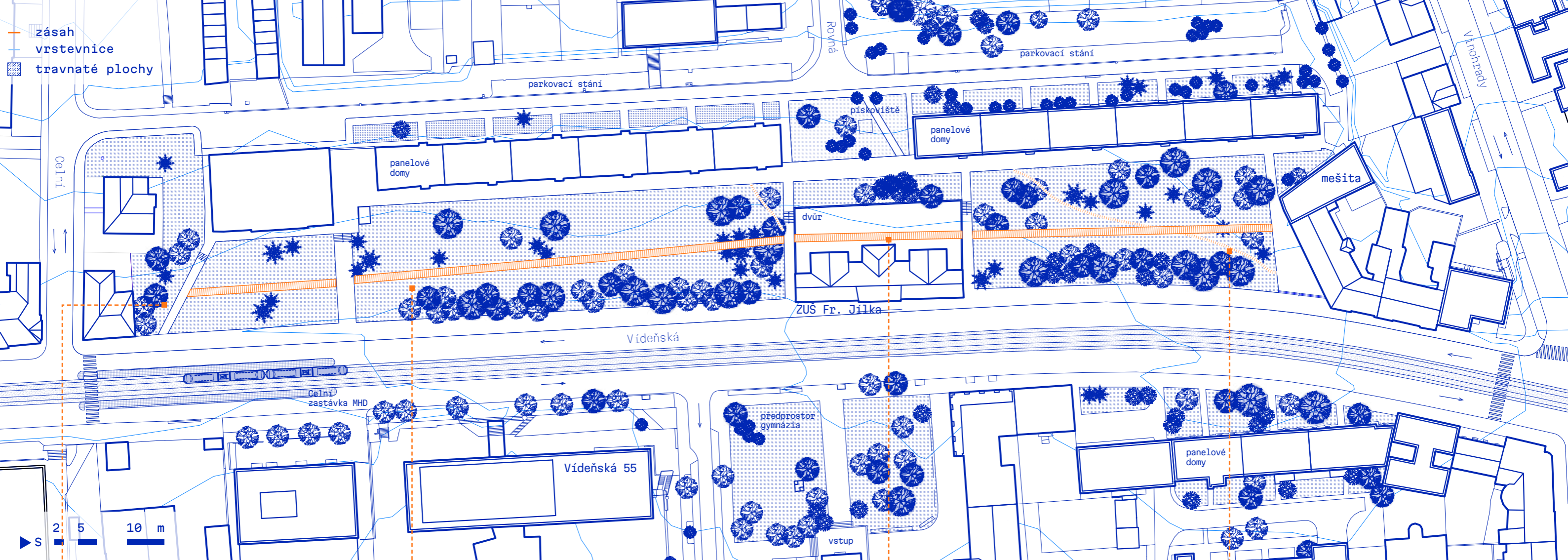
pěší propojení

využití benefitu zeleně

/navrhovaný zásah
1 Vídeňská

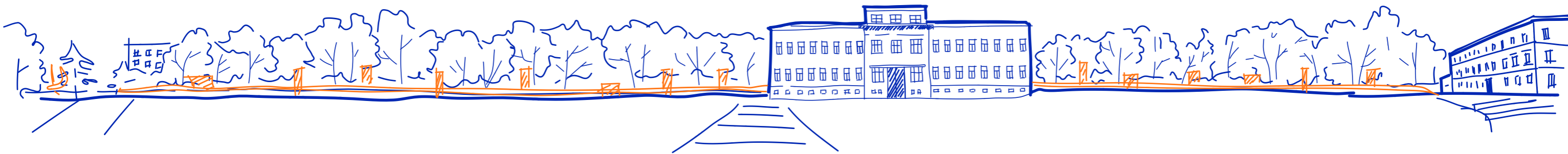
Jeden z konců mola, místo vhodné pro umístění výrazného prvku např. sochy.

PROMENÁDA:
Molo vedoucí uprostřed travnaté plochy umožňuje kolemjdoucím zpříjemnit si jejich procházku ve stínu pod korunami stromů a prohlédnout si díla žáků ZUŠ Fr. Jílka. Molo je vyvýšené, díky čemuž minimálně zasahuje do místní zeleně.

PROPOJENÍ S BUDOVOU ŠKOLY:
Vstupní prostor do objektu školy je díky vytvoření průchodu lépe propojen s okolím. Tento průchod je možné ve stanoveném harmonogramu uzamykat. V průběhu vernisáží a jiných doprovodných akcí se škola díky tomuto otevření stává středobodem prostoru a tím zároveň centrem pozornosti návštěvníků.

ZKRATKY:
Již existující neformální pěšiny dostávají jasnou podobu a jsou propojeny s výstavním molem.

/navrhovaný stav
1 Vídeňská

OUTDOOR INSTALLATION TO HONOR LIBERATION OF AUSCHWITZ

autor: Daniel Libeskind
 lokalita: Osvětím, Polsko
 rok: 2019

popis: Veřejná venkovní výstava ku příležitosti 75. výročí osvobození Rakouska. Panely jsou na zadní straně zrcadlové, aby odražely okolí a symbolizovaly duchovní svobodu, která je tématem instalace.

inspirace: Tato reference ukazuje nejen, jak lze vytvořit výstavní promenádu za pomoci jednoduchých forem, ale také jak zapojit okolní přírodu do konečného provedení zásahu a zvýraznit tak její hodnotu. Výstava tak neodvádí pozornost od okolního prostředí, ale je s ním v čistém souladu.

ICARUS OPEN AIR MUSEUM

autor: BARMAN ARCHITECTS
 lokalita: Corbola, Itálie
 rok: 2022

popis: Cílem projektu bylo prodloužit cyklus života pavilonu Icarus po skončení 16. ročníku benátského Biennale architektury. Panely byly znovu využity pro malou výstavu v blízkosti areálu starověké římské ulice Via Popilia.

inspirace: V době ekologické a ekonomické krize je upcyclace materiálu smysluplnou cestou, která zabrání nejen plýtvání materiálem, ale může nás také naučit komplexně přemýšlet nad naší tvorbou. A právě dočasné zásahy mohou jít s tímto přístupem ruku v ruce.

SUB BASE PLATYPUS

autor: ASPECT Studios, lahznimmo architects
 lokalita: Sydney, Austrálie
 rok: 2016–2019

popis: Přestavba bývalé vojenské základny v městský park. Nová parková úprava je hravá a praktická a svým provedením zvýrazňuje námořní historii místa.

inspirace: Projekt ukazuje způsob, jak nepoškodit historickou hodnotu místa a zároveň současným a hravým přístupem přivést již vyloučenou lokalitu zpět k životu. Právě tato lehkost návrhu může být inspirací pro jemné zásahy mezi budovami.

INDUSTRY CITY

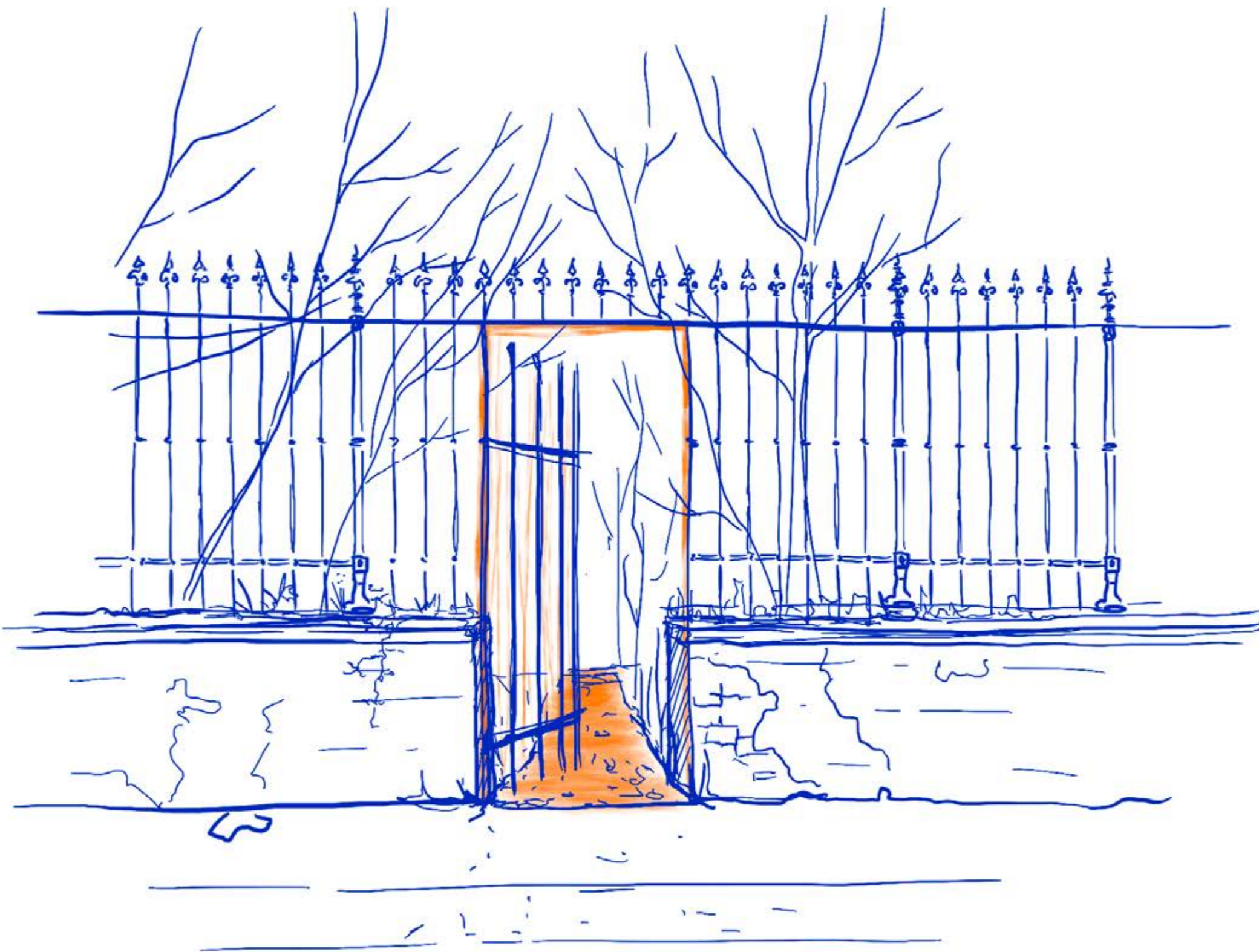
autor: terrain-nyc
 lokalita: New York, USA
 rok: 2016

popis: Revitalizace komplexu, který dříve sloužil jako přístavní překladiště. Dnes jsou prostory uzpůsobeny pro bydlení. Součástí rozmanitého okolí je i molo vedoucí zelení, podél nějž probíhají příležitostné výstavy.

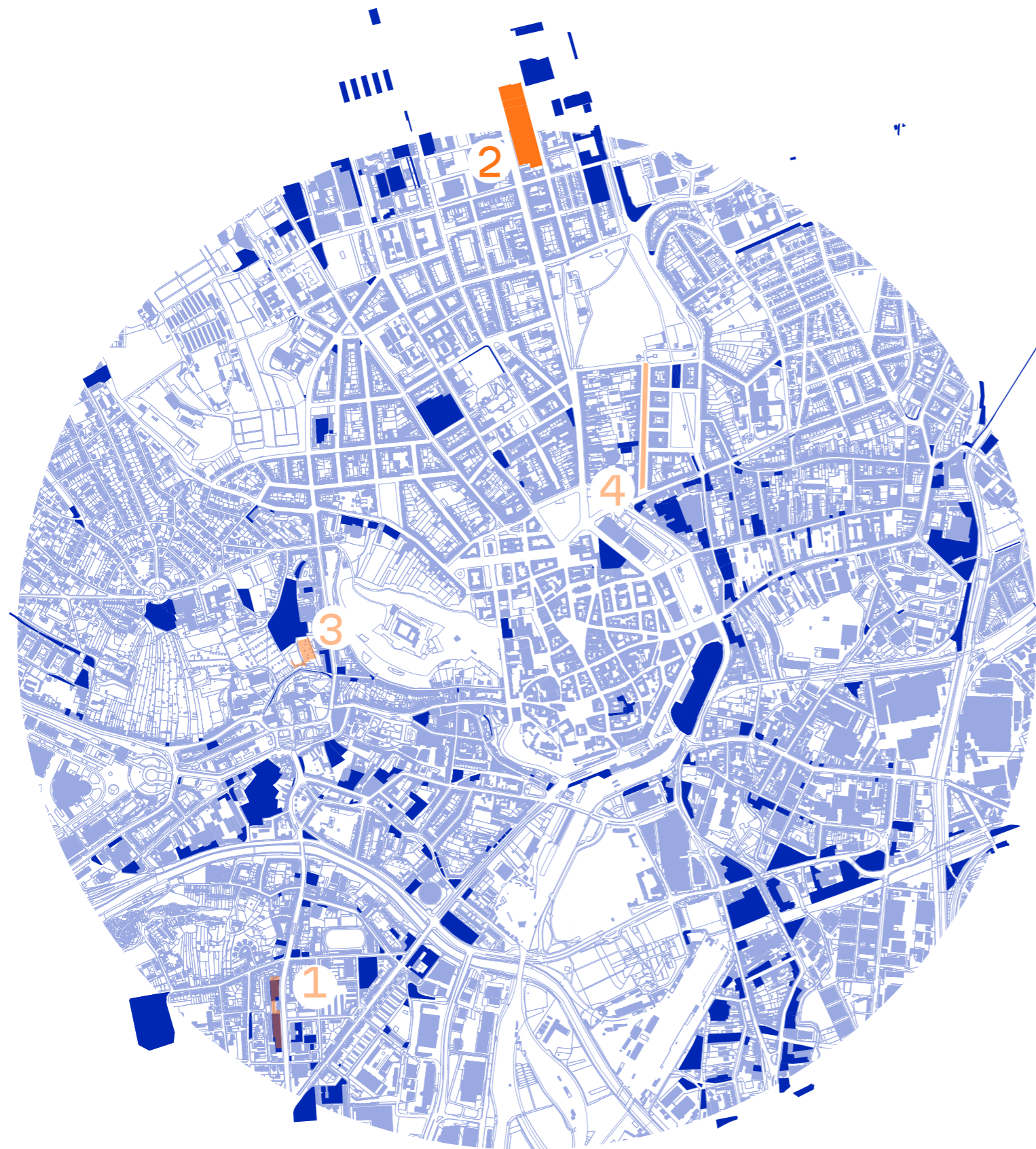
inspirace: Zde je zachycena paleta potřeb nově vzniklého sousedství. Kromě mola s venkovní galerií je komplex doplněn také o hřiště a další atrakce, které pomáhají vytvářet příležitosti pro setkání a prohlubování vztahů mezi místními obyvateli.

/kde už to žije
 1 Vídeňská

2/Staré kasárny
zpřístupněná divočina uprostřed města

Bývalý areál Jaselská kasárna tvoří rozsáhlou neprostupnou proluku zarostlou náletovými dřevinami. Oplocený areál se nachází v Králově Poli v katastrálním území Ponava ohraničené ulicemi Štefánikova a Staňkova.

Kasárna byla postavena v 19. století na okraji města, aby sloužila mimo jiné jako skladiště pro dělostřelectvo. V užívání byla až do 1. poloviny 20. století. Město Brno získalo v r. 1989 vojenský areál do svého vlastnictví. V letech 1997–2007 se zde natáčel seriál Četnické humoresky. Budovy kasáren se ovšem dostaly do havarijního stavu. Město pozemky poskytlo soukromému investorovi (firmě Kliminvest), který v r. 2007 provedl demolici objektů.

Do současného stavu se areál dostal kvůli sporu mezi městem a již zmíněným investorem. Ten měl v plánu vystavět na místě bytové domy, což bylo v rozporu s tehdejší územním plánem. Investor město zažaloval a jejich spor se táhl dlouhých 11 let. Během té doby se místa ujala příroda, která nechala vzniknout hustému lesu uprostřed města. V roce 2020 brněnští zastupitelé schválili změnu územního plánu, která odblokovala možnost stavby bytů. Došlo také k domluvě jejíž součástí je prodej pozemků firmě a dohoda, že společnost bude s městem spolupracovat na zásadních bodech návrhu. Ateliér ATX Architekti navrhl pro daný areál 530 bytů ve 13 domech, 17 obchodů, mateřskou školu a 700 parkovacích míst. Vzniknout by mělo také propojení mezi Štefánikovou a Staňkovou ulicí třemi novými příčnými ulicemi.

Mohlo by se tedy zdát, že je vše vyřešeno a jakýkoli dočasný zásah je zbytečný. Nemusí tomu tak ale být. Proces schvalování stavebního projektu je na samém počátku a může trvat dalších několik let, než se započne se stavebními pracemi. Ty budou také rozděleny do několika fází, a tak je téměř jisté, že část pozemku nebude ještě dlouho plnohodnotně využívána.

Jak s touto situací tedy pracovat?

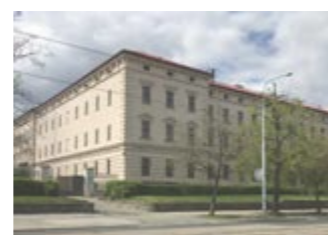
Muzeum exilu

Fléda Club

budova
finančního
úřadu

Krajské vojens-
ké velitelství
Brno

dřívější součást
Jaselkových kasáren

Ředitelství
Městské policie

vybrané místo zásahu

druh místa: čekám na svou chvíli...

potenciál: kreativní prostor

kategorie zásahu: malý rozsah

výměra: 30 735 m²

vzdálenost od centra: 2 km

vlastnictví: soukromý majetek

příčina vzniku: soudní spor

mezi městem a investorem

dobu současného stavu: 16 let

/popis lokality
2 Staré kasárny

r. 1815

Brünn mit den Vorständen und der Umliegenden

Tato mapa je prvim dokladem existence dělostřeleckých kasáren, které v Brně v 19. století vznikly.

r. 1914

Nejnovější plán města Brna

Na vybrané parcele se nacházel sklad, který zde v různých podobách stál až do začátku 20. století. Kromě dělostřelců tu byla také kasárna vozatajstva, umístěná ve Štefánikově ulici.

r. 1917

dobová kresba

Po druhé světové válce získal areál název Jaselská kasárna. Svou funkci si objekt zachoval i po vzniku samostatné republiky. V 1. pol. 20. století ovšem jeho potřeba zaniká.

r. 1989–2007

Fotodokumentace z natáčení

Po roce 1989 získalo pozemky město Brno. V letech 1997–2007 zde brněnské studio České televize natáčelo seriál Četnické humoresky. Areál sehrál roli hlavní četnické stanice v průběhu tří řad známého seriálu.

r. 2007

Fotoarchiv movieloci.com

Budovy se ovšem dostaly do havarijního stavu. Město Brno je prodává soukromému investorovi. Ten v roce 2007 začíná vojenské budovy bourat. Na pozemku dochází také k nutnému ošetření půdy silně kontaminované oleji a naftou.

r. 2008

Fotoarchiv DENÍK/Jiří Salík Sláma

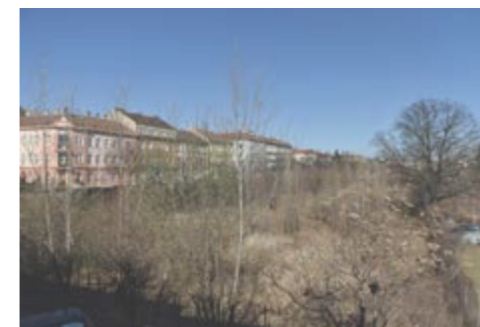
Investor má v plánu výstavbu bytových domů. Územní plán města však počítá s umístěním obchodního centra. A tak začíná dlouholetý spor o toto území.

r. 2016–2017

Fotoarchiv Česká televize

O deset let později podává investor na město žalobu o náhradu škody ve výši 361 milionů Kč kvůli sporům o využití areálu. Z území se stává nevyužitý brownfield a pozemku se ujímá náletová zeleň.

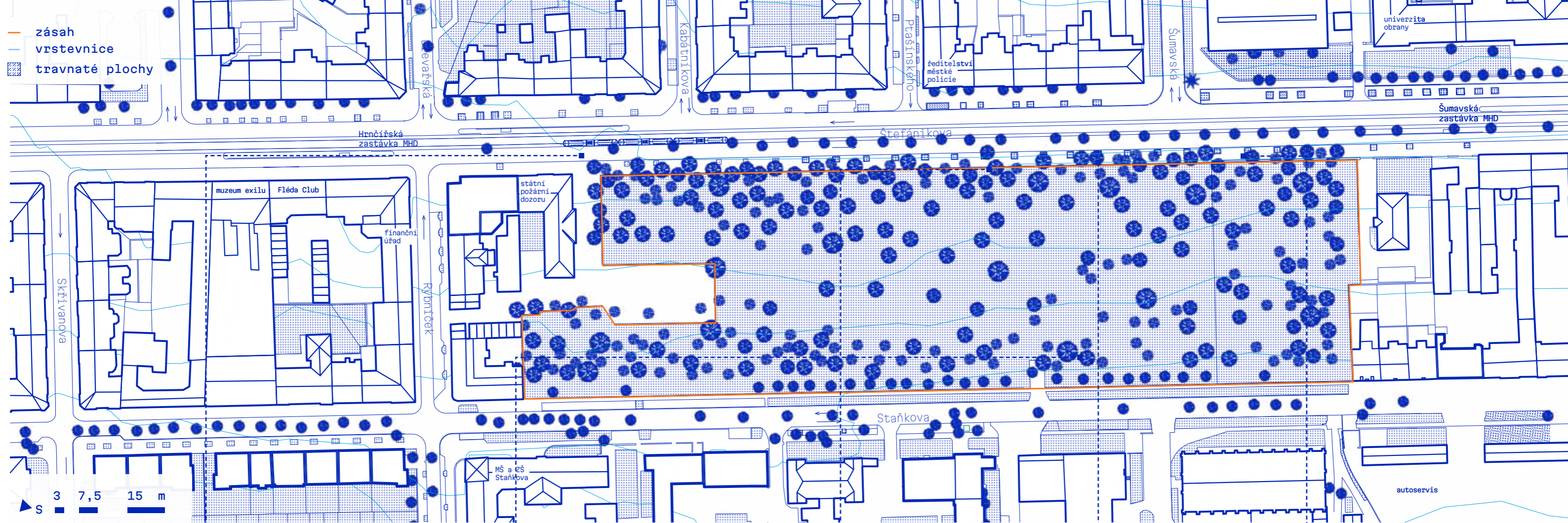
r. 2021

vizualizace: ATX Architekti

V r. 2020 se spor díky dohodě mezi městem a investorem chýlí ke konci. Na pozemku má dle návrhu ateliéru ATX Architekti vzniknout 13 bytových. Stavební práce však stále nebyly zahájeny.

2 Staré kasárny
/historický vývoj

Chůze po Štefánikově ulici podél pozemku se zdá nekonečná. Pozemek působí jako bariéra. Chybí příčné napojení paralelních ulic.

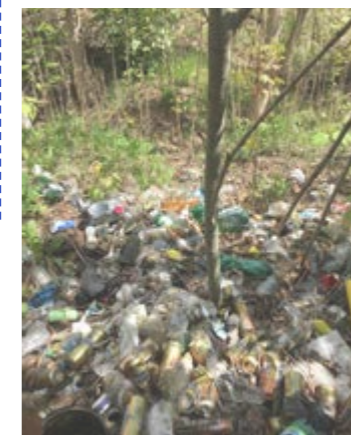
Na několika místech se stále nachází kamenná dlažba bez zásadních nedostatků.

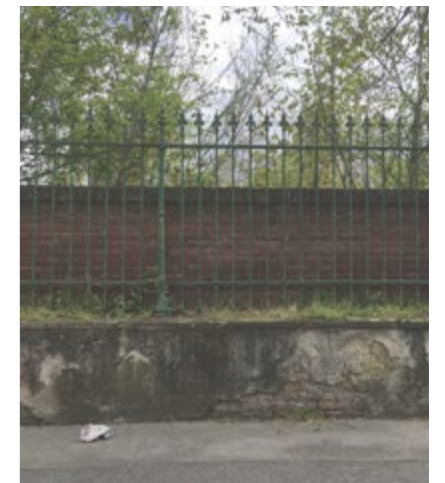
Část zdi je využívána pro polep plakátů.

Z nevyužívané plochy se stává skládka.

Pozemek je ohraničen až několika ploty.

/současný stav
2 Staré kasárny

cesta podél plotu kasáren
ze strany Staňkovy ulice

planý porost
za plotem

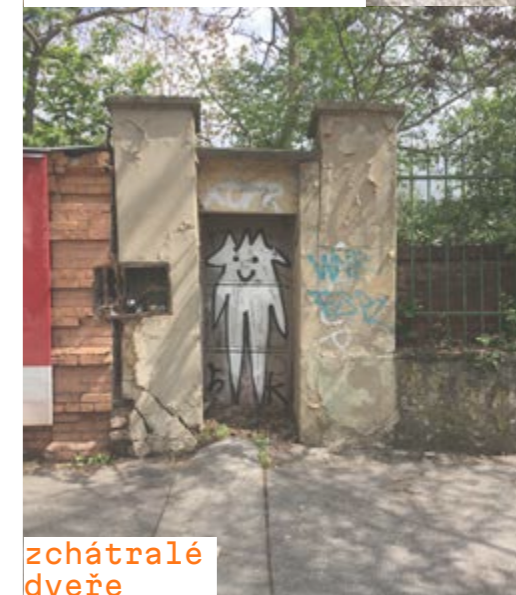
pozůstatek stavby
v areálu kasáren

průhled plotem
a pozůstatkem zdi

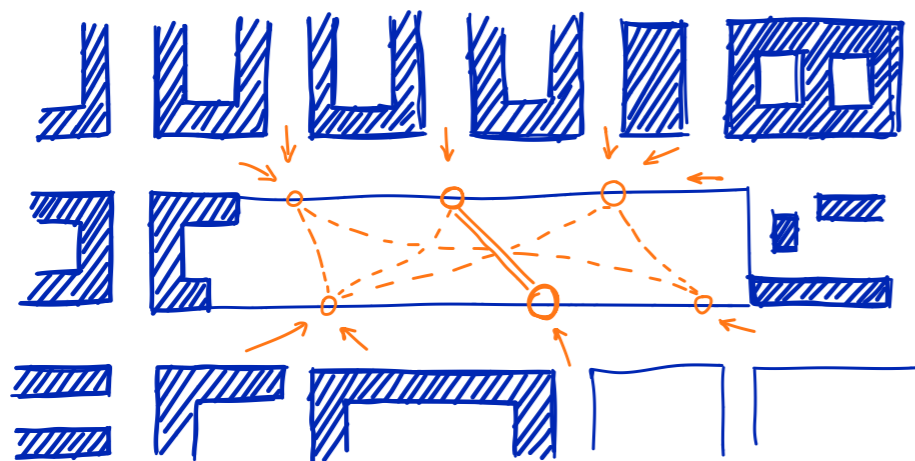

původní hlavní vjezd
do areálu kasáren

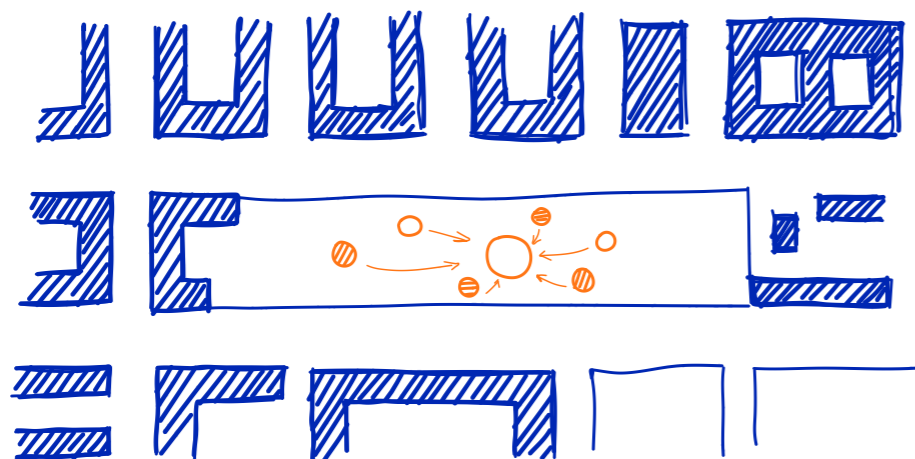

zchátralé
dveře

propojení prostoru

centrální prostor

místo možného pořádání festivalů a jiných probných akcí

Druhá vybraná parcela se v současné době nachází ve složité situaci. I když už se blíží vyřešení zábran, které blokovaly její další rozvoj, je jisté, že od začátku stavebních prací nás dělí měsíce ne-li roky. Výstavba pak bude rozdělena do několika fází, a tak i po zahájení stavby bude část pozemku nadále nevyužitá. Ale právě kvůli jistotě zahájení výstavby by nebylo rozumné umístit zde složitý zásah, který by vyžadoval značné finanční prostředky a kladl velké prostorové nároky. Proto jsem se rozhodla navrhnout intervenci, která není složitá a zároveň řeší největší problém tohoto území – prostorovou neprostopnost.

VSTUPY: Intervence tkví v rozmístění celkem šesti vstupů, které umožní projít pozemkem a zkrátit si tak cestu v příjemném stínu stromů, neboť díky náletové zeleni je na území až o 8 °C chladněji než na přilehlých ulicích.

HLAVNÍ CESTA: Trasa propojující dva hlavní vstupy je uzpůsobena pro průjezd invalidního vozíku nebo také kočárku. Ostatní cesty jsou řešeny jako pěšiny, které zapadají do atmosféry.

BEZPEČNOST: Všechny vstupy jsou uzamykatelné a během nočních hodin uzavřeny tak, aby nehrozilo zneužití prostoru k přespávání nebo jiným nelegálním aktivitám.

CENTRÁLNÍ PROSTOR: Díky zachovalé kamenné dlažbě v části bývalého hlavního vjezdu zde může vzniknout centrální plocha, která může hostit příležitostné akce.

DOPLŇKY: Prostor také může být doplněn o několik dalších prvků jakými jsou např. ohniště s posezením, hravé prolézačky pro děti nebo tabule informující o historii tohoto místa.

hodnocená kritéria	současnost	návrh
praktické využití místa	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
propojení skupin	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
pěší propojení	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
využití benefitu zeleně	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■

/navrhovaný zásah
2 Staré kasárny

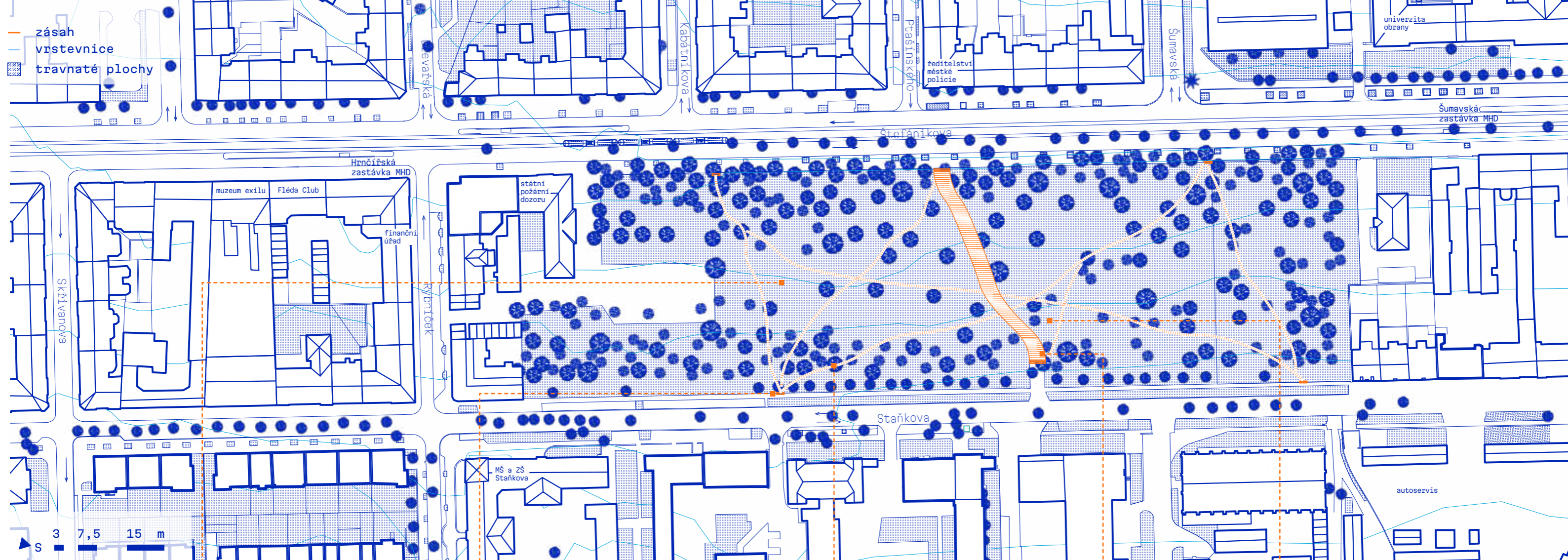

Spádová oblast parcely je opravdu bohatá. Mnoho lidí z okolí by ji tak mohlo využít pro trávení společného času s přáteli a rodinou nebo s kolegy během obědové pauzy, pro venčení psů či pro odpočinek ve volném čase.

Ani blízkost parku Lužánky a dalších parků není na škodu. Tento prostor by se totiž svou atmosférou od nich lišil a rozšiřoval tak paletu možností, které lokalita nabízí.

/širší vztahy a návaznosti
2 Staré kasárny

V letních měsících, kdy město čelí teplotním extrémům, může pozemek poskytnout stín pod korunami stromů.

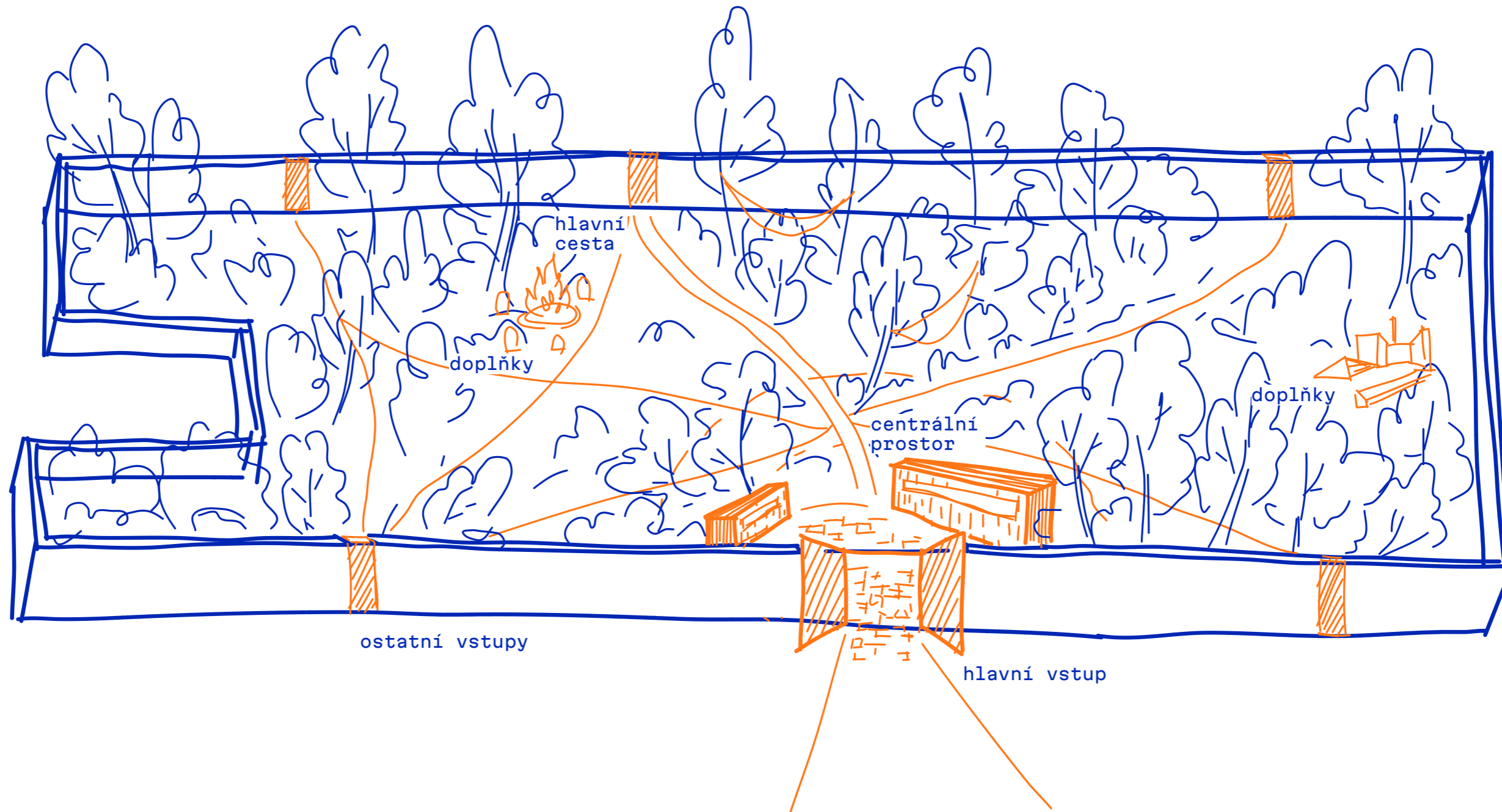
VSTUPY: Umístěním branek dojde k propojení pozemku s okolím. Vstupy by se na noc uzamykaly, aby nedocházelo ke zneužívání volného prostoru.

Území už není bariérou, ale výjimečným prvkem ve veřejném prostoru. Lidé tak mají šanci vybudovat si vztah k tomuto místu a poznat jeho historii.

HLAVNÍ CESTA: Vede skrz pozemek a propojuje bývalý vjezd s novým vstupem na ulici Štefánikova.

CENTRÁLNÍ PROSTOR: Zde se mohou pořádat příležitostné festivaly a jiné drobné akce.

/navrhovaný stav
2 Staré kasárny

ZAHRADA KRUHŮ MANTUA

autor: Atelier delle Verdure
 lokalita: Mantua, Itálie
 rok: 2021

popis: Požadavkem obce bylo obnovit zarostlý prostor stavbami a hravými prvky s ohledem na venkovní vzdělávání. Kruh představuje celek, obsahuje nás a přibližuje. Půlkruh objímá zevnitř a vítá příchozí zvenčí. Projekt je rozdělen do čtyř oblastí rozvinutých do kruhů a půlkruhů, geometrických tvarů, které vybízejí k různým aktivitám na zahradě a vítají je.

inspirace: Jednoduché prvky mohou být doprovodným designem pro hlavní účel zásahu, kterým je přímé propojení ulic skrz nevyužívaný pozemek.

STREET LAB

lokalita: New York, USA
 v činnosti od roku: 2011

popis: Street Lab je nezisková organizace, která vytváří a sdílí programy pro veřejný prostor po celém New Yorku. Tuto práci dělají, aby zlepšili městské prostředí, posílili čtvrti a spojili Newyorčany. Také posílají sady do celého světa, aby pomohli dalším městům udělat totéž.

inspirace: Tato organizace dokazuje, že pokud se s citem a pečlivostí drobně zasáhne do veřejného prostoru, lidé na to pozitivně zareagují a to dá prostor k propojování a budování mezilidských vztahů, sdílení a setkávání.

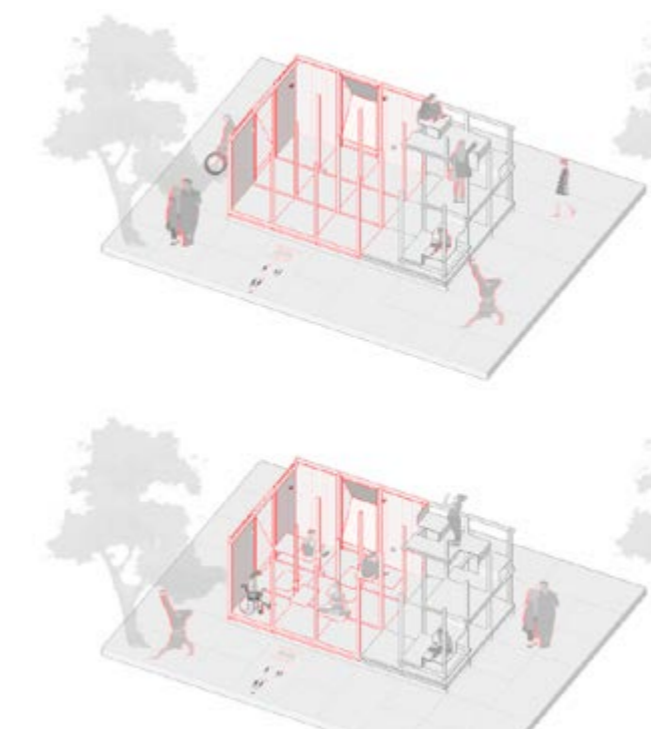

HŘIŠTĚ PRIOR

autor: SKULL Studio
 lokalita: Logrono, Španělsko
 rok: 2022

popis: Dětská hřiště jsou důležitou součástí městských čtvrtí a místem, kde se schází a tráví volný čas všechny generace. Z pohledu designu (estetiky i funkce) jsou ale mnohdy velmi zanedbaná a svým návrhem neodpovídají specifikům místní architektury. Hřiště Prior je instalované v proluce zpřístupněné festivalem pouze do doby začátku výstavby.

inspirace: Hřiště patří k zásahům, které velmi rychle přinesou život do daného místa a snadno se přemístí jinde, když nadejde čas změny.

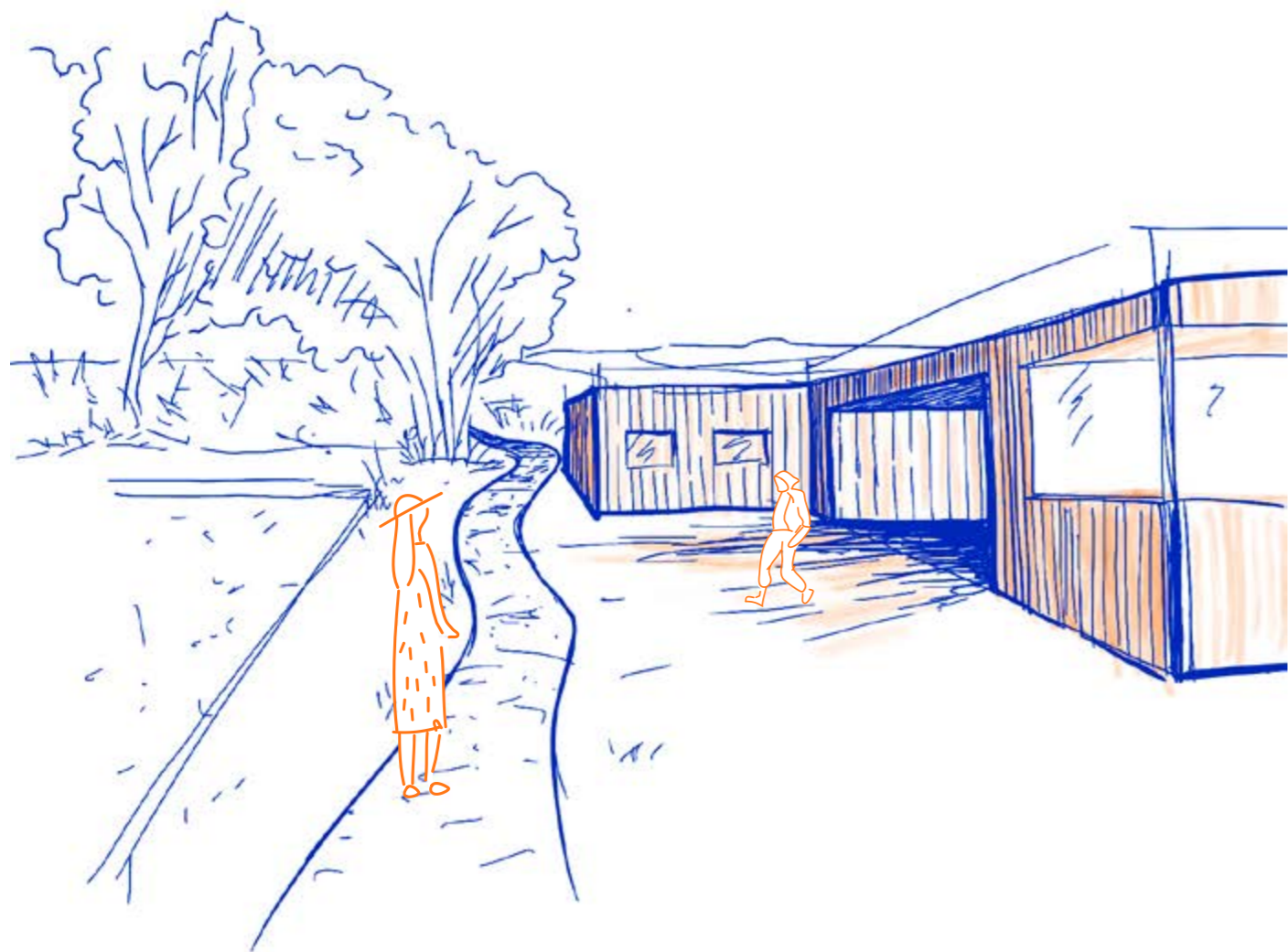
URBAN MICROARCHITECTURE – CAMINITO

autor: studenti fakulty architektury, urbanismu a designu Národní univerzity v Córdoba
 lokalita: Buenos Aires, Argentina
 rok: 2019

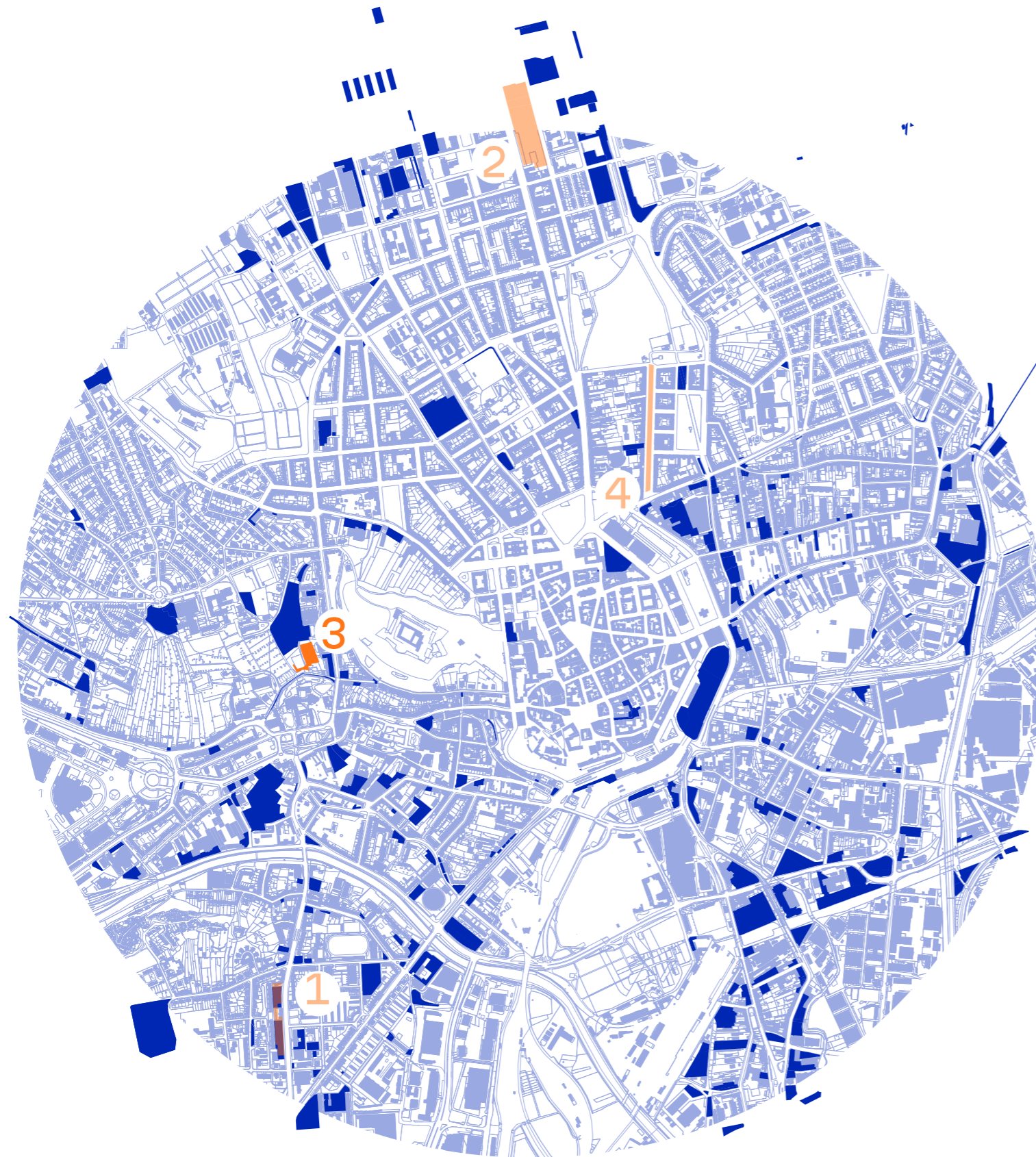
popis: Projekt měl za cíl zdůraznit aspekty, jako je sousedská identita, udržitelnost, začlenění a porozumění sociálním zvláštěnostem. Studenti vytvořili malý prostor, který nabídl nové způsoby obývání města. Tato forma mikroarchitektury aktivuje městské prostředí, které ji obklopuje.

inspirace: Propojovat lze různými způsoby, studenti v tomto projektu ukázali, že nové přístupy nemusí být utopií.

/kde už to žije
 2 Staré kasárny

3/Za klášterem
kavárna, zahrádky a sport

Zvolené území se nachází ve svažitém terénu za areálem augustiánského kláštera na Mendlově náměstí mezi ulicemi Úvoz a Tomešova a zahrádkářskou kolonií pod Žlutým kopcem. Pozemek leží na území městské části Staré Brno.

Složité terénní podmínky mohou být důvodem, proč se tento pozemek nikdy nestal trvale zastavěnou plochou města. V 1. polovině 20. století byl na chvíli součástí jedné z cihelen, které v 18. století vyrostly podél ulice Úvoz. V nich byla těžena spráš na pálení cihel potřebných k rozvoji města. V průběhu 20. století cihelny postupně zanikaly. Na pozemku bylo poté umístěno několik soukromých zahrádek, které se ovšem vytratily začátkem nového tisíciletí. Území tak začalo zarůstat a malé stavby na něm chátrat.

Změnu přinesl až rok 2021, kdy byla pro celou oblast vytvořena územní studie Žlutý kopec. Autorem této studie je architektonická kancelář EA architekti. Jejich koncepce lokality je velmi podrobná a důkladně zpracovaná. Kromě vytvoření propojení vrcholku kopce s jeho úpatím, a tak spojení významných náměstí města, architekti navrhuji zastavění blízké zahrádkářské kolonie a výstavbu nového dětského centra na vybraném území.

V roce 2022 městská část vybudovala na severu pozemku dva skateparky. Ty byly na části území doplněny parkovými úpravami. Je jisté, že na stavbu dětského centra se bude ještě několik let čekat, a tak je díky těmto změnám možné místo alespoň částečně využívat.

Je ovšem jeho potenciál dočasného užití zcela naplněn nebo by místo mohlo být ještě silnějším centrem volnočasových aktivit obyvatel města?

pivovar Starobrnno

Mendlovo muzeum,
MUNI

vybrané místo zásahu

druh místa: jednou se to určitě postaví...
 potenciál: kreativní prostor
 kategorie zásahu: středně velký rozsah
 výměra: 4 675 m²
 vzdálenost od centra: 1 km
 vlastnictví: městský majetek
 příčina vzniku: zaniknutí zahrádek bez náhrady funkce
 doba trvání současného stavu: 13 let

bazilika Nanebevzetí Panny Marie

skatepark Mendlák

hrad Špilberk

/popis lokality
3 Za klášterem

r. 1815

Brünn mit den Vorstädten und der Umliegenden

Území se nachází za areálem augustiánského kláštera a je součástí zalesněného svahu.

Na mapě je zřetelný první náznak cihelny, která později bude částečně do vybraného území zasahovat.

r. 1885

Situationsplan der Landeshauptstadt Brünn

Až ve 2. pol. 19. století se v blízkosti vybraného území objevuje první zástavba.

Vidíme vývoj cihelen, které ležely podél dnešní ulice Úvoz.

r. 1914

Nejnovější plán města Brna

V následujících letech vzniká jediná stálá zástavba, která se na tomto místě, za celou dobu jeho vývoje, objevila. Zaniká v horizontu několika desítek let po svém vzniku.

r. 1937

Jančův plán Vel. Brna

Cihelna na ulici Úvoz se dále rozšiřuje a zasahuje tak částečně na vybrané území. I zde byl téžen srať potřebný pro výrobu cihel.

Na mapě je také zřetelná široká ulice pivovarská, která se v následujících letech z části promění spíše na pěšinu.

r. 1976

historická ortofotomapa

Ve 2. pol. 20. století již není žádná zástavba zřetelná. V blízkosti vzniká neformální hřiště. Území slouží jako oddělená součást zahrádkářské kolonie.

I toto využití začíná po roce 2008 upadat.

r. 2017

historická ortofotomapa

Postupně dochází k úplnému zániku a území tak zůstává zcela nevyužité, nachází se přitom v blízkosti Mendlova náměstí a naskýtá krásný výhled na hrad Špilberk a věže baziliky Nanebevzetí Panny Marie.

r. 2021

archiv ateliéru EA architekti

Vzniká Územní studie Žlutý kopec. Jeho zpracováním byla pověřena architektonická kancelář EA architekti. Studie navrhuje zástavbu blízké zahrádkářské kolonie a vznik dětského centra na vybraném území.

r. 2022

archiv Městské části Brno-střed

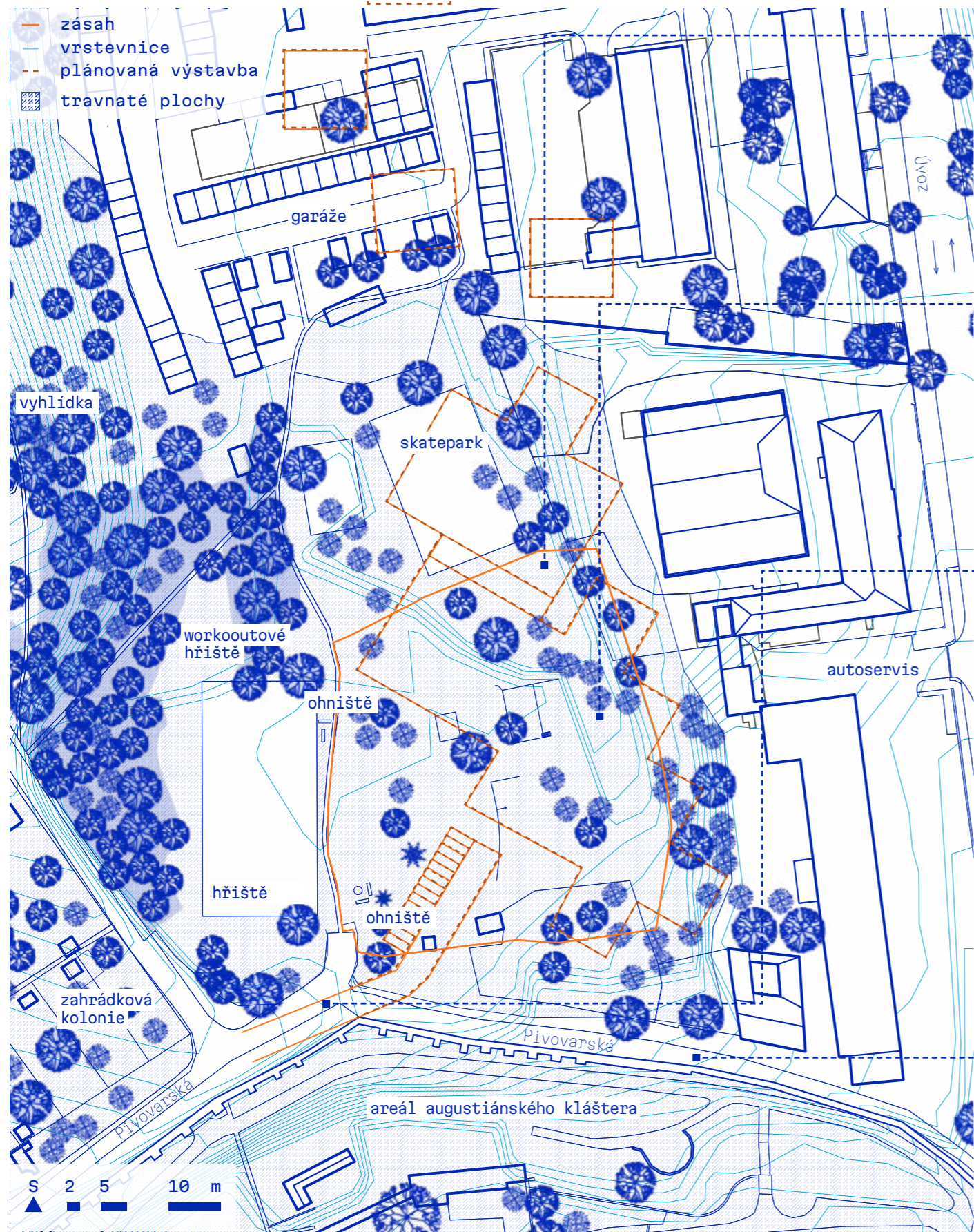
V blízkosti území jsou vybudovány dva nové skateparky o celkové ploše 968 m².

Jsou doplněny parkovými úpravami, workoutovým sportovištěm, stoly, lavicemi a také veřejnými ohništi.

/historický vývoj
3 Za klášteřem

Nevyužívané prostory dávají vzniknout zanedbanému prostředí plného odpadků.

Kontrast prostředí: zarostlá neprostupná plocha hned vedle upraveného hřiště.

Kláster-ní zahrada a řešený prostor jsou od sebe nekompromisně odděleny zdí.

Nezpevněná přístupová cesta z ulice Úvoz.

/současný stav
3 Za klášterem

nevyužívaná část území

upravená část území

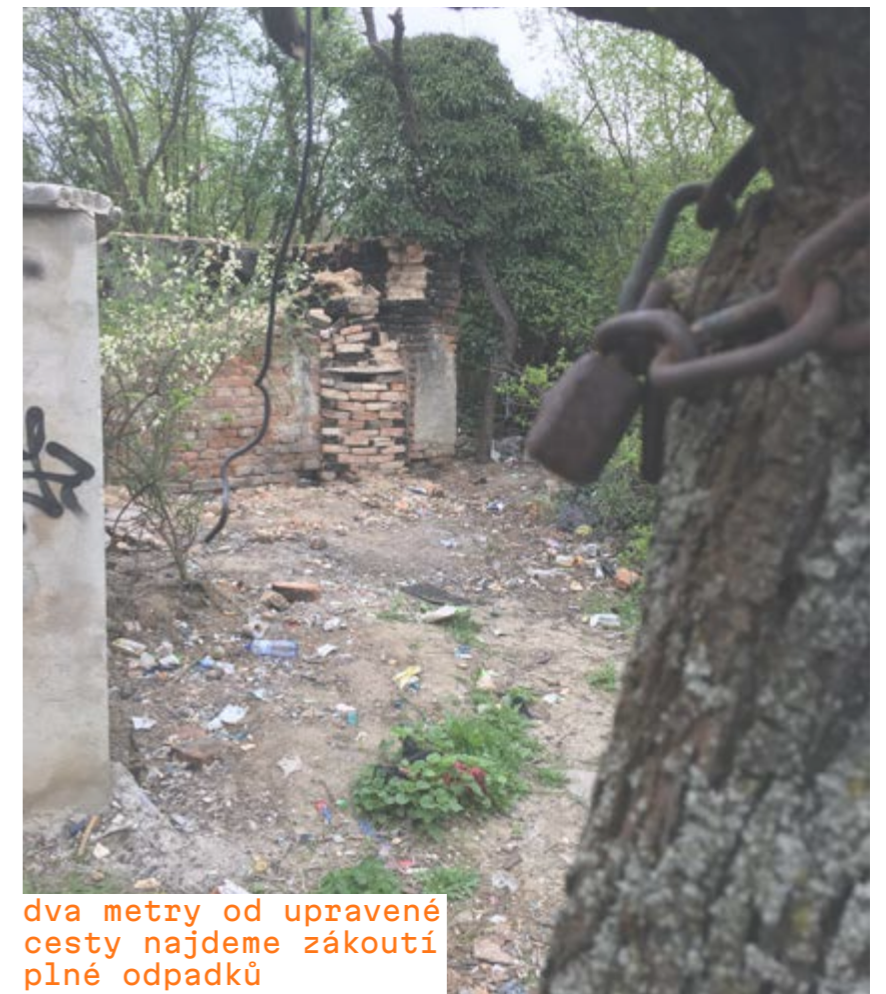
současný stav
klášterní zdi

pozůstatky bývalých staveb, které
na pozemku v minulosti stály

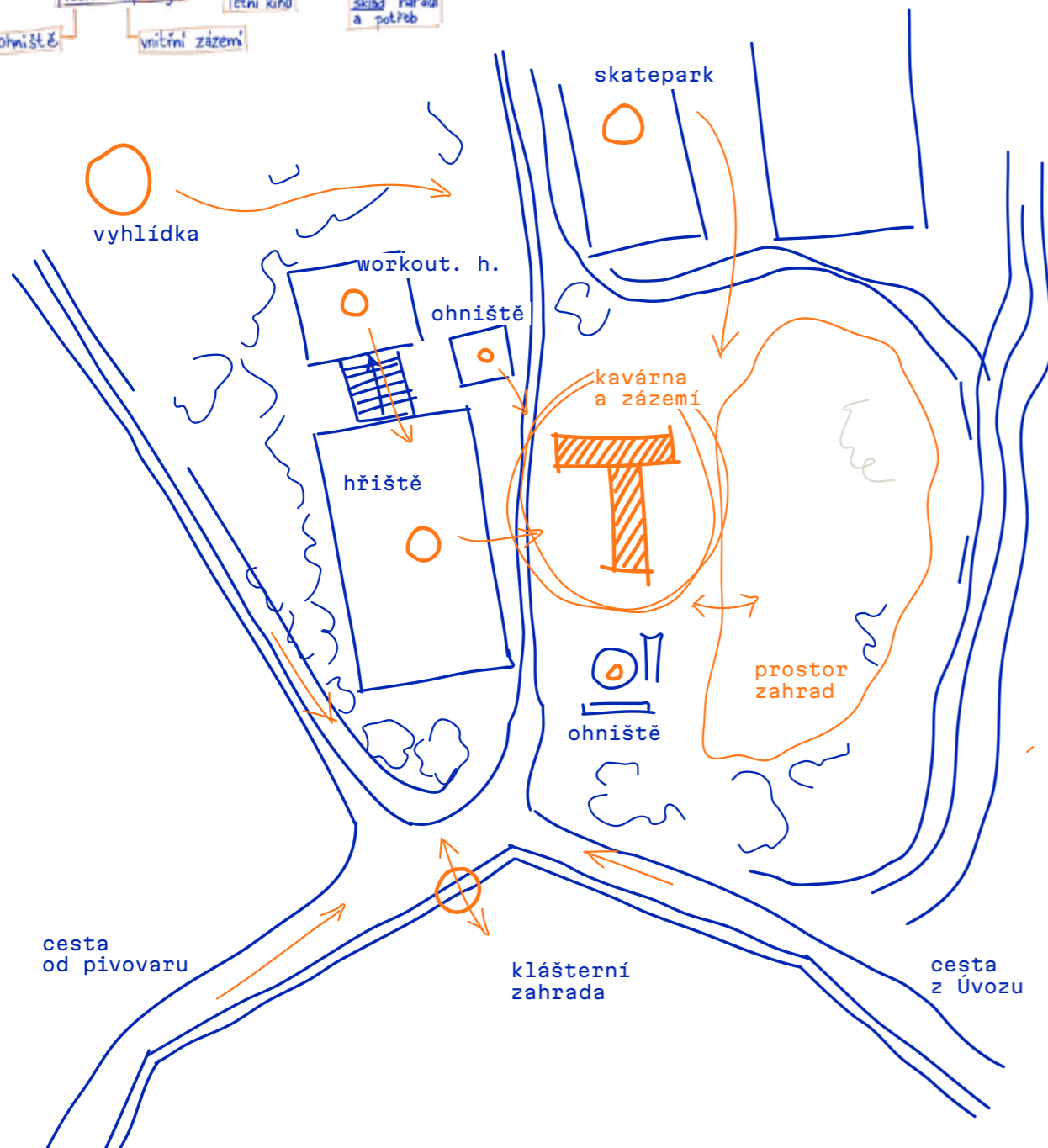

garážová stání
na severu území

dva metry od upravené
cesty najdeme zákoutí
plné odpadků

program

I přes plánovanou výstavbu dětského centra na této parcele, není důvod nevyužívat lokalitu plně již dnes. Kvalitně navržené a provedené parkové úpravy tak mohou být doplněny o potřebné zázemí.

KAVÁRNA: Středobodem dočasných zásahů je kontejnerová kavárna umístěná podél cesty vedoucí kolem hřiště ke skateparku. Zde se setkávají všechny skupiny lidí, které do lokality zavítají. Zde si můžete uložit cenné věci, koupit uhlí k ohništím, půjčit sportovní potřeby nebo jen posedět s přáteli u kávy s výhledem na hrad Špilberk a věže nedaleké baziliky. Příležitostně se tu také mohou odehrávat různé události jako je letní kino, přednášky či výstavy. Návštěvník zde nalezne také prostor pro soukromé oslavy a setkání.

DÍLNA: Skatepark je doplněn především o přístřešek, v němž se nachází malá dílna potřebná k opravě drobných závad na skateboardech.

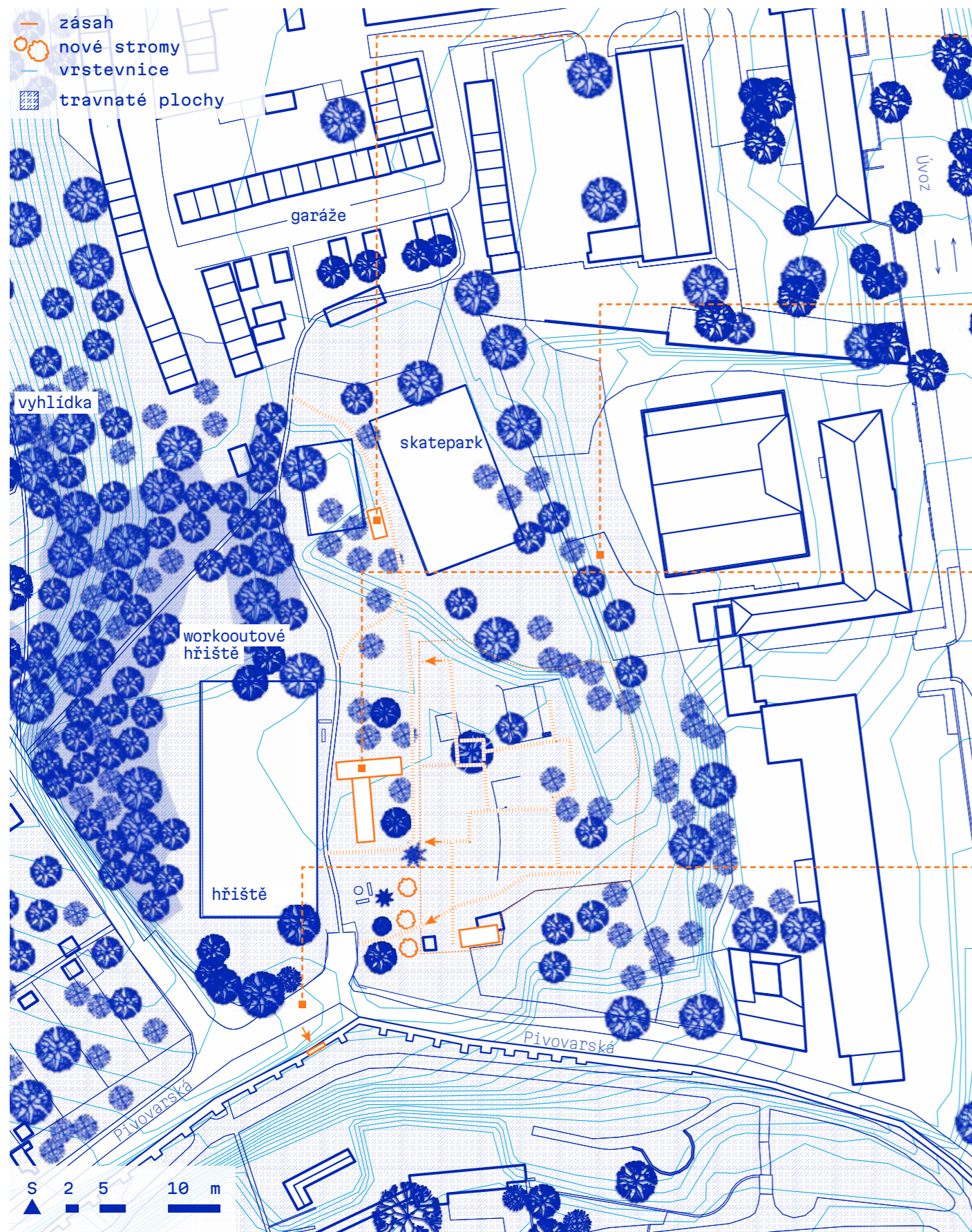
SDÍLENÉ ZAHRADY: Zahrádky, které budou kvůli plánované výstavbě zrušeny, se jistou formou mohou přesunout na zanedbanou část území. Vytvoření sítě sdílených zahrad, vyvýšených záhonů a sadu je tak poslední a nejrozsáhlejší změnou. Díky pravidelné údržbě bude místo zaplněno zdravou zelení a zlepší se i kondice půdy.

ZMĚNA: Ze zarostlého a zanedbaného místa plného odpadků se díky těmto malým zásahům může stát dočasné centrum volného času, které bude uprostřed města působit jako oáza klidu.

RECYKLACE ZÁSAHU: Při zahájení stavebních prací mohou být všechny vložené prvky přesunuty na nové potřebné místo tak, aby i jiné parcely čekající na své využití byly zapojeny do života města.

hodnocená kritéria	současnost	návrh
praktické využití místa	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
propojení skupin	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
pěší propojení	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
využití benefitu zeleně	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■

/navrhovaný zásah
3 Za klášterem

DÍLNA:

Tento prostor nabízí malé zázemí pro návštěvníky skateparku. Naleznou zde uzamykatelné boxy, ve kterých si mohou uschovat cenné věci, dílnu na drobné opravy jejich sportovní výbavy, několik potřeb na půjčení a lékárničku zajišťující první pomoc v případě poranění.

SDÍLENÉ ZAHRADY:

Největší plochu zabírají sdílené zahrady. Jejich areál má svůj ráz a ač je otevřený každému, přes noc je uzamčen tak, aby nedocházelo ke znehodnocení úrody. Zahrady jsou protkány sítí cestiček. Doplněny jsou skladem potřeb a místem pro kompost.

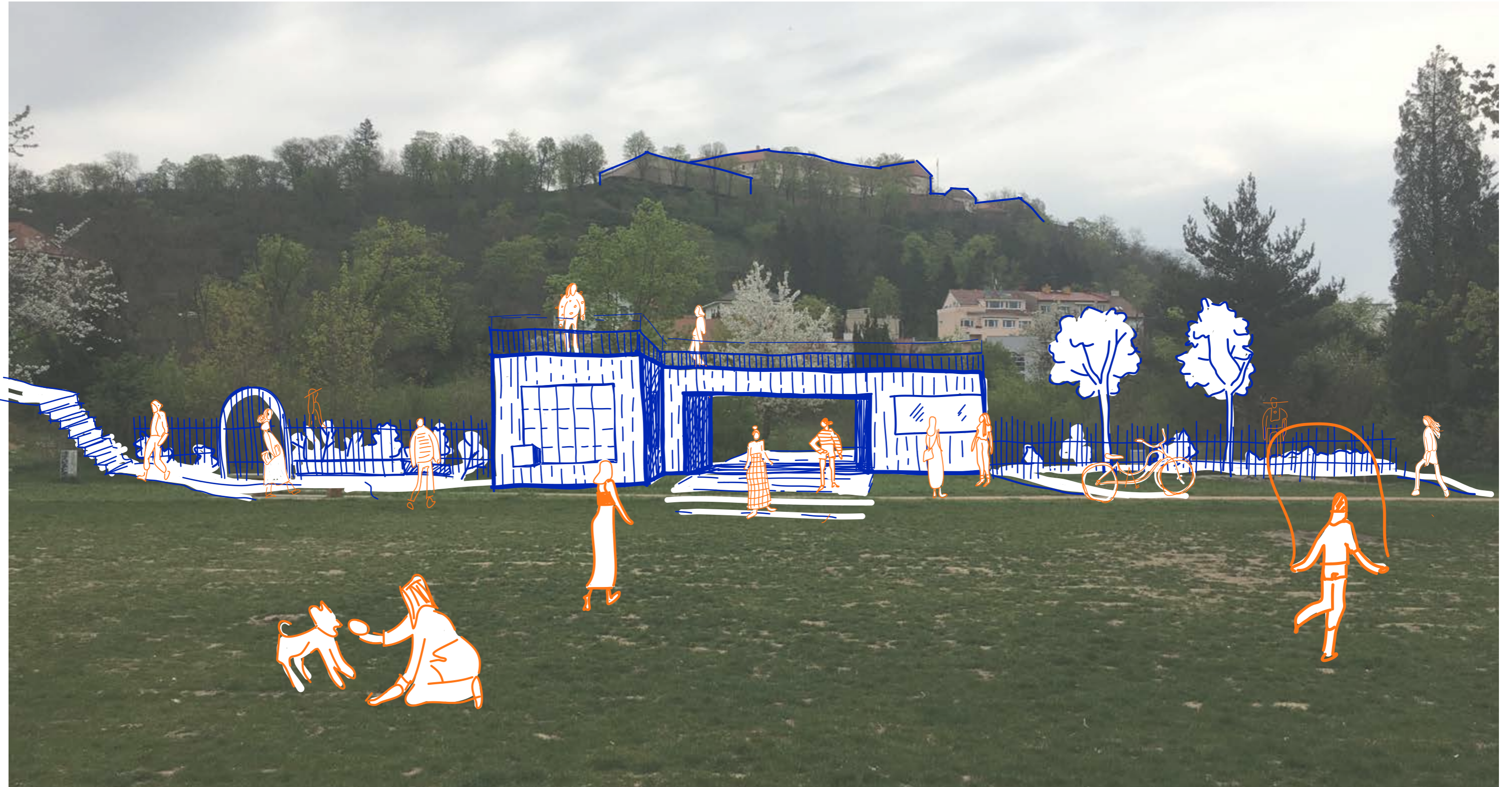
KONTEJNEROVÁ KAVÁRNA:

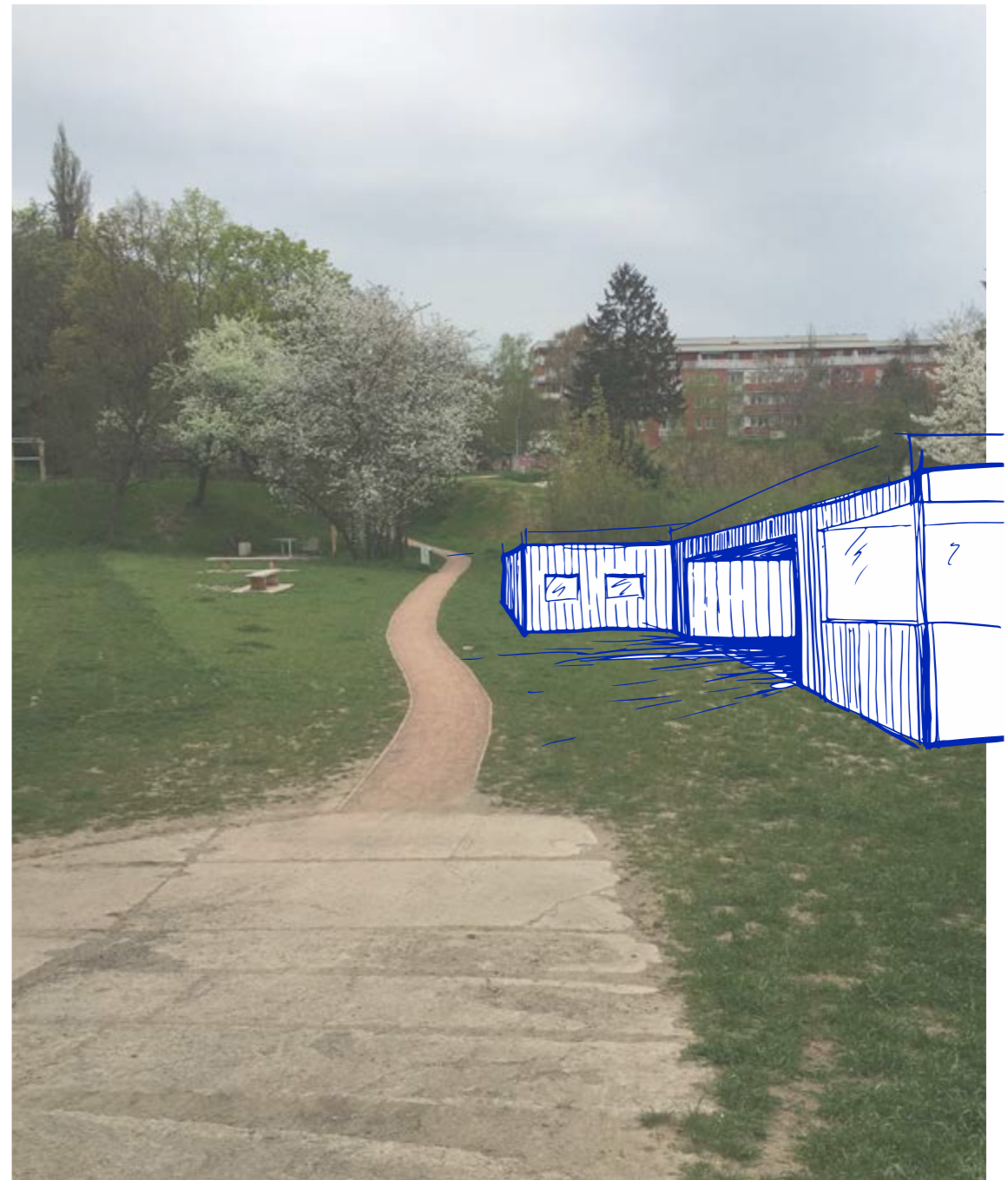
Centrálním prvkem prostranství je kavárna, ve které se setkávají všechny skupiny návštěvníků. Kromě občerstvení a místa pro posezení nabízí také sociální zázemí. Díky pochůzi střeše si návštěvníci mohou užít krásných výhledů na dominanty města. Podporu zde najdou také příležitostné události, jako je letní kino, přednášky atp. V zadní části se nachází prostor k pronájmu pro soukromé akce.

ZLEPŠENÍ PROSTUPNOSTI:

Kromě cest, které vzniknou v zahrádkách, je možné vytvořit průchod do zahrady kláštera, propojit tak oba prostory a při různých příležitostech tohoto spojení využít. Mohou tak vzniknout prostor pro jedinečné události a setkání.

/navrhovaný stav
3 Za klášterem

KNIHOVNA V MALÉM MĚŘÍTKU

autor: Atelier Kastelic Buffey
 lokalita: Newmarket, Kanada
 rok: 2015

popis: Pouliční knihovna, která vítá svými otevřenými dveřmi své návštěvníky. Ti mohou posedět uvnitř nebo se shromáždit kolem přední části. Návštěvníci si mohou vzít něco ke čtení, nebo si jen v klidu odpočinout na vestavném sezení a číst si. Studio pečlivě zvažovalo, jak docílit toho, aby byl návrh estetický, funkční a zároveň ekologický, ekonomický a snadno postavitelný.

inspirace: Mnoho pouličních knihoven nefunguje tak, jak bylo zamýšleno. Tento projekt dokazuje, že když se ke stejnému úkolu přistoupí kreativně a komplexně, výsledek svou úlohu splní.

ZAHRADNÍ PAVILONY

autor: Ambra Fabi, Giovanni Piovene, Carlotta Capobianco, Laura Soldati, Francesca Villa
 lokalita: Brusel, Belgie
 rok: 2017

popis: Sedm letních pavilonů vybavuje sedm parků v belgickém hlavním městě. Prvky se opakují, ale navzájem se od sebe liší barvou i náplní.

Střeška, stahovací bílé velarium, je podepřena pravidelným obvodem kovových kúlů. Lišta je otevírací modul vyrobený ze dřeva a kovu, umístěný vždy tangenciálně ke střeše. Pavilony tvoří sedm venkovních místností různých velikostí, které reagují na okolní prostředí.

EL TERRENO

autor: VERTEBRAL
 lokalita: Mexiko
 rok: 2020

popis: Projekt komunitní zahrady a vzdělávacího centra byl vytvořen jako způsob, jak umožnit mládeži zůstat ve spojení s komunitou a zároveň získat environmentální vzdělávání. Projekt navíc poskytuje užší spojení s cykly výroby potravin a udržitelného života.

inspirace: Trendy komunitních zahrad se pomalu dostávají i do našeho zeměpisného pásma. Přesto stále přetrvává mnoho předsudků a skepse. Projekty jako je tento v Mexiku nás mohou přesvědčit o tom, jak prospěšné je spojení společné práce, péče o půdu, společenství a vzdělávání.

URBAN BLOOM

autor: AIM Architecture, URBAN MATTERS
 lokalita: Šanghaj, Čína
 rok: 2020

popis: Mnoho akupunkturálních zásahů ve veřejném prostoru se soustředí na poskytování prostoru pro shromáždění občanů. Projekt Urban Bloom proměňuje parkoviště v Šanghaji v jiný druh městské zahrady a vytváří zvlněnou krajinu, která může zahrnovat celou řadu scénářů, od příležitostných setkání až po minipřednášky nebo venkovní divadlo.

inspirace: I zásah používající vyložené materiály může pozitivně proměnit veřejný prostor.

/kde už to žije
 3 Za klášterem

4/Třída Kpt. Jaroše

skutečná promenáda města

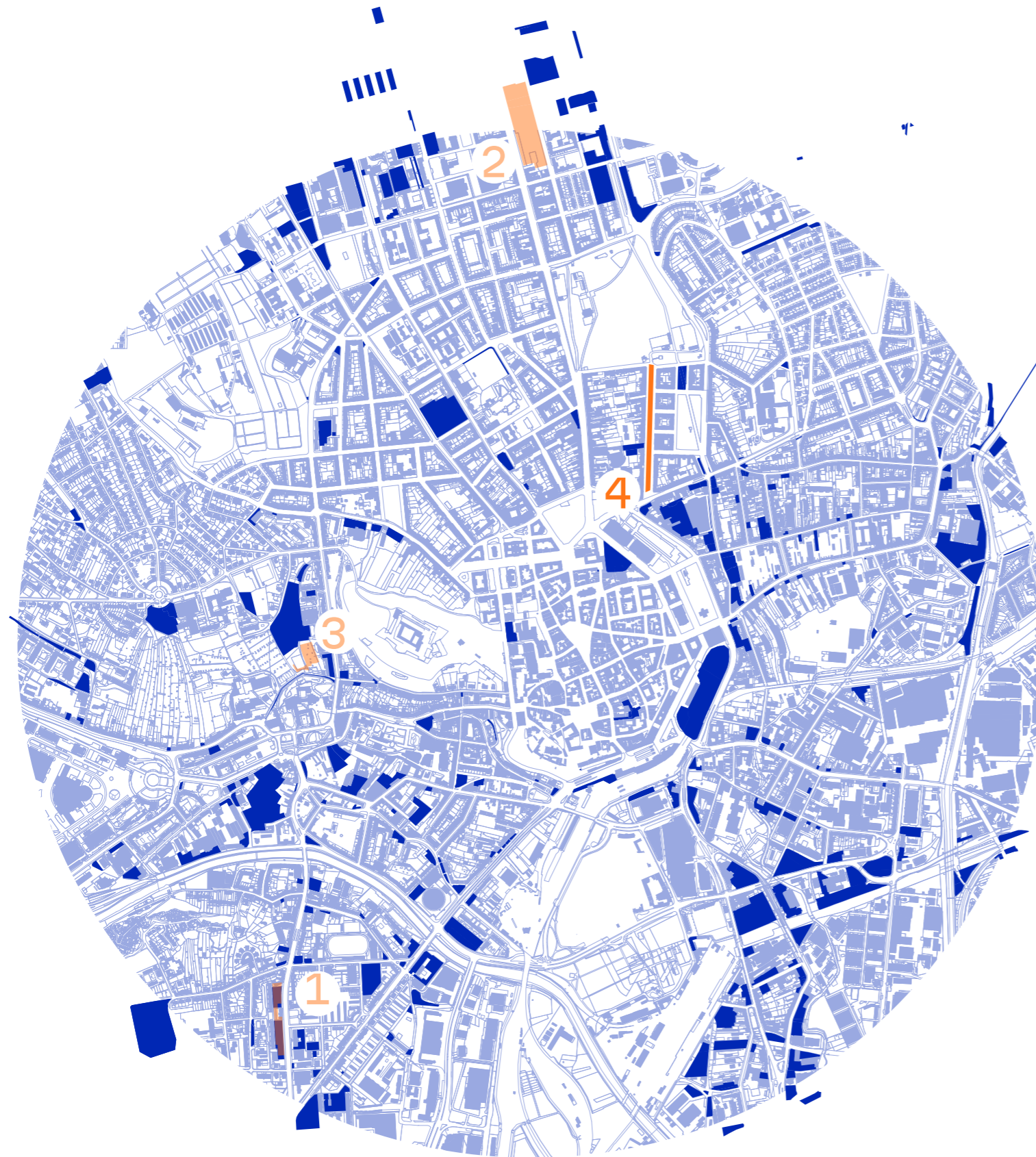
Jedna z nejvýraznějších ulic města Brna nacházející se na území městské čtvrti Černá Pole.

Z původně přespolní cesty obklopené stromoradím se později stala velkorysou promenádou dosahující délky půl kilometru. Ulice je lemována výstavnými budovami z 19. století a propojuje parky Koliště a Lužánky. Na první pohled by se tak mohlo zdát, že představuje ukázkový příklad kvalitně řešeného veřejného prostoru. Opak je bohužel pravdou.

Několik posledních desetiletí vývoje proměnilo tuto ulici určenou především pro chodce v ulici s velkým podílem parkovacích ploch. Ty nejenže ubírají prostor stromové aleji, která se nachází uprostřed uličního profilu, ale především tvoří bariéru, která znemožňuje volný průchod chodců.

Tohoto stále se zhoršujícího stavu si všimla také Kancelář architekta města Brna a reagovala na něj vytvořením studie v únoru 2022, která navázala na městský projekt cyklostezky a v níž je předloženo kultivované dopravní řešení. Studie se stala podkladem pro investiční záměr na celkovou rekonstrukci ulice. Další postup by měl přijít v následujících letech. Jak dlouho tento proces potrvá a jestli vyřeší všechny problémy lokality, můžeme jen hádat.

Proto se zde pokusím předložit paralelní řešení, ukazující všestranné možnosti prostoru.

r. 1858

Situations-Plan der Landes-Hauptstadt Brünn

Přespolní cesta spojující již v pol. 19. století okružní park Koliště a park Lužánky, který byl jedním z prvních veřejných parků ve střední Evropě a který se stal v roce 1850 součástí Brna.

r. 1885

Situationsplan der Landeshauptstadt Brünn

Z pouhé cesty se stává ulice, podél které pomalu vyrůstá řadová zástavba městských domů.

r. 1909

Plan von Brünn

Mapa zobrazuje již kompletně zastavěné území jehož urbanistická koncepce se jen s malými proměnami dochovala dodnes. Můžeme si také povšimnout trasy koleji linky tramvaje, která projížděla řešeným územím.

r. 1913

Archiv: fotohistorie Brno

Dobová fotografie ukazuje hierarchii dopravy i detail historických fasád budov. Před 1. světovou válkou nesla ulice název Schmerlingstrasse. V 1. pol. 20. století vystřídala ulice dva názvy, třída Legionářů a V aleji. Svoje dnešní označení získala až v r. 1950.

r. 1961

Archiv: fotohistorie Brno

Fotografie dokládá jedno-
výškové uspořádání ulice, které se v průběhu času změnilo. Nyní je alej uprostřed ulice oproti silnici vyvýšená. Stromořadí je odděleno změnou materiálu a prostor pro chodce pod korunami stromů je tak výrazně zúžen.

r. 1970

Archiv: fotohistorie Brno

Pohled z ulice Milady Horákové. Potřeba parkovacích míst pro auta se začíná projevovat na uspořádání veřejného prostoru ulice.

r. 2022

vizualizace: studie KAM

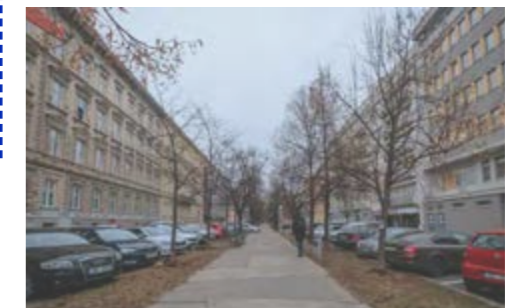
Vize budoucí podoby ulice je zaměřen především na adekvátní práci s povrchy a materiály. Veřejný prostor samotný však zůstává prázdný.

současnost

vlastní archiv

Jak lze na fotografii současného stavu vidět, potenciál aleje je značně potlačen. Bez jeho naplnění se zdá ulice pro chodce nekonečná a pro procházku nebo trávení volného času nevhodná.

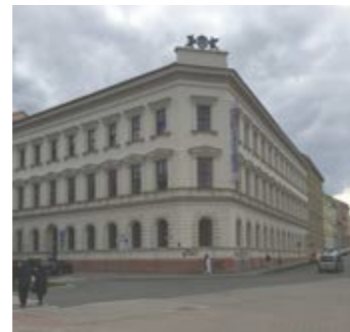
/historický vývoj
4 Třída Kpt. Jaroše

IBC centrum

nám. 28. října

konzervatoř

vybrané místo zásahu

druh místa: jako bych tu nebyl...

potenciál: měst. promenáda
kategorie zásahu: středně velký

rozsah výměra: 13 155 m²

vzdálenost od centra:

1,2 km

vlastnictví: městský majetek

příčina vzniku: zanedbání

péče o povrchy a zeleň

dobu současného stavu: desítky let

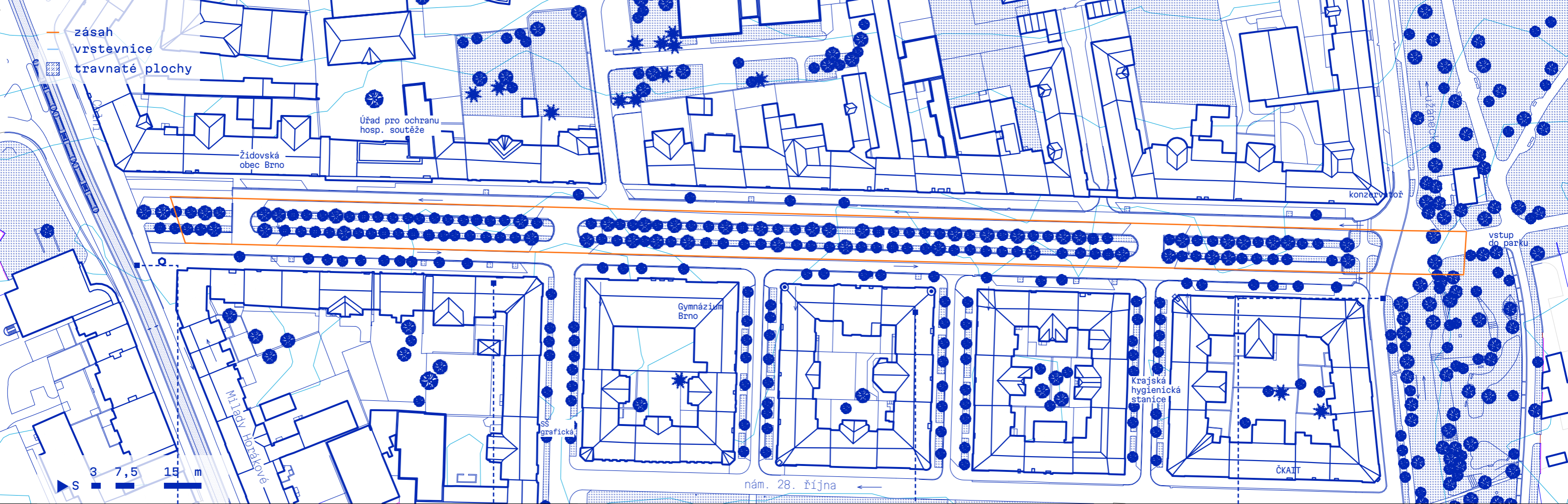

park Lužánky

tenisové kurty
Lužánky

/popis lokality
4 Třída Kpt. Jaroše

Kvůli špatně řešenému vstupu do ulice si procházející člověk sotva povšimne významného veřejného prostoru, kterým třída bezpochyby je.

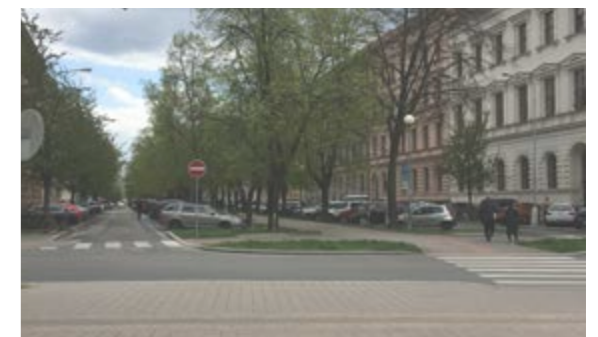
I přes mnohaletou tradici této aleje jsou stromy i ostatní zeleň v žalostném stavu, podobně jako materiálové řešení povrchů.

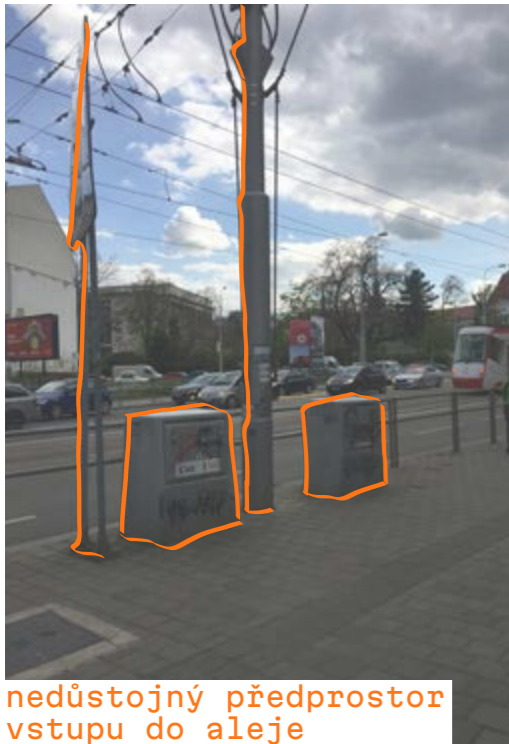
Nutnost parkování převyšuje ostatní potřeby veřejného prostoru. Auta tak dostávají přednost před lidmi. Člověk, který prochází alejí, je nucen několikrát přejít silnici a přerušit tak relaxační chůzi, při které snižuje svoji pozornost.

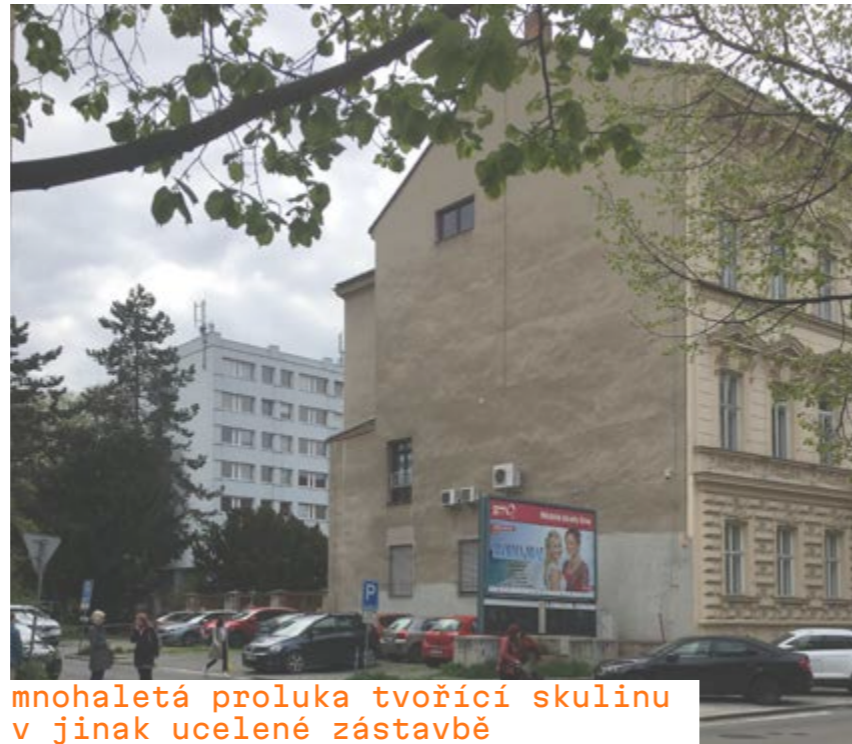
Nejhorší moment nastává na konci aleje, kde se ulice napojuje na park Lužánky. Místo klidného a plynulého přechodu z aleje do parku, zde chodec překračuje rušnou spojku, kterou si mnozí řidiči zracují jízdou městem.

/současný stav
4 Třída Kpt. Jaroše

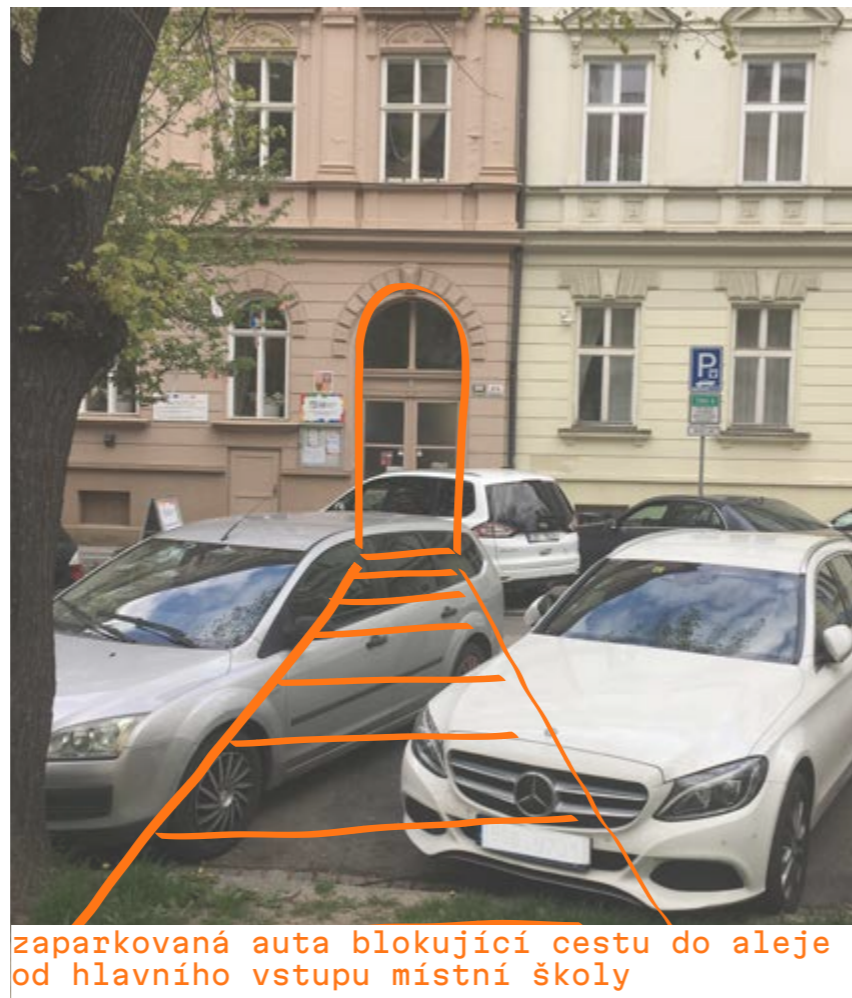
nedůstojný předprostor
vstupu do aleje

mnohaletá proluka tvořící skulinu
v jinak ucelené zástavbě

špatná kondice zeleně
i mobiliáře

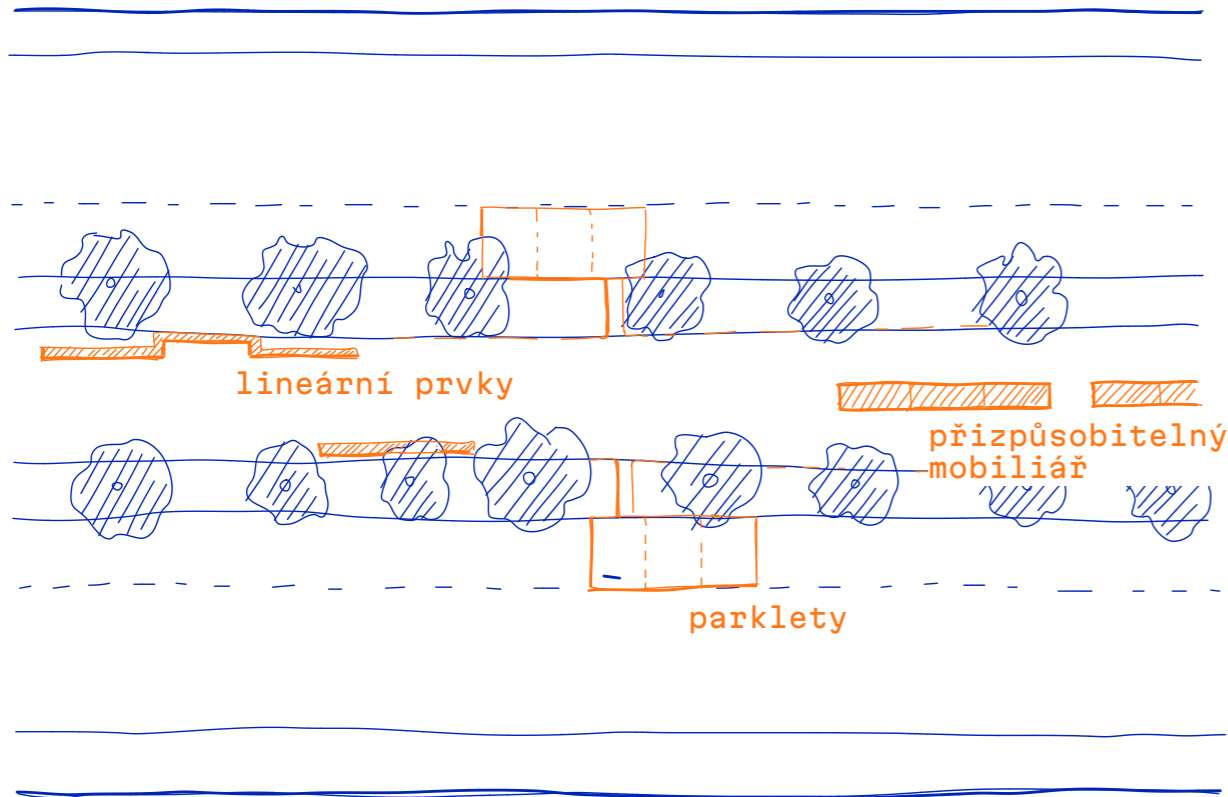

zaparkovaná auta blokující cestu do aleje
od hlavního vstupu místní školy

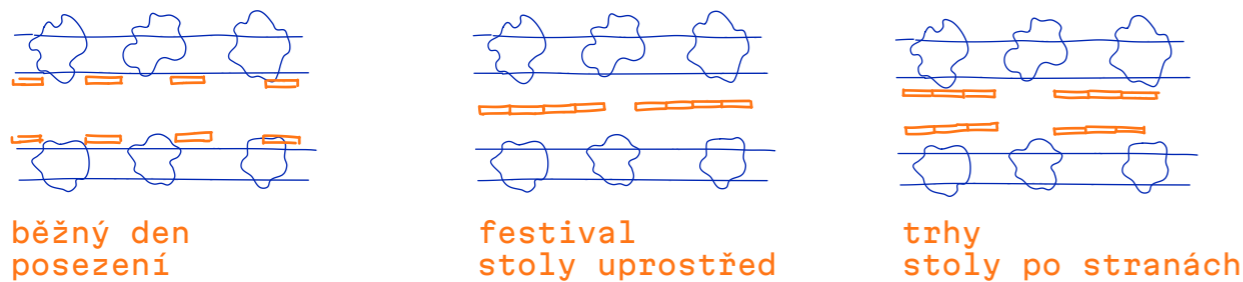

současný stav městské promenády

ukázka prvků

scénáře použití přizpůsobitelného mobiliáře

Historie dokládá, že třída Kpt. Jaroše byla vždy významnou alejní promenádou ústící do parku Lužánky. Právě tento její charakter vnímám z hlediska jejího významu pro strukturu města jako nejzásadnější. Všechny ostatní funkce, které s sebou její vývoj přinesl, by měly být podřadné a tato hierarchie by měla být jasně zřetelná i v prostorovém řešení ulice. Z tohoto základu vychází i navrhovaný zásah.

PĚŠÍ ALEJ: Pěší promenáda je zde nadřazena automobilové dopravě. Chodec se tak v žádné chvíli necítí být omezen nebo dokonce ohrožen auty. Alej je spíše než velkorysou třídou jakýmsi výběžkem parku Lužánky a svou formou by na něj měla navazovat. Cesta mezi stromy může být mlátová a jen v místech křížení se silnicí by byl její povrch kamenný. Toto provedení bude i prospívat kořenovému systému stromů.

ZELENÁ BRÁNA: Vstup do aleje na hranici s ulicí Milady Horákové je umocněn řadami nově zasazených stromů, které tvoří pomyslnou zelenou bránu městské třídy.

DOPROVODNÉ PRVKY: Alej dlouhá půl kilometru může být doprovázena hravými prvky, které zpříjemní chodcům prožitky z jejich cesty. Mobiliář by se měl umět přizpůsobit různým příležitostem.

PARKLETY: Některá parkovací místa, která lemují alej a zabraňují průchodnosti, mohou být sezónně uvolněna a využita jako venkovní posezení místních restaurací. Během letních měsíců nejsou nároky na parkování tak vysoké a současně právě v tomto období tudy proudí nejvíce lidí. Uvolněná místa tak mohou sloužit jak pro setkávání ve stínu stromů, tak i jako průchozí spojnice chodníků s alejí.

VSTUP DO PARKU: Podpořen výrazným prvkem na konci aleje, ke kterému směřuje naše pozornost.

hodnocená kritéria	současnost	návrh
praktické využití místa	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
propojení skupin	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
pěší propojení	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
využití benefitu zeleně	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■

/navrhovaný zásah
4 Třída Kpt. Jaroše

ZELENÁ BRÁNA:
Takto významná městská třída si zaslouží důstojný a výrazný vstup, zde provedený řadou stromů, které jsou iniciačním prvkem odkazujícím na nejvýznamnější park města, do kterého návštěvníci vstoupí projdou-li touto alejí.

PĚŠÍ ALEJ:
Alej samotná je podpořená změnou materiálu povrchů, mírným rozšířením prostoru pro stromy a především jasně daným důrazem na pěší prostupnost celé ulice, kde chodec má vždy přednost.

DOPROVODNÉ PRVKY:
Liniové prvky umocňující efekt alejní kompozice a vybízející ke hře. Mobilní a přizpůsobitelný pro různé scénáře (posezení, trhy, stoly uprostřed...). Prvky pocitově zkracují dlouhou cestu a zpříjemňují chůzi po ulici.

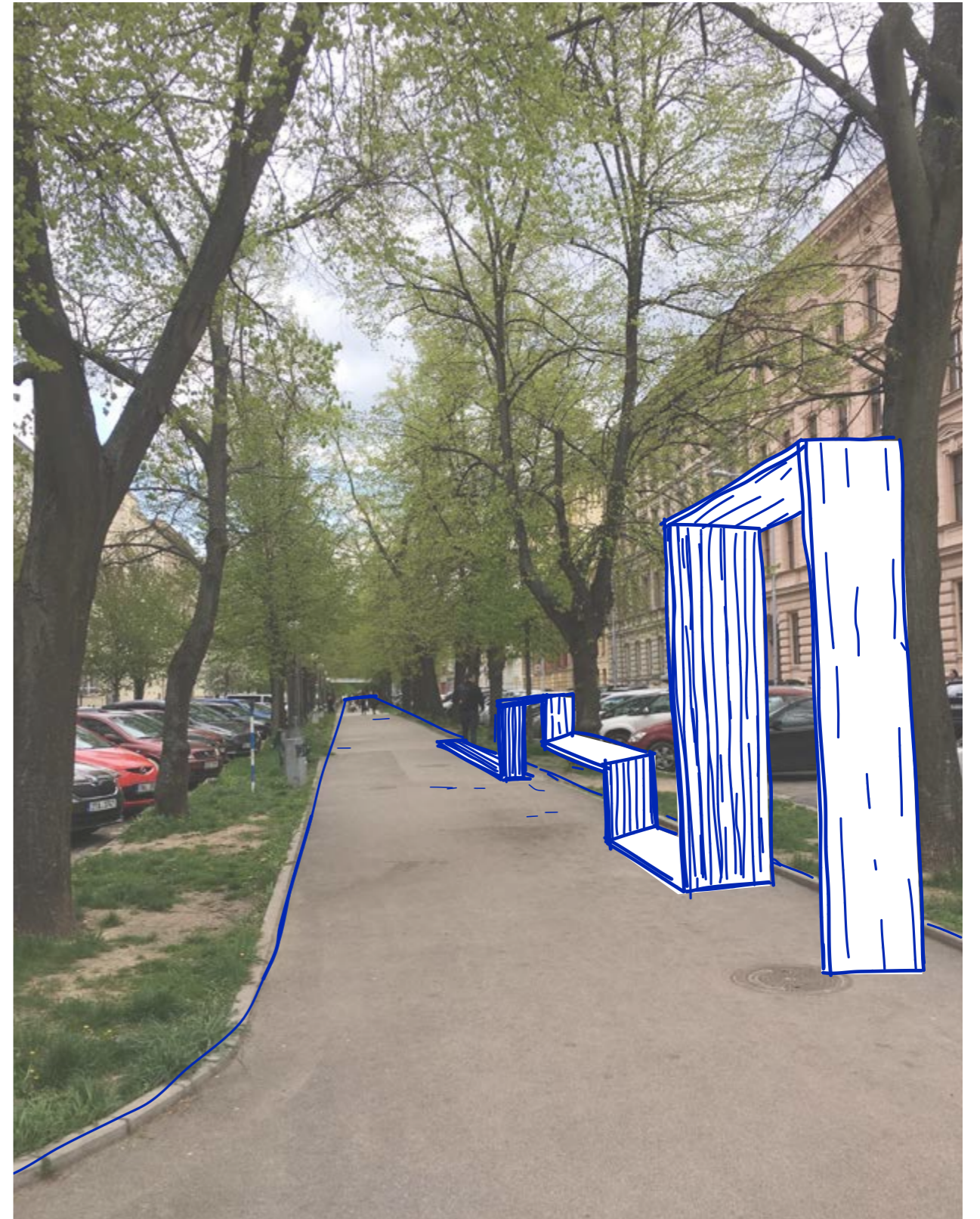
PARKLETY:
Dočasným využitím některých parkovacích ploch se rozšíří veřejný prostor. Parklety mohou sloužit jako posezení, průchod do středu aleje nebo místo pro novou zeleň. Z průchozí aleje se díky nim stává pobytový prostor vítající své uživatele.

VSTUP DO PARKU:
Přímé napojení do parku zabezpečené předností chodců před vozidly, tak aby nedošlo k přerušení promenády. Konec cesty doplněn výrazným prvkem.

/navrhovaný stav
4 Třída Kpt. Jaroše

HRAVÁ ULICE V KING'A CRESCENT

autor: Karakusevic Carson Architects, Henley Halebrown Rorrison Architects
 lokalita: Londýn, Velká Británie
 rok: 1. fáze 2017, 2. fáze 2021

popis: Murrain Road vytváří prostor pro mnoho druhů rekreace: tradiční herní vybavení kombinované s přírodními prvky, rekvizity pro imaginativní hru, velký stůl a prostory pro občanskou vybavenost pro všechny věkové kategorie, jako je sezení na míru, které je vhodné pro seniory i pro teenagery. Návrh staví do středu místní generaci dětí, a to jak formálně, tak i využitím. Zpochybňuje vnímání ulice jako utilitárního prostoru a vnáší do něj hravé prvky. Otvírá tak debatu nad tím, kde jsou hranice podob městských tříd.

PARKLETY V UNIVERSITY CITY

autor: Tim Barnes, Mario Gentile, Mike Cucinotta
 lokalita: Philadelphia, USA
 rok: 2013

popis: Každý parklet byl navržen speciálně pro parkovací místo, které převzal. Výsledný parkletový systém je přizpůsobitelný téměř všem podmínkám na ulici a s flexibilitou při přeskupování, přidávání a úpravách komponent. Systém je navržen jako sada dílů a umožňuje rozšíření, úpravy a individualitu. Parklety hostily různé podniky a neziskové organizace.

inspirace: Podél řešené městské třídy je mnoho restauračních zařízení, posezení pod korunami stromů je ovšem omezené. I takto by řešení mohlo sezónně vypadat.

URBHANG

autor: Elias Kateb
 lokalita: Bejrút, Libanon
 rok: 2019

popis: Urbhang je městská intervence, jejímž cílem je aktivovat veřejný prostor a přeměnit jej v živý zážitek vytvořením venkovního veřejného obývacího pokoje, kde jsou lidé zváni k sezení, čtení, odpočinku, hře, práci, setkávání a interakci.

Urbhang je řada závěsných městských instalací pro lelkování.

Může se přesouvat do různých prostor ve městě, vyvíjet se, přizpůsobovat a znovu sestavovat své prvky do nových konfigurací.

LINEÁRNÍ HŘIŠTĚ

autor: JDS Architects, KLAR Architects
 lokalita: Copenhagen, Dánsko
 rok: 2016

popis: Hřiště nemusí nutně znamenat oplocený prostor o určité ploše. Může to být stavba, která koexistuje vedle běžného vybavení ulic. Stejně jako tento prvek, který využívá minimální možný prostor na cestě, aniž by to snižovalo kvalitu jeho funkce. Jeho víceúčelový designový koncept dokáže začlenit: barevnost, běžné vybavení hřiště, protiskluzovou podlahu, odpočívadla a další.

inspirace: Hravosti se meze nekladou. Nekladme je ani my.

Ve své práci jsem se zaměřila na zmapování zanedbaných a zapomenutých míst, která tvoří trhliny ve veřejném prostoru města Brna. Detailně jsem zmapovala vytyčený okruh a zaznamenané plochy jsem rozdělila do několika kategorií, dle kterých s nimi lze dále pracovat.

Za největší přínos mé práce pokládám právě vytvoření ucelené databáze zmíněných míst a jejich podrobný urbanistický rozbor.

V druhé části jsem vybrala čtyři plochy z rozdílných kategorií a navrhla na ně typ změny, která by jim mohla umožnit plnohodnotné začlenění do života města.

Osobně mě práce nejvíce obohatila tím, že jsem díky sběru dat objevila pro mne neznámé části města. Sama jsem se začala dívat na různé zanedbané kouty městské zástavby méně kriticky a s větší nadějí na změnu. Město se mi tak začalo měnit před očima a doufám, že tímto může má práce inspirovat i ostatní.

/slovo závěrem

/literatura

- 1 CÍLEK, Václav. Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu. 2., dopl. vyd. Ilustroval Miloš ŠEJN. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-042-7.
- 2 Česko v číslech. Praha: Český statistický úřad, 2020. ISBN 978-80-250-2962-6.
- 3 GEHL, Jan. Města pro lidi. České vyd. Přeložil Karel BLAŽEK, přeložil Bronislava BLAŽKOVÁ. Brno: Nadace Partnerství, c2012. ISBN 978-80-260-2080-6.
- 4 JELÍNKOVÁ, Petra. Evropský atlas mobility: fakta a údaje o dopravě a mobilitě v Evropě. Překlad prvního vydání. Přeložil Barbora ŠTEFANOVA. [Praha]: Heinrich-Böll-Stiftung, 2022. ISBN 978-80-88289-37-1.
- 5 OKAMURA, Osamu, 2020. Město pro každého: manuál urbanisty začátečníka. Ilustroval David BÖHM, ilustroval Jiří FRANTA. V Praze: Labyrint. ISBN 978-80-86803-67-8.

/data poskytnutá Magistrátem města Brna

- 1 mapa KN
- 2 inženýrské sítě
- 3 budovy RUIAN
- 4 historické podzemí
- 5 měřené body
- 6 ÚMPS (ve formátu DGN/DWG)
- 7 ortofoto (TIF)

*vše v rozsahu: Brno střed

/webové stránky

- 1 data.Brno. data.Brno [online]. Dostupné z: <https://data.brno.cz/>
- 2 Historické fotografie - Brno - kasárny. Historické fotografie [online]. Dostupné z: http://www.fotohistorie.cz/Jihomoravsky/Brno-mesto/Brno_-_Ponava/Brno_-_kasarny/Default.aspx
- 3 Daniel Libeskind designs Through the Lens of Faith display at Auschwitz. Dezeen | architecture and design magazine [online]. Dostupné z: <https://www.dezeen.com/2019/07/23/daniel-libeskind-auschwitz-caryl-englander-photography-through-the-lens-of-faith/>
- 4 Story Pod / Atelier Kastelic Buffey | ArchDaily. ArchDaily | Broadcasting Architecture Worldwide [online]. Copyright © All rights reserved. ArchDaily

/zdroje

2008 [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/777711/story-pod-atelier-kastelic-buffey>

5 Hřiště Prior učí děti za hranicí komfortní zóny | archSPACE. archSPACE – architektura a design [online]. Dostupné z: <https://www.archspace.cz/hris-te-prior-uci-deti-za-hranici-komfortni-zony>

6 Kliminvest |. Kliminvest | [online]. Copyright © 2017 Kliminvest CZ a.s. [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: <https://kliminvest.cz/>

7 400 Bad Request. 400 Bad Request [online]. Dostupné z: <https://www.livelicity.com/projects/urbhang-bey>

8 7 GARDEN PAVILIONS – PIOVENEFABI | Ambra Fabi | Giovanni Piovene. PIOVENEFABI | Ambra Fabi | Giovanni Piovene [online]. Dostupné z: <https://piovenefabi.it/7-GARDEN-PAVILIONS-1>

9 El Terreno – Education, Sustainability, and Design Come Together at the Urban Community Garden and Educational Center in Mexico – ADF Web Magazine – Architecture×Art×Design Information News. [online]. Copyright © [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: <https://www.adfwebmagazine.jp/en/architect/education-sustainability-and-design-come-together-at-the-urban-community-garden-and-educational-center-in-mexico/>

10 Parklet – shiftspace | architecture, experience, landscape, product, and urban design. [online]. Dostupné z: <http://www.shiftspacedesign.com/portfolio/parklet/>

11 JDS Architects | Kalvebod Waves. JDS Architects [online]. Dostupné z: <http://jdsa.eu/kal/>

12 Urban Acupuncture: Regenerating Public Space Through Hyper-Local Interventions | ArchDaily. ArchDaily | Broadcasting Architecture Worldwide [online]. Copyright © All rights reserved. ArchDaily 2008 [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/948304/urban-acupuncture-regenerating-public-space-through-hyper-local-interventions>

13 Street Lab | We create programs for public space. Street Lab | We create programs for public space [online]. Copyright © 2023 Street Lab. All rights reserved. [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: <https://www.streetlab.org/>

14 Giardino dei cerchi Mantova – Atelier delle Verdure. Atelier delle Verdure – Architecture & Landscape Studio [online]. Dostupné z: <https://ateli-erdelleverdure.it/progetti/cerchi-mantova/>

15 Upcycling Pavilion Icarus Open Air Museum / Barman Architects | ArchDaily. ArchDaily | Broadcasting Architecture Worldwide [online]. Copyright © All rights reserved. ArchDaily 2008 [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/981589/upcycling-pavilion-icarus-open-air-museum-barman-architects>

com/981589/upcycling-pavilion-icarus-open-air-museum-barman-architects

16 Sub Base Platypus | ASPECT Studios. Landscape Architects, Urban Design Studio | ASPECT Studios [online]. Copyright © ASPECT Studios [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: <https://www.aspect-studios.com/projects/sub-base-platypus>

17 301 Moved Permanently. 301 Moved Permanently [online]. Dostupné z: <http://www.archdaily.cl/cl/928993/micro-arquitectura-urbana-una-capsula-retrospectiva-en-caminito-buenos-aires>

18 King's Crescent | muf architecture/art. muf architecture/art | muf architecture/art – Web site under construction. 72-74 Mare Street London E8 4RT. Telephone 020 8985 3038, Email studio@muf.co.uk [online]. Dostupné z: <http://muf.co.uk/portfolio/kings-crescent-2018/>

19 [online]. Dostupné z: <https://encyklopedie.brna.cz/>

20 Třída Kpt. Jaroše | KAM Brno. Kancelář architekta města Brna | Lidé, územní plán, veřejný prostor [online]. Copyright © Tvorba webových stránek Brno [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: <https://kambrno.cz/trida-kpt-jarose/>

21 Územní studie Žlutý kopec, Brno – ea architekti. ea architekti [online]. Dostupné z: <https://www.ea-architekti.cz/Uzemni-studie-Zluty-kopec-Brno>

22 Po jedenácti letech smír. Brno urovná spory s firmou Kliminvest a prodá jí Jaselské kasárny – ČT24 – Česká televize. ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3081392-po-jedenacti-letech-smir-brno-urovna-spory-s-firmou-kliminvest-a-proda-ji-jaselske>

23 Natáčeli tam Četnické humoresky. Jaselská kasárna v Brně: blíž velké proměně – Brněnský deník. Brněnský deník – informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 07.05.2023]. Dostupné z: https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/nataceli-tam-cetnicke-humoresky-jaselska-kasarna-v-brne-ceka-vyrazna-promena-20200908.html

24 [online]. Dostupné z: <https://www.brno-stred.cz/tiskove-zpravy/novy-skatepark-a-parcik-na-starem-brne-uz-slouzi-lidem~p15664>

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta architektury

BRNO CONNECTIVITY /BRNO DEMOCRATIC CITY
diplomová práce

rozbor veřejného prostoru města Brna
návrh intervencí na vybraných parcelách

autor:
Bc. Anežka Jirků

vedoucí práce:
Ing. arch. VÍTĚZSLAV NOVÝ

Brno 2023

